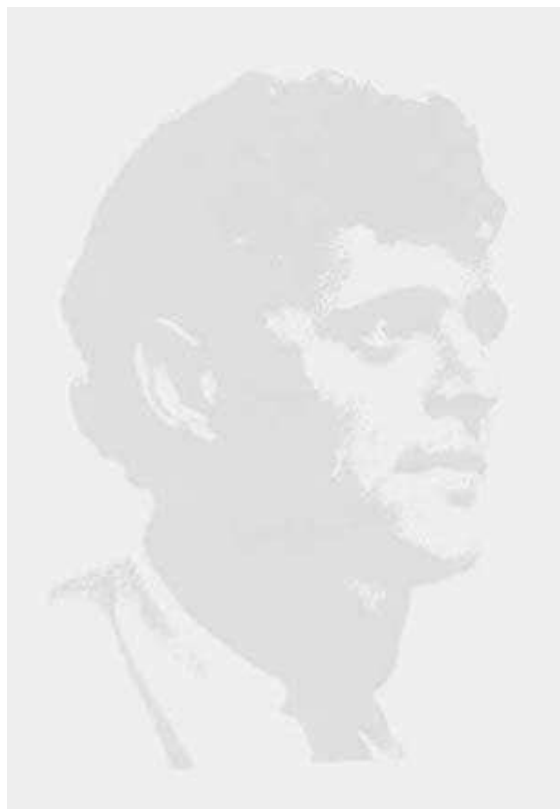
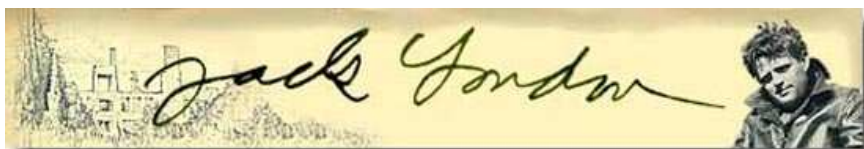

Jack London
—Photograph by Genthe

JACK LONDON.*¹

Jsem zrozen v San Francisku roku 1876. Když mi bylo patnáct let, byl jsem již mužem a když jsem měl zbytečný niklák, utratil jsem ho za pivo místo za cukroví, protože jsem to pokládal za důstojnější muže, kupovati si pivo. Nyní, kdy jsem téměř dvakrát tak stár, chtěl bych prožiti chlapectví, jehož jsem nikdy nezažil a jsem méně vážným než jsem byl ve svém dřívějším životě. Abych tak našel své chlapectví! Hned první, nač se pamatuji ze svého dětství, byly povinnosti a starosti. Nemám vzpomínek, že by mne někdo byl naučil číst a psát – obojí uměl jsem již, když mi bylo pět let – vím však, že moje první škola byla v Alamedě, než jsem se octnul se svými rodiči v ohradách s dobyt看, kdež jsem se plahočil těžce jako pasák dobytka od svého osmého roku.

Druhá škola, v níž jsem se snažil načerpati si trochu vědomostí, byla v San Mateo. Učilo se tam nepravdělně, jak se mi to právě hodilo. Každá třída seděla zde ve zvláštní lavici, ale byly dni, kdy jsme tam nebyli vůbec, protože náš učitel býval velmi často opilý a pak některý ze starších hochů se na něho vrhl a zbil ho. Aby se to zase vyrovnalo, učitel stloukl opět mladší hochy a můžete si tedy pomysliť, jak ta škola vypadala. Nebylo nikoho v naší rodině nebo mezi osobami, s nimiž jsem byl spřízněn, kdo by měl trochu literárního zájmu nebo nápadu. Jediné, co v tomto vzhledu mohu uvést, jest, že můj pradědeček byl okresním písařem ve Walesu, známý jako »kněz« Jones zálesák, kamž ho zaválo nadšení, aby tam šířil evangelium.

Jedním z mých nejmladších a nejsilnějších dojmů byla netečnost ostatních. Přečetl jsem a strávil »Alhambru« od Washingtona Irvinga ještě dříve, než mi bylo devět let, nedovedl jsem však nikdy pochopi-

¹ „Cesta“ jest fragmentem života Jacka Londa. Proto předesíláme jeho životopis, který London sám napsal.

ti, jak to bylo možno, že ostatní z osob na farmě o ní ničeho nevěděli. Později jsem zjistil, že tato nevědomost jest přirozená na venkově a měl jsem pocit, že lidé ve městech nejsou tak obmezení. Jednoho dne přišel na naši farmu nějaký měšťák. Měl lesklé střevíce a soukenný kabát, a já jsem zjistil, že se mi naskýtá vhodná příležitost k výměně myšlenek s takovou vzdělanou hlavou. Z cihel sříceného komínu vystavěl jsem si svou vlastní Alhambru, věže, terasy a vše ostatní, a nápisy křídou označil jsem jednotlivá oddělení. Sem uvedl jsem ono-
ho měšťáka a tázal jsem se ho na »Alhambru« – on však věděl o ní zrovna tak málo, jako lidé v naší ohradě. Tehdy jsem si pomyslel, že na celém světě jsou snad jen dva rozumní lidé – Washington Irving a já.

Mojí ostatní četbou v onu době byly hlavně centíkové povídky, jež jsem si vypůjčoval od našich námezdních dělníků a noviny, z nichž služby hltaly romány o chudých, ale ctnostných prodavačkách.

Četbou takových škvárů můj duch směšně sevšedněl, avšak musel jsem ve své osamělosti čísti vše, co mi přišlo pod ruku. Mocný dojem vzbudila ve mně hlavně Ouidina kniha »Signa«, již jsem hltal pravidelně po několik let. Nedošel jsem k jejímu zakončení až teprve, když jsem dospěl, neboť v mé knížce scházely poslední kapitoly a tak snil jsem stále se svým hrdinou, nevidá, stejně jako on Nemesis na jejím konci. Mou práci v ohradě bylo po nějaký čas dohlížeti na včely a když jsem sedával pod stromy od východu slunce až do pozdního odpoledne, hlídaje, až se začnou rojit, měl jsem došli času k četbě a snění. Livermorské údolí bylo velice rovné, prázdné a ani vrchy kolem něho neměly tehdy pro mne zájmu: jediné, co rušilo mé snění, bylo, že jsem volal na poplach, že se včely rojí a tu lidé z ohrady přiběhli s hrnci, pánvemi a džbány vody. Myslím, že první řádka »Signy« zněla: »Byl to pouze hošík« a přece snil o tom, že se stane slavným hudebníkem a že celá Evropa bude ležeti u jeho nohou. Nuže, já jsem byl tehdy také jen malým hochem, ale proč bych se nemohl státi také tím, o čem snil »Sigma«?

Život na kalifornské farmě byl pro mně tehdy životem nejhlupejším z celého světa a den ze dne přemýšlel jsem o tom, že odtud odejdu za obzor a podívám se, jak vypadá svět. Byly to šepoty, tuchy a moje mysl toužila jimi po kráse, ač mé okolí nebylo nikterak krás-

né. Vrcholky a údolí kolem byly mi trnem v oku, rozčilovaly mne i neměl jsem jich rád, až teprve tehdy, když jsem je opustil.

Ještě před svým jedenáctým rokem odešel jsem z farmy a zavítal jsem do Oaklandu, kde jsem ztrávil mnoho svého volného času ve veřejné knihovně, čítaje horlivě a dychtivě vše, co mi přišlo do rukou. Z toho se počaly u mne jeviti první známky tance sv. Víta následkem nedostatku pohybu. Velmi záhy jsem byl rozčarován, když jsem zvěděl více o světě. V téže době vytloukal jsem své živobytí, roznášeje noviny, jež jsem prodával po ulicích. Od té doby až do svého šestnáctého roku měl jsem na tisíc a jedno různých zaměstnání – práci a školu, školu a práci – a tak to šlo stále.

Tehdy pocítil jsem prudkou touhu po dobrodružství i odešel jsem z domova. Neutekl jsem, odešel jsem pouze – přišel jsem do zálivu a připojil jsem se k lupičům ústřic.*² Doby lupičů ústřic již minuly a kdybych byl dostal za své lupičství tolik trestů, co mi patřilo, musil bych vyseděti pět set let v žaláři. Pak jsem se dal najati za plavčíka na škuner a účastnil jsem se také lovu lososů. Bylo pak to zvláštní, že mé další zaměstnání bylo, že jsem se stal rybářským hlídačem, to jest, byl jsem pověřen stíháním různých rušitelů zákonů na ochranu ryb. Množství ničemných Číňanů, Řeků a Italů pytláčilo v této době nezákonným rybařením a mnoho strážců zaplatilo za to svým životem, když proti nim zakročili. Mou jedinou zbraní ve službě byla ocelová vidlička, s níž jsem jedl, avšak neměl jsem strachu a cítil jsem se mužem, přeskakuje přes pažení člunů, abych zatkl některého z těch pytláků.

Pak jsem se vydal znovu na moře jako lodník na přídě a plavil jsem se k japonskému pobřeží; na výpravě za lovem tuleňů dostal jsem se až do Behringova moře. Po sedmiměsíčním lovu tuleňů vrátil jsem se do Kalifornie a věnoval jsem se různým zaměstnáním, jako nakládání uhlí, práci v přístavu a také jsem pracoval v továrně na jutě, kde jsem se dřel od šesté hodiny ranní do sedmé hodiny večer. Měl jsem v úmyslu připojit se k témuž mužstvu na tulenní výpravě

² Viz kapitolu: Road–Kidové a gay–catové.

příštího roku, avšak promeškal jsem ji. Vypluli na lodi *Mary Thomas*, jež utonula s veškerým mužstvem.

Ve svých školních letech s přerušením psal jsem obvyklé úkoly, jež byly pochváleny obvyklým způsobem. V době, kdy jsem pracoval v jutové továrně, pokusil jsem se občas něco napsati. Továrna zabírala denně třináct hodin mého času, ale jsa mlád a otužilý, potřeboval jsem jen málo času pro sebe, takže mi vždy ještě zbývalo trochu času ku psaní. »Hlas ze San Franciska« vypsál kdysi cenu. na popisný článek. Moje matka naléhala na mne, abych se o něj pokusil, i učinil jsem tak, vyprav si za předmět »Taifun na japonském pobřeží«. Silně znaven a ospalý, a věda, že musím vstávat i opět o půl páté ráno, počal jsem psáti tento článek o půl noci a pracoval jsem tak vytrvale, až jsem popsal dva tisíce slov, které měl článek obsahovati, avšak zpracoval jsem jen polovici své myšlenky. Následující noci jsem pokračoval za týchž podmínek, přidav druhé dva tisíce slov, než jsem skončil a pak třetí noc zkracoval jsem článek tak, aby to souhlasilo s podmínkami soutěže. Dostal jsem první cenu; druhou a třetí dostali studenti stanfordské a berkeleyjské university.

Úspěch v soutěži *Hlasu* měl vážný vliv na mé myšlenky ke spisování, avšak byl jsem ještě příliš horkokrevný, než abych se dovedl přizpůsobiti obvyklé formě a tak ve skutečnosti zanedbával jsem pravou literaturu, spisuje jen menší nápady pro *Hlas*, jež však tento časopis odmítl.

Jako tulák procestoval jsem celé Spojené Státy, od Kalifornie až k Bostonu, vrátiv se opět k tichomořskému pobřeží přes Kanadu, kde jsem byl zavřen do vězení a odbyl si trest pro tuláctví;*³) mé zkušenosti z této potulky hýly příčinou, že jsem se stal socialistou. Předčasně jsem seznal důstojnost práce a, aniž jsem ještě četl Carlyla nebo Kiplinga. vybudoval jsem si své evangelium práce, jež zastínilo jejich zásady. Práce byla mi vším, byla mi posvěcením a spásou. Pýchu, již jsem pocítil nad svoji celodenní těžkou prací, dobře provedenou, sotva byste dovedli pochopiti. Byl jsem typem věrného námezdního otroka, jakého kdy kapitalista vykořisťoval. Zkrátka můj radostný individualismus byl ovládán pravověrnou měšťáckou morálkou. Pak jsem se dostal z otevřeného západu, kde lidé ze sebe dělali

³ Viz následující vypravování v „Cestě“.

pány a kde práce pronásledovala lidi a octl jsem se v přelidněných střediskách práce ve východních státech, kde lidé byli velice malými pány a kde hledali práci jak jen mohli a shledal jsem, že hledím na život s nového a naprosto jiného hlediska. Viděl jsem dělníky na jatkách na dně společenské propasti. Přisahal jsem, že nevěnuji své tělo již nikdy těžké obyčejné práci, leč budu-li k tomu naprosto donucen a od té doby snažil jsem se pokud možno vyhnouti se těžké tělesné práci.

Když mi bylo devatenáct let, vrátil jsem se do Oaklandu a vstoupil jsem na střední školu, kde vycházel obvyklý školní časopis. Vycházel týdně – ne, myslím, že měsíčně – a psal jsem do něho povídky s velmi malou fantasií, pouhé to reprodukce svých námořních a tuláckých zkušeností. Zůstal jsem tam rok, zaměstnán při tom jako vrátný, abych se uživil a vynechávaje občas, když napětí životní bylo příliš silné, než abych je mohl snést. V té době mé socialistické výrocky vzbudily značnou pozornost a byl jsem znám jako »hoch socialista«, označení to, jež mi vyneslo vězení za to, že jsem řečnil na ulici. Opustiv střední školu, učil jsem se po tři měsíce sám, osvojiv si za tu dobu všechnu učební látku tří let a vstoupil jsem na kalifornskou universitu. Nechtěl jsem se vzdáti naděje na universitní vzdělání a pracoval jsem v prádelně svým pérem, abych se pro tloukl životem a mohl studovati. Tehdy pracoval jsem skutečně s láskou: ale byla to pro mne příliš těžká úloha a v polovici prvního roku na universitě musil jsem studia nechat.

Pracoval jsem však dále, žehle košile a jiné prádlo v prádelně a psal jsem, jakmile jsem měl chvilku volného času. Snažil jsem se pracovati oběma těmito způsoby, tělesně i duševně, ale často jsem usnul s pérem v ruce. Pak opustil jsem prádelnu a jen jsem stále psal a žil jsem a snil. Po tříměsíční zkoušce nechal jsem opět psaní usoudit, že se k tomu nehodím a odebral jsem se do Klondike hledati zlato. Koncem roku stižen kurdějemi musil jsem se vrátiti a na cestě 1900 mil domů v otevřeném člunu zapisoval si poznámky o své cestě. V Klondike to bylo, kde jsem se našel. Tam nikdo nemluví, každý jen myslí. Tam najdete svůj pravý názor životní. Já jsem tam našel svůj.

Zatím co jsem byl v Klondike, zemřel mi otec a starost o celou rodinu padla na mne. Byly to zlé doby v Kalifornii, kdy nemohl jsem

dostali práce. Hledaje ji, napsal jsem »Dolů po řece«, ale toto dílo bylo ihned odmítnuto. Jsa připraven na toto odmítnutí, napsal jsem povídku o dvaceti tisících slovech pro novinářskou společnost a také tato povídka byla odmítnuta. Než došlo k odmítnutí, pracoval jsem vždy o nové povídce. Nevěděl jsem, co je to vlastně nakladatel. Neznal jsem nikoho, kdo již někdy něco vydal. Posléze jedna povídka byla přijata kalifornským sborníkem, od něhož jsem za ni dostal honorář pět dolarů. Brzo na to »Černá kočka« nabídla mi za povídku čtyřicet dolarů. Pak se věci obrátily a nebudu snad již po nějaký čas nakládati uhlí, abych se uživil, ačkoli jsem již prodělal tuto práci a dovedl bych ji dělati zase.

Moje první kniha byla vydána roku 1900. Byl bych psal pro noviny, ale měl jsem dosti rozhledu, takže jsem odmítl státi se otrokem tohoto zabijáckého stroje, neboť za takový stroj pokládal jsem noviny pro každého mladého muže v době jeho literárního vývoje. Teprve, když jsem stál pevně na svých nohou jako spisovatel pro sborníky, pracoval jsem také mnoho pro noviny. Jsem pro pravidelnou práci a nečekám nikdy na vnuknutí. Pokud jde o mou povahu, jsem nejen lehkomyšlný a bezstarostný, nýbrž také melancholický. Proti oběma těmito vlastnostem jsem bojoval a zmohl jsem je. Kázeň, již se mi dostalo jako námořníku, měla na mne dobrý vliv. Snad také moje dřívější dni strávené na moři jsou příčinou mé pravidelnosti života a obmezeného spánku. Pět a půl hodiny je přesný průměr spaní, jež si dovoluji a v mém životě nenastaly dosud nikdy události, jež by mě udržely bdíti, když přišel čas lehnouti si.

Jsem velice zaujat pro tělocvik, mám rád boxování, šerm, plavání, jízdu na koni, plachtění, ba i pouštění draka. Ač pocházím původně z města, jsem raději poblíž něho, než v něm. Venkov je přece jen nejlepší, jedině přirozený život. V mých dospělejších letech na mne měli největší vliv spisovatelé Karel Marx v určitém a Spencer ve všeobecném směru. V dobách svého ubohého chlapectví byl bych se věnoval hudbě, kdybych byl měl příležitost; nyní, kdy jsem vlastně počal teprve prožívat dny svého mládí, věnoval bych se psaní básní a letáků, kdybych měl milion nebo dva. Myslím, že nejlepší, co jsem napsal, je »Liga starých lidí« a část »Kempton-Waceských listů«. Někomu se nelíbí ona první práce. Dávají přednost jasnějším a vese-

lejším dílům. Snad budu smýšleti právě tak, až zajdou dni mého mládí.

*Řečeno všeobecně: Já toulal jsem se jimi,
cestami štěstí, jež otvírají svět.*

*Řečeno všeobecně: Ty toulky šťastné
miluje každý, kdo teplé lůžko nesnese,
kdo má pud toulky, jako kdysi já,
kdo kráčí dál a dál, až stane před nim – Smrt.*

*SESTINA Z »TRAMP–ROYAL«. *⁴*

⁴ Královský tulák.

VYZNÁNÍ.

Ve státě Nevadském žije žena, jíž jsem kdysi tvrdošíjně a nestoudně celé dvě hodiny lhal. Nechci však se jí omlouvat. Jsem toho dalek, ale musím to vysvětliti. Na neštěstí neznám ani jejího jména a tím méně její nynější adresy. Padnou-li náhodou její oči na tyto řádky, doufám, že mi bude psáti.

Bylo to v Reno, ve státě Nevadském v létě roku 1892. Byl právě výroční trh a celé město bylo zaplaveno drobnými holemi a cínovými trubkami, což neznamená nic jiného, nežli že sem vpadla velká a hladová smečka *hobou*.^{*5)} Byli to tito hladoví tuláci, kteří učinili z tohoto města rázem »město hladovců*. »Syčeli« u vnější stěny domovních vrat občanů, ale zadní stěny dveří jim na to neodpovídaly.

Toto tvrdé město nazvali proto tuláci městem šibalů. Pamatuji se, že jsem přešel mnoho obědů se vztekem nad faktem, že jsem musel stále »přešlapovati na své noze« k nejbližšímu domu, kdež mi zase přiřazili dvěře před nosem k vůli jedinému zaklepaní; jinde jsem byl usazen jediným slovem aneb sražen na »čistě« místo na ulici. Proč jsem byl tak neústupný a vydal jsem se do tohoto města onoho dne, kdy jsem proklouzl portýrovi na nádraží a vnikl do soukromého vozu cestujícího milionáře? Vlak právě odjížděl, když jsem se octl na peróně a dral jsem se ku předu k právě řečenému milionáři, sledován vrátným, který se za mnou hnál a již již mne dostihoval. Byl to smrtelný chvat, neboť dostihl jsem k onomu milionáři v okamžik, kdy nádražní vrátný mne doháněl. Neměl jsem času k nějakým formalitám. »Dejte mi čtvrtdolar, abych se mohl najísti,« vyhrkl jsem ze sebe a jako že jsem živ, ten milionář sáhl do kapsy a dal mi právě... zrovna – čtvrt dolaru! Jsem přesvědčen, že byl mnou tak ohromen, že automaticky poslechl. Tohle bylo příčinou, že jsem od té doby velmi litoval, že jsem ho nepožádal o celý dolar. Víím, že by mi ho tehdy byl dal. Pak jsem seskočil s plošiny tohoto soukromého milionářova vozu, maje vrátného v patách, operujícího proti mne tak, jakoby mi chtěl skočiti do obličeje. Chybil se mne. Jest to strašná smůla, když

⁵⁾ to jest tuláků. Tato kniha oplývá četnými výrazy tulácké hantýrky.

se člověk namáhá seskočiti s nejnižšího schůdku vagonu a nezlomí si při tom vaz co nejpřesněji, ale při tom se srazí na plosině s rozhněvaným Ethiope, snažícím se seznámiti ho v obličeji s počtem jedenácti. Ale získal jsem čtvrtdolar! Ano, dostal jsem ho!

Avšak abych se vrátil k ženě, k níž jsem se tak nestoudně zachoval. Bylo to u večer posledního dne mého pobytu v Reno. Byl jsem se podívat na závody a sledoval jsem chvat malých koní a zameškal jsem tak své »diner« (t. j. polední jídlo). Byl jsem hladov a k tomu ještě byla tam právě zorganizována společnost pro obecnou bezpečnost, aby projížděla městem a hledala právě takové hladové smrtelníky jako jsem já, aby jich zbavila město. Již tak velký počet mých bratrů tuláků byl shromážděn u Johna Lawa.*⁶) Mohl jsem slyšeti slunná údolí Kalifornská, jak na mne volají přes studené hřbety Sierr.*⁷ Dvojí práce čekala však na mne, dříve nežli jsem mohl setřásti se svých nohou prach města Rena. První byla, abych se dostal této noci jako slepý pasažér do vlaku směřujícího na západ do volné krajiny; druhá práce byla, abych především sehnal něco k jídlu. T moje mládí váhalo podniknouti celonoční jízdu s prázdným žaludkem venku na vagóně vlaku, ženoucího se přes sněhové závěje, tunele a věčný sníh horstev, dotýkajících se až nebes.

Avšak sehnati toto »něco k jídlu« byl tvrdý oříšek. Byl jsem vyhozen asi z tuctu domů! Místy byl jsem odbyt surovými poznámkami a byl jsem upozornili na »zamřížované útočiště«, kdež bych mohl býti přijat, jak toho zasluhuji. Nejhorší z toho bylo, že podobná ujišťování a poukazování z toho ze všeho byla jediné pravdivá a upřímná. To bylo také příčinou, proč jsem hleděl ještě této noci zmizeti na západ. *John Law* procházel se ulicemi tohoto města, pátraje dychtivě po lidech hladových a bez přístřeší, a já byl jeden z těch, kteří byli právě pro takové »zamřížované útočiště« hledáni.

U jiných domů byly mí dvěře přiraženy přímo před nosem a tím krátce přerušena moje zdvořilá a ponížená prosba, aby mi bylo darováno něco k snědku. U jednoho domu ani dveří neotevřeli. Stál jsem v průjezdu a zaklepal jsem – kdosi se podíval jen oknem u domovních vrat; a tento »kdosi« vyzdvihl dokonce silného malého hochu v

⁶ Law znamená „Zákon“; zde to má význam, že tuláci byli ve vězení

⁷ Horstva americká (sierry).

náruči, aby mohl viděti přes ramena staršího bratra tuláka, který nepřišel k jejich bytu pro nic jiného, nežli pro kousek jídla, jehož nedostal.

Počalo mi býti zjevno, že budu přinucen odejítí opravdu jen k chudým žebratí o jídlo. Žebratí u chudých bylo poslední jisté útočiště pro hladového tuláka. Ti největší chudáci jsou pravidelně dobráky; nikdy se neodvrátí od hladového. Mnohokrát v celých Spojených Státech byla mně odepřena potrava ve velkých domech v horách. Ale vždy jsem ji dostal od chudých lidí v údolích, v domech při březích anebo na cestách s rozbitými okny ucpanými kusem hadru, jimiž bylo viděti unavené obličejе matek sedřených prací. Ó, vy kupčící s láskou k bližnímu! Jděte k chudým a učte se! Neboť jen chudí bývají milosrdní! Ti lidé nikdy nedávají ani neodporují, když mají přebytek. U nich však obyčejné není přebyteků; oni sice nikdy nic nedarují, ale také nikdy se tím nechlubí, neboť toho mají potřebí pro sebe, ba velmi často potřebují toho velmi naléhavě pouze pro sebe. Kost hozená psovi není projevem lásky k bližnímu. Láskou k bližnímu jest kost, která se sdílí se psem, když jste zrovna tak hladoví, jako pes.

Tak tedy zde byl obzvlášť jeden dům, kdež jsem byl onoho večera odmítnut se svojí žebrotou. Hlavní okno bylo otevřeno do jídelny a jím jsem viděl muže, jak jí paštiku – ano, velkou masovou paštiku. Stál jsem u otevřených dveří a při tom, jak se mnou ten muž mluvil, jedl. Bylo mu blaze, ale bez ohledu na svůj blahobyt měl cit, jenž byl v odporu s politováním svých méně situovaných bratrů.

Odmítl krátce moji prosbu, aby mně dal něco k jídlu, osopiv se na mne: »Nevěřím, že byste chtěl pracovati.«

Tohle bylo nyní vedlejší věci. Neřekl jsem ani slova o práci. Heslo rozmluvy, kterým jsem se uvedl, bylo »jídlo«. Ve skutečnosti jsem si nepřál hledati práci. Chtěl jsem pouze dostati se do vlaku, jedoucího na západ této noci, v sytém stavu.

»Nepracoval byste ani tehdy, kdyby se vám práce nahodila,« zabručel. Zadíval jsem se na jeho ženu mírného pohledu a seznal jsem, že nebýti přítomnosti tohoto Cerbera, dostalo by se mi podílu na této masové paštice. Ale Cerberus liboval si sám v tom jídle a seznal jsem, že musím ho usmířiti, mám-li dostati z něho kousek. I obrátil jsem se do sama sebe a přijal jsem za svou jeho morálku o práci.

»Ovšem, že toužím po práci,« jal jsem se lháti.

»Nevěřil bych.« zazněla jeho odpověď.

»Postarejte se mi o ni!« odvětil jsem, obrňuje se proti jeho útokům.

»Dobrá!« odpověděl. »Přijďte tedy na nároží ulice té a té...« – bližší adresu jsem již zapomněl – »zítra ráno. Víte, tam, kde jest ona vyhořelá budova, opatřím vám tam práci: budete přidávati cihly.«

»Dobrá, sire! Budu tam.«

Zabručel a obrátil se k jídlu. Čekal jsem. Po několika minutách podíval se na mne s netečným pohledem, zračícím »myslil jsem, že už jste pryč«, a otázal se:

»Nuže?«

»Já – já čekám na něco k jídlu,« pravil jsem tiše.

»Vidím, že se vám nechce do práce!« vzkřikl na mne. Měl pravdu: ale jeho závěry musí si čtenář domysleti, neboť jeho logika nedovedla jich jasně vyjádřiti. Ale žebrák u dveří musí býti poníženy, a tak jsem přijal za svou jeho logiku stejně, jako jsem přijal jeho morálku.

»Nahlédněte, že jsem nyní hladov,« pravil jsem opět tichým hlasem. »Zítra ráno budu ještě hladovější. Pomyslete si, jaký budu mítí hlad, když budu přidávati cihly po celý den a nebudu při tom ničeho jísti. Ale dáte-li mi nyní něco k jídlu, budu mnohem silnější na ty cihly.«

Počal vážně uvažovati o mé obhajobě, ale při tom stále jedl, mezitím co jeho žena naslouchala, chvějíc se a chtějíc ukončiti tuto hříšnou rozmluvu, ale držela se zpět.

»Řeknu vám, co učiním,« pravil, maje ústa plná. »Přijdete zítra ráno do práce a o poledních vyjdu vám vstříc s jídlem. Tak se nejlépe ukáže, jak vážně to vše myslíte.«

»Mezitím však –« počal jsem. Ale on mne ihned přerušil:

»Kdybych váni dal již nyní něco jísti, vícekrát bych vás již neviděl. Oh, já znám vaše způsoby! Podívejte se na mne! Nevážím si těch, kdož nejsou muži. Nikdy jsem neklesl tak hluboko, abych se doprošoval někoho o jídlo. Dovedl jsem si vždy vydělali na jídlo. S vámi jest to tak, že jste ničema a lenoch. Mohu vám to vyčísti ze tvá-

ří. Já vždy pracoval a jsem proto počestný muž. A vy můžete učiniti totéž, budete-li pracovati a budete-li počestný.*

»Jako vy?« otázal jsem se.

Běda, ani jediný paprsek humoru nevníkl snad nikdy do léto temné, prací zdeptané duše tohoto muže.

»Ano, jako já,« odpověděl.

»Jako my všichni?« otázal jsem se znovu.

»Ano, jako vy všichni,« odvětil, při čemž jeho přesvědčení tráslo se mu v hlase.

»Ale, kdybychom byli všichni jako vy,« pravil jsem, »dovolte mi, abych podotkl, že by nebylo nikoho, kdo by pro vás přidával cihel.«

Mohl bych přísahati, že v tu chvíli bylo viděti záblesk úsměvu v očích jeho ženy. Pokud šlo o něho, byl překvapen – ale pokud to mělo vliv na strašnou možnost jeho zreformované humanity, která nebyla by mu zaopatřila nikoho, jenž by přidával pro něho cihel, či měla-li na něho tento účinek moje drzost, nedozvím se nikdy.

»Nechci ztráceti slov s vámi.« zařval na mne. »Koukejte, ať jste venku, vy nevděčný holobrádku!«

Zašoupal jsem nohou, abych ho upozornil na svůj úmysl odejít a při tom jsem se otázal:

»Tak tedy nedostanu od vás ničeho k jídlu?«

Vstal prudce a postavil se. Byl to velký muž. Já byl zde cizincem v cizí zemi a *John Law* po mne pásl. Vyrázil jsem proto odtud s největším chvatem. »Ale proč nevděčný?« otázal jsem se sama sebe, když jsem překročoval práh. »Proč, k čertu, mne pojmenoval nevděčníkem?« Podíval jsem se za sebe. Mohl jsem ho ještě zahlédnouti, jak stál za oknem. Pak se asi vrátil ke své paštyce.

V tu dobu ztratil jsem smělost. Kráčel jsem podél mnoha domu, ale nikde jsem se nepokusil o štěstí. Všechny domy vypadaly stejně a ani jeden nezdál se mi »dobrým«. Když jsem se protoulal asi půl tuctem bloků domů, setřásl jsem se sebe svou malomyslnost a sebral jsem svůj »nerv«. Tohle žebrání o potravu bylo pro mne hrou a neměl-li jsem rád karet, mohl jsem se pustiti za touto novou hrou pro mne. I rozhodl jsem se, že budu pokračovati a stanul jsem před nej-

blíže domem. Přiblížil jsem se k němu v soumraku západu a obrátil jsem se ke kuchyňským dveřím.

Zaklepal jsem jemně a jakmile jsem spatřil milý obličej ženy prostředního věku, která se mne tázala, čeho si přeji, jakoby inspiraci přišla mi na mysl »historie«, o které jsem se již hned z počátku zmínil. Neboť jsem věděl, že žebrák má úspěch podle toho, jak dovede vypravovati »vhodnou historii«. Především a okamžitě žebrák musí svojí obětí »posouditi«. Po té musí vypravovati svůj »příběh«, kterým musí působiti na zvláštnosti osobní a na povahu své speciální oběti. A právě zde vzniká první velká nesnáz: hned v okamžiku, kdy posoudí svou obětí, musí počítati s vypravováním svého příběhu. Ani jedna minuta není mu popřána k přípravě. Jako mihnutím blesku musí vytyšiti povahu své oběti a vymysleti si pohádku, se kterou chce vyraziti. *Hobo*, který chce míti úspěch, musí býti umělcem. Musí tvořiti okamžitě a rázem – a to nikoliv podle zásad, vybraných z množství své vlastní obrazotvornosti, ale podle *thematu*, který čte v obličej osoby, kteráž mu otvírá dveře, ať si jest to muž, žena, nebo dítě, ať si jest to člověk hrubý nebo jemný, ať si jest šlechtic nebo bídák, dobromyslný neb hádavý, žid nebo šlechtic, běloch nebo černoch, plemenně nesnášenlivý nebo bratrsky založený, provincialista nebo člověk všeobecných názorů, zkrátka, ať jest to kdokoliv. Často krát jsem si pomyslel, že tento výcvik za mých dnů tuláctví měl jistě mnoho vlivu na moje spisovatelské úspěchy. Tak na příklad, abych získal potravu tam, kde jsem právě žil, byl jsem nucen vypravovati různé pohádky, které vypadaly pravdivými. U vnější strany dveří, vydán v šanc neúprosné nutnosti, rozvinul jsem svojí přesvědčivost a upřímnost, která je příznakem všech autorit v umění psáti krátké povídky. Proto téměř věřím tomu, že to bylo moje učednictví v tuláckém řemesle, které ze mne učinilo realistu. Realismus tvoří jediné jmění, kteréž možno vyměnit u kuchyňských dveří za potraviny.

Po tom všem možno říci, že umění jest dokonalá zručnost a zručnost tato dovede zachrániti mnoho »povědek«. Vzpomínám si, že jsem kdysi ležel na pryčnách policejní stanice ve Winnipegu, v Manitobě. Cestoval jsem tehdy na západ po kanadské Pacifické dráze. Tehdy tamní policie přála si zvěděti moji životní historii a já jí ji pověděl – podle okamžitého nápadu. Byly to pozemní krysy, ryjící v srdci pevniny, nuže, co mohlo býti vhodnějším vypravováním pro

ně, nežli námořní pohádka? Nemohli mne v ni chytit do tenat. Proto jsem jim vypravoval příšernou povídku ze svého života na pekelné lodi »Glenmore«. – Viděl jsem totiž kdysi »Glenmore« ležící na kotvách v přístavu San Franciském.

Byl jsem vychován v Anglii, vypravoval jsem. Ale oni mi na to odpověděli, že mluvím jako anglické nemluvně. Tu bylo nutno, abych tvořil v jediném okamžiku. Byl jsem zrozen a vychován ve Spojených Státech. Po smrti svých rodičů byl jsem poslán do Anglie k svým prarodičům. Byli to právě oni, kteří mne dali na učení na loď »Glenmore«. Myslím, že kapitán »Glenmore« mi odpustí, že jsem ho oné noci na policejní stanici ve Winnipegu tak hezky vylíčil. Jak byl krutý! Jak byl brutální! Jak byl ďábelsky vynalézavý ve svém týrání mužstva! To vysvětlovalo, proč jsem utekl v Montrealu z »Glenmore«.

Ale proč jsem se tedy toulal uprostřed Kanady cestou na západ, když můj dědeček a babička žili v Anglii? Rázem jsem si vytvořil provdanou sestru, která žila v Kalifornii. Ta chtěla převzít nyní o mne starost. Vylíčil jsem obšírně její milou povahu. Ale ani nyní nechtěli ti bezcitní policisté učinit se mnou konce. Vstoupil jsem na »Glenmore« v Anglii. Ale během dvou let, jež uplynula před mým útěkem v Montrealu, co dělala »Glenmore« a kde byla? Tu jsem počal tahat ty pozemní krysy s sebou po světě. Zmítání vzbouřeným mořem a polo udušení mocnými přívaly vln, prchali se mnou za tajfunem k pobřeží Japanu. Nakládali a skládali se mnou zboží ve všech přístavech Sedmi Moří. Zatáhl jsem je do Indie a do Rangoonu, do Číny; vedl jsem je ledovci kolem mysu Hornova a nechal jsem je konečně zakotviti v Montrealu.

Tu mi řekli, abych chvíli počkal a jeden z policistů odešel pryč do noci, mezitím co já jsem se ohříval u kamen a mezitím co jsem namáhal svůj mozek, abych unikl kliče, která už už se na mne chystala.

Zavzdychal jsem k sobě, když jsem »ho« spatřil, jak vchází do dveří onoho policejního pekla. Ani cikánský rys nebyl patrný v obličeji muže, v jehož uchu visely zlaté kroužky; ani vítr na prérii neošlehal tváří tohoto panáka s vydělanou koží; ani vánice sněhová, ani laviny horské nezavinily jeho kolébavou chůzi, kterou se sem ubíral. V jeho očích, když se na mne podíval, bylo viděti nezničitelný žár

slunce na moři! Byl mi dán obtížný úkol, běda, při němž půl tuctu policistů střežlo moje vypravování – mně, který jsem nikdy nejel kolem Hornova mysu, ani jsem neviděl na vlastní oči Indii a Rangoon!

Byl jsem celý zoufalý. Zkáza stanula přede mnou, vtělená v postavu onoho syna moře se zlatými kruhy v uších, ošlehaného mořským povětřím. Kdo to byl? Čím byl? Musím ho vyzkoumali dříve, nežli vyzkoumá on mne. Musím zaujmouti novou orientaci dříve, nežli mne ti zlořečení policisté budou orientovati do mojí cely, před policejní soud a do vězeňských cel. Položí-li mi on první otázku dříve, nežli se dozvím, oč více ví on, jsem ztracen!

Ale měl jsem zradili své zoufalé postavení před tváří oněch lišácky se dívajících strážců veřejného blaha ve Winnipegu? Nikoliv! Vrhł jsem na toho starého námořníka chladný a usměvavý pohled se vší předstíranou odevzdaností a odhodlaností muže, který se topí a jenž marně sahá po záchranném pasu v této poslední zoufalé propasti. Zde byl muž, jenž rozuměl moři a jenž měl ověřiti pravdivost mého vypravování přede tváří těchto slídících psů, kteří o tom všem neměli ani zdání a před nimiž jsem se snažil hráti dobře svoji hru. Musel jsem ho pořádně uchopiti. Musel jsem ho zahrnouti otázkami dříve, nežli se otáže sám. Dříve nežli moji soudcové chtěl jsem vyzkoušeti povahu svého spasitele, nežli mne spasí.

Byl to pravý námořník, »solený až do morku«. Policisté byli již netrpěliví, když jsem se ho počal dotazovati. Na konec mi jeden z nich řekl, abych držel hubu. Byl jsem přichystán připraviti si a rychle změnit scénu nejbližšího aktu. Dozvěděl jsem se dosti, abych s tím mohl vystačiti. Byl to Francouz. Plavil se stále jen na francouzských obchodních lodích, s jedinou výjimkou cesty na »citronovníku«. ^{*8} A konec všeho – zatroleně požehnaná věc! – nebyl na moři již celých dvacet let!

Policista ho pobídl, aby mne vyzkoušel.

»Říkal jste, že jste byl v Rangoonu?« otázal se. Přikývl jsem. »Vysadili jsme tam tři námořníky na břeh. Zimnice.«

⁸ Lod', která vozí citrony.

Kdyby se mne byl neptal, jakého druhu zimnice to byla, byl bych odpověděl: »Tyfus«, ačkoliv za nic na světě nebyl bych mu mohl říci, co to tyfus je. Ale on se mne na to nezeptal. Na místo toho další jeho otázka zněla:

»A jak to vypadá v Rangoonu?«

»Výborně. Pršelo po celou dobu, co jsme tam dleli.«

»Dostali jste dovolenku na břeh?«

»Zajisté,« odpověděl jsem. »Tři z nás plavčíků odjeli jsme na břeh společně.«

»Pamatujete se na tamní chrám ?«

»Jaký chrám ?« odrážel jsem ránu.

»Na ten velký na konci hlavní třídy.«

Kdybych byl řekl, že si pamatuji onen chrám, věděl jsem, že bych ho musel popsati. Propast šklebila na mne své zuby.

Zavrtěl jsem hlavou.

»Mohl jste ho viděti z celého přístavu, « poučoval mne. »Nemuseli jste ani vážit cestu na břeh, abyste mohli shlédnouti ten chrám.«

Nikdy v celém životě se mi tak nezprotivil chrám. Neboť nyní jsem byl zabodnut na ten zatrolený chrám v Rangoonu.

»Nemohl jste ho viděti z přístavu,« odporoval jsem. »Nemohl jste ho spatřiti ani z města. Nemohl jste ho shlédnouti ani na konci hlavní třídy. Protože – zastavil jsem se k vůli silnému dojmu. – »Protože tam žádného chrámu není!«

»Ale – vždyť jsem ho viděl na vlastní oči!« vzkřikl.

»To bylo v roce –?« otázal jsem se.

»Sedmdesátém prvním.«

»Pak byl zničen při velkém zemětřesení v roce osmdesátém sedmém,« vysvětloval jsem. »Byl velmi starý.«

Nastala pomlčka. Byl připraven znovu si vybudovati ve svých starých očích onu vidinu krásného chrámu na moři z mládí.

»Ta hlavní třída jest tam dosud,« pomáhal jsem mu. »Můžete ji viděti celou z přístavu. A pamatujete se na onen malý ostrůvek na pravé straně, když se vjíždí do přístavu ?«

Tušil jsem, že tam nějaký podobný ostrov musí být – byl jsem však připraven přesunouti ho na levou stranu – ale on přikývl.

»Ten se propadl,« dodal jsem. »Nyní jest sedm stop pod vodou.«

Získal jsem chvíli, abych si vydechl. Mezitím, co on se topil v těchto změnách času. připravoval jsem poslední výpad ve své myšlence:

»Pamatujete se na celní úřad v Bombaji?«

Pamatoval se na něj.

»Ten vyhořel do základů,« sděloval jsem mu.

»Pamatujete se na *Jima Wana*?« obrátil se novým výpadem na mne.

»Ten jest již mrtev.« odvětil jsem. Ale kdo ten zlořečený *Jim Wan* byl, o tom jsem neměl nejmenší potuchy. Octl jsem se nyní na tenkém ledu.

»Pamatujete se na *Billy Harpera* v Šanghaji?« Otázal jsem se ho v odvetu a to co nejrychleji.

Tenhle starý námořník namáhal se vši silou, aby se upamatoval ale *Billy Harper* z mé obrazotvornosti byl mimo jeho unavenou a sešlou paměť.

»Jistě se pamatujete na toho *Billy Harpera*,« naléhal jsem. »Každý ho zná. Byl tam celých čtyřicet let. A jest tam dosud, toť jisto.«

A nyní se stal zázrak. Námořník u pamatoval se na *Billy Harpera*! Snad tam skutečně žil nějaký *Billy Harper* a snad byl i v Šanghaji po celých čtyřicet let, ba snad jest tam dosud. Ale pro mne to bylo novinkou.

Po celou půl hodinu a déle námořník a já hovořili jsme spolu podobným způsobem. Na konec řekl policistům, že jsem skutečně tím, za něhož jsem se vydával a po vyspání v noci a po snídani byl jsem propuštěn. abych mohl odcestovati dále na západ ku své provdané sestře v San Francisku.

Avšak abych se vrátil k oné ženě v Reno, jež mi otevřela dveře při sklonku dne: při prvním pohledu na její ušlechtilou tvář chopil jsem se své praktiky a stal jsem se rázem něžným, nevinným a nešťastným jinochem. Nemohl jsem ani otevřítí plně úst, pootevřel jsem je pouze a opět zase zavřel. Nikdy před tím ve svém životě ne-

žebrał jsem o potravu. Moje rozpaky byly trapné, nadlidské! Styděl jsem se! Já, jenž dosud pohlížel na žebrání jako na příjemnou zábavu, srazil jsem se s upřímným tónem Mrs. Grundyové, potřeba svírající mé vnitřnosti hladem přiměla mne, abych se dopouštěl tak ponižující a sprosté věci, jakou je žebrání o potravu. Snažil jsem se dát svému obličejí marnou touhu zneuctěného a nezkušeného mládí, nezvyklého žebrání.

»Vy jste hladov, můj ubohý hochu,« pravila.

Nechal jsem ji promluvíti první.

Přikývl jsem hlavou a zaškytal jsem.

»Jest to poprvé, co jsem kdy ve svém životě žebrał,« koktal jsem.

»Pojďte dále.« Dveře se prudce otevřely. »Právě jsme dojedli, ale oheň ještě hoří a mohu vám něco připravití.«

Podívala se na mne úkosem, když mne přivedla na světlo.

»Přála bych si, aby můj hoch byl tak zdravý a silný jako vy,« pravila. »Ale on není silný. Někdy slabostí až upadne. Právě dnes poledne upadl a zle se zranil ten můj ubohý hošík.«

Její hlas sosládl nevýslovnou něžností, kterou jsem nedovedl ani oceniti. Podíval jsem se na něho. Seděl naproti mně u stolu, hubený a bledý, hlavu maje zavázanu v obvazu. Nemohl se hýbati, ale jeho veliké oči zářily ve světle lampy a upíraly se na mne chladným a užaslým pohledem.

»Stejně jako můj ubohý otec,« vzdechl jsem. »Ten také trpěl padoucníci. Jest to jakýsi druh závratě. Volal jsem lékaře, ale žádný nemohl s nim ničeho poříditi.«

»Zemřel?« zeptala se něžně, stavíc přede mne půl tuctu vajec uvařených na měkko.

»Zemřel,« lhal jsem, »právě přede dvěma týdny. Byl jsem u něho ve chvíli, když se to stalo. Přecházeli jsme zrovna ulicí, když v tom upadla a již nenabyl vědomí. Odnesli ho do nejbližšího krámu, kde zemřel.«

Pak jsem rozvinul před ní smutnou povídku o svém otci, jak po smrti mé matky on a já odešli jsme do San Franciska z venkovského

rancha,⁹) jak nedostačovala nám jeho pense (byl starým vysloužilým vojákem) a jak trochu jiných peněz, jež nám zbyly, se rozplynulo a jak se snažil sepisovati knihy. Také jsem jí vypravoval o svých vlastních strastech, jež mi nastaly několik dní po jeho smrti, jež jsem strávil sám a bez pomoci na ulicích v San Francisku. Mezi tím, co ta dobrá žena ohřívala biscuits, čerstvé koláče a ještě vařila nová vejce a mezi tím, co jsem udržoval s ní rozhovor, snaže se při tom snísti všechno, co přede mně stavěla, rozvíjel jsem před ní život ubohého sirotka a vyplňoval ho všemi možnými podrobnostmi. Stal jsem se vpravdě ubohým hochem. Věřil jsem v něho stejně jako v ona krásná vejce, jež jsem pojídal. Byl bych mohl plakati sám nad sebou. Dovedl jsem vložiti slzy do svého hlasu a to vždy v pravý čas. Bylo to velmi působivé.

Vskutku dovedl jsem nasaditi tolik barev do svého líčení, že ta dobrá duše mi přinášela vše možné. Připravila mi snídani, abych si ji mohl odnésti s sebou. Dala mi s sebou plno vařených vajec, pepř a sůl a jiné dobroty, jakož i velké jablko. Darovala mně tri páry silných červených punčoch. Dala mi čisté kapesníky a jiné věci, na které jsem již zapomněl. A po celou dobu vařila a vařila a já jedl víc a více. Hltal jsem to do sebe jako divoch, neboť ke mně doléhal vzdálený hlas přes Sierry, kamž jsem měl jeti jako slepý pasažér a nevěděl jsem ani kde, ani kdy budu zase jísti. Po celou tuto dobu jako hlava mrtvolky při hostině mlče a bez pohnutí seděl její vlastní nešťastný hoch a díval se na mne přes stůl. Zdá se mí, že jsem mu představoval tajemství romancí a dobrodružství – vše to, co v něm zničil slabý zákmit života, který v něm zbyl; a nemohl jsem netušiti jednou nebo dvakrát, jak v úžasu se díval do mého nitra a prohledal až na konec mého lživého srdce.

»Ale, kam vlastně jdete?« otázala se mne jeho matka.

»Do Salt Lake City,« pravil jsem. »Mám tam sestru – vdanou sestru.« Rozvažoval jsem, zda bych se ji neměl prohlásiti za Mormona, ale rozhodl jsem se proti tomu. »Její manžel jest tam klempířem, pracujícím na akord.«

⁹ Farma, dvorec

Vědci jsem, že klempíři na akord jsou obyčejně známi jako lidé, kteří vydělají hodně peněz, ale již jsem se podřekl. Byl jsem proto dalek toho, abych to blíže kvalifikoval.

»Ti by mi byli poslali peněz na cestu, kdybych je byl požádal, ale prožili mnoho nemocí a obchodních ztrát. Jejich společník je podvedl. Proto jsem jim nechtěl psát o peníze. Byl jsem přesvědčen, že se tam nějak protluku. Nechal jsem je při myšlence, že mám dosti peněz, abych došel až do Salt Lake City. Sestra je hodná a tak milá! Vždyť mne milovala. Přál bych si vstoupiti k nim do obchodu a učit se. Má dvě dcery. Jsou mladší nežli já. Jedna z nich jest ještě dítětem.«

Ze všech mých provdaných sester, jež jsem roztrousil po všech městech ve Spojených Státech, tahle sestra ze Salt Lake City je mi nejmilejší. Jest pro mne skoro skutečným zjevem. Když o ní ve své fantasmii mluvím, vidím ji téměř před sebou, i její dvě malé dcery, jakož i jejího manžela klempíře.

Jest to velká, mateřsky založená žena, náchylná již k požehnané tloušťce – povaha to, která vždy směřuje k něžnosti a nikdy se nerozčílí. Jest bruneta. Její muž jest klidný, hbitý chlapík. Občas se mi zdá, že jest dokonce dobrákem. Kdož ví, zdali jednoho dne se s ním nesejdu? Dovedl-li si onen sestárlý plavec připamatovati Billy Harpera, nevím, proč bych se já nemohl jednoho dne sejíti s manželem své sestry, kteráž žije v Salt Lake City?

Na druhé straně cítím jistotu, že se nikdy nesejdu tváří v tvář s některým ze svých příbuzných neb prapříbuzných – víte dobře, že je vždy hned posílám na onen svět. Matku nejraději odpravuji na srdeční vadu, ačkoliv při příležitosti říkávám, že byl s ní konec, protože trpěla kašlem nebo tyfovou horečkou. Jest pravda a Winnipegská policie mi to dosvědčí, že mám prarodiče, kteří žijí v Londýně. Ale jest tomu již hodně dlouho, co jsem je měl a mohu směle předpokládati, že jsou již nyní mrtvi. Ostatně mi ani jednou nepsali.

Doufám, že ona žena v Reno bude čísti tyto řádky a že mi promine můj nevědek a lži. Nechci se omlouvati, že jsem byl tehdy takový nestoudník. Bylo to v době mládí, v rozkošné době života, v touze po zkušenostech, kdy jsem se octl před jejími dveřmi. To vše mně prospělo. To mne naučilo vnikat do různých druhů lidské povahy. Doufám, že jí tato omluva postačí. Možná, že se tomu všemu dobro-

srdečně zasměje, až se nyní dozví skutečný podklad celé mé tehdejší situace.

Pro ni moje historie byla »pravdivá«. Věřila mi a v celou moji rodinu a byla naplněna úzkostmi z nebezpečné cesty, kterou musím vykonati dříve, nežli dojdou do Salt Lake City. Tato její úzkostlivost byla by mne téměř přivedla do nesnází: když jsem ji totiž chtěl již opustiti, maje ruce plny jídla a kapsy nacpány vlněnými punčochami, vzpomněla si najednou na svého bratrance, strýce nebo příbuzného nějakého jiného druhu, který byl zřízencem na dráze a jenž snad měl přijít téže noci právě na onen vlak, na který jsem chtěl vstoupiti, aby mi »ukrátil« moji cestu. Zatrolená situace! Chtěla mne vzítí s sebou dolů do stanice, vypověděti mu můj životopis a vyžádati si na něm, aby mne skryl v nákladním voze. Tak jsem mohl bez nebezpečí a námahy převézt se přes Ogden. Pouze několik mil bylo od něho vzdáleno Salt Lake City. Moje srdce pokleslo. Byla stále vznešenější, když mi vykládá tento plán a při mém plesajícím srdci měla pocit nepoutané radosti a nadšení nad řešením mých nesnází.

Rozřešení! Proč? Vždyť jsem chtěl odcestovat na západ v tuhle noc a dle ní jsem se měl toulati právě naopak na východ. Byl jsem tulákem, ale neměl jsem odvahu říci jí, že to všechno byla bídná lež. A mezitím, co jsem vzbuzoval její důvěru, která se mi nevyplatila, namáhal jsem se ve svém mozku vymysleti si nějakou cestu, jak bych jí unikl. Ale nebylo zde vyhnutí. Chtěla mne viděti v nákladním voze – tak si to usmyslila a proto ten její příbuzný zřízenec dráhy měl mne odvézt do Ogdenu. A tak budu museti nastoupiti své toulání nazpět přes oněch sta mil pouště.

Ale oné noci jsem měl štěstí. Právě ve chvíli, kdy byla již připravena nasaditi si klobouk a doprovázeti mne, seznala, že se dopustila mýlky. Její příbuzný neměl totiž službu oné noci. Jeho cestovní plán se změnil. Měl přijíti na řadu až o dvě noci později. Byl jsem zachráněn, neboť moje nezkrotné mládí nebylo by mi nikdy dovolilo, abych zde čekal ony dva dny. Zcela optimisticky jsem ji ubezpečil, že dojdou do Salt Lake City rychleji, když vyrazím hned. A tak jsem odešel od ní, slyše ještě za sebou její nejlepši přání dobré cesty.

Ale ony vlněné punčochy byly pro mne důležitou věcí. Pamatuji se, že jsem jeden pár z nich oblékl oné noci jako slepý pasažér při

jízdě vlakem, jedoucím přes celou pevninu, jehož jízda vedla na západ.

JÍZDA NA SLEPO.

Za zvláštních okolností dobrý *hobo*, plný mládí a čilý, může vniknouti do vlaku jako slepý pasažér přes všechno úsilí mužstva vlaku, aby ho »chňapli«. Dělá se to obyčejně v noci a když jsou k tomu příznivé podmínky. Když takový *hobo* za těchto podmínek si usmyslí, že se dostane na vlak, buď se tam dostane na plno, aneb se zavěsí aspoň jednou nohou. Není žádné zákonité cesty, kromě vraždy, to se musí přiznati, jak mužstvo vlaku může se ho zbavili. Že pak toto mužstvo nezastaví se nikdy u takového cestujícího na slepo ani před vraždou, jest běžným přesvědčením v celém tuláckém světě. Protože jsem však dosud neměl zkušenosti o tomto druhu vyhození z vlaku ve svých tuláckých dobách, nemohu to pro svou osobu tvrditi.

Ale slyšel jsem, že se to stává jen na »špatných« tratích. Když tulák se »dostane dospod« a na tyče a vlak jest v pohybu, jest zřejmo, že není možno »vyhoditi ho«, dokud se vlak nezastaví. Tulák potají ukrytý pod nákladním vagónem, mezi čtyřmi koly a mezi celou spodní konstrukcí vozu kolem sebe, jest bezpečen před zřízenci – nebo si tak aspoň myslí, dokud nemá pod vlakem špatnou trať.

Špatná trať jest obyčejně ta, při níž před krátkým časem jeden nebo více zřízenců bylo zabito tuláky. Nebesa se smilujte nad tulákem, který spadne »pod« podobné kolo – neboť jest pak jistě chycen, třebaž vlak jel šedesát mil za hodinu.

Brzdař chopí se spojovací tyče a provazce a vyšplhá se na přední plošinu v čele vagónu, v němž tulák se veze. Brzdař přiváže spojovací tyč ke šňůře, spustí ji dolů mezi plošiny a povolí provaz. Spojovací tyč táhne se mezi koly, naráží na pražce, odráží se od nich na spodek vozu a opět o pražce. Brzdař šine ji vpřed i vzad, hned na tu, hned na onu stranu, pohybuje jí hned na ten, hned na onen konec a používá tyče jako pomůcky pro různé způsoby nárazu a odrazu. Každá rána touto poletující tyčí jest ohrožením života a při rychlosti šedesáti mil hodinu po hodinu bije s ní v pravém hromobití smrtí. Nejbližší den, jenž zbývá tomuto tuláku, najde ho někdo u cesty a článek v místním časopisu zmíní se o tom, že nějaký neznámý muž, podle všeho tulák, asi opilý spadl ve spaní z vagónu.

Jako o charakteristické ilustraci k tomu, jak schopný hobo dove-
de se držeti dole, zmiňuji se o této své zkušenosti: Byl jsem v Otawě,
cestuje na západ po Kanadské pacifické dráze. Tři tisíce mil jízdy
rozprostíralo se přede mnou. Bylo to na sklonku roku a já jsem měl
překročit přes Manitobu a Rocky Mountains.*¹⁰ Mohl jsem očekáva-
ti »mizerné« počasí a každý okamžik odkladu hrozil mi zvýšenými
strastmi drsného cestování. Následkem toho jsem byl celý rozmrzelý.
Vzdálenost mezi Montrealem a Otawou znamená stodvacet mil. Měl
jsem to vědět, neboť jsem právě nedávno projel touto cestou a trvalo
to celých šest dní. Nezdařilo se mi to, ztratil jsem hlavní trať a dostal
jsem se na trať místní dráhy, kde jezdí dva vlaky za jednu noc. Po
celou dobu těchto šest dní žil jsem jen od suchých kůrek a nedosti na
tom – vyžebbral jsem je u francouzských sedláků a nebylo jich mno-
ho.

Kromě toho moje rozmrzelost zvyšovala se ještě tím, že jsem byl
nucen jeden den obětovati Otawě, kdež jsem se snažil opatřit si šat
pro své dlouhé toulání. Provedl jsem v tom směru rekord právě zde v
této Otawě, ač jest to s jedinou výminkou nejnepřístupnější město ve
Spojených Státech a v Kanadě, pokud jde o vyžebvání šatu. Touto
jedinou výminkou jest Washington, z ostatních jest toto město zcela
dokonalé. Tak jsem ztrávil dva týdny zde, snaže se vyžebřati si pár
bot; pak nezískav jich, odešel jsem do Jersey City.

Avšak vraťme se do Otawy. Přesně v osm hodin ráno jsem vstal,
abych si získal nějakých šatů. Pracoval jsem energicky po celý den.
Přisahám, že jsem se takto protloukal celých čtyřicet mil. Rozmlou-
val jsem s hospodynkami tisíce domácnosti. Neudělal jsem ani pře-
stávky v práci o polednách. O šesti hodinách z večera, po deseti ho-
dinách neúnavné a stísnující namáhavé práce, nebyl jsem dosud pá-
nem košile, kdežto vyžebbral jsem pár kalhot, jichž jsem nutně potře-
boval, ale byly mi velmi malé a nad to všechny známky ukazovaly, že
jsou téměř na pokraji rozpadnutí.

O šesté hodině nechal jsem této práce a pustil jsem se městem ke
dvoraně dráhy v naději, že se mně namane na cestě něco k jídlu.
Avšak můj neblahý osud byl stále za mnou. Byla mi odepírána po-
trava od domu k domu. Tu jsem náhle získal cosi pouhým »nataže-

¹⁰ Skalné Hory.

ním ruky«. Můj duch zajásal, neboť to byl »největší nález«, jehož jsem byl kdy svědkem za své dlouhé a různotvárné zkušenosti. Byl to kus čehosi, zabalený do novin a tak velký jako dokonalý ruční vak. Hnal jsem se s ním na opuštěné místo a rozbalil jsem ho. První, co jsem spatřil, byly suchary, mnoho sucharů všech druhů a práce, od každého druhu několik. Všechno bylo samý suchar. Ani másla, ani chleba s tlustými chutnými řezy šunky nebylo mezi nimi – nic, než suchary. To bylo něco pro mne, který jsem měl ze všech jídel největší hrůzu před suchary! V jiném věku a za jiného podnebí byl by si nálezce usedl u vod babylonských a plakal. Já zde na opuštěném místě v pyšném hlavním městě Kanady také jsem si sedl na zem a plakal nad hromadou – sucharů... Jako když utec pohlíží do tváří svého mrtvého syna. tak jsem se díval do této spousty pekařského řemesla. Musím si říci, že jsem byl velmi nevděčný tulák, neboť jsem odmítl bráti účast na nabízené štědrosti oné rodiny, kde asi bylo předešlé noci mnoho hostů. Pravděpodobně tito hosté nemilovali také příliš sucharů.

Tyto suchary znamenaly krizi v mém neštěstí, neboť nyní již počalo se mi vésti poněkud lépe. Ano, teprve nyní počaly se moje všechny poměry lepší. Ony suchary to způsobily. V nejbližším domě na tu byl jsem »usazen«. A »usazení« jest nejvyšší blaho. Tulák jest vzat dovnitř, velmi často dává se mu příležitost, aby se umyl a pak jest »usazen« u stolu. Tulák má rád, může-li rozložit své nohy pod stůl. Onen dům byl velký a nádherně vypravený, ležící uprostřed rozlehlé zahrady a krásných stromů a směřoval pouze svou zadní částí k ulici. Právě tam dojídali a byl jsem pozván přímo do jídelny – samo sebou jest to neobvyklá událost, protože tulák jest zcela spokojen, když získá »usazení« obyčejně v kuchyni. Jakýsi šedivý Angličan, jehož žena vypadala jako matrona a krásná mladá Francouzka hovořili se mnou mezi tím, co jsem jedl.

Potěšilo by mne, kdyby tato krásná mladá Francouzka si vzpomněla na onen hezký zašlý den, kdy se rozesmála, když jsem užil barbarské fráze »dvojí kousnutí«. Abyste věděli, snažil jsem se totiž delikátně skrývat své tulácké výrazy na tomto »světlém místě«. Značilo to cosi jako cinkot peněz, což budiž zde zvláště připomenuto.

»Co?« pravila. »Dvojí kousnutí,« odpověděl jsem já. Pootevřela ústa, když se opět tázala: »Cože?« »Dvojí kousnutí,« odvětil jsem znovu. Tu vybuchla ve smích. »Nechtěl byste to opakovati?« pravila, když nabyla opět vlády nad sebou. »Dvojí kousnutí,« odvětil jsem. A znovu vybuchla v neudržitelný divošský smích. »Prosím za odpuštění,« pravila, »avšak co jest to vlastně, co jste pravil ?« »Dvojí kousnutí,« odvětil jsem. »Jest snad něco špatného na tom?« »Nic jiného, nežli že tento druh hantýrky neznám,« zaškytala mezi smíchem. »Avšak co to má za smysl?« Vysvětloval jsem jí to, ale nyní již se nepamatuji, jak jsem jí to »dvojí kousnutí« vypodobnil. Musel jsem se však často diviti, že se tomu tak smála, neboť to byl u nás v kraji zcela obvyklý výraz.

Když jsem došel k nádraží, seznal jsem ku své veliké mrzutosti, že tam byl velký »slez« aspoň dvaceti tuláků, kteří zde cekali na odjezd transkontinentálního^{*11} vlaku, aby se mohli jako »slepé zboží« dostat na »venek«. Ale pravidelně mají nejvýše dva nebo tři tuláci právo na »slepou jízdu«. Ti nejsou podezřelí. Ale celý dav! To znamenalo díru do mého rozpočtu. Mužstvo vlaku, i kdyby chtělo, nemohlo nás všechny nechati jeti.

Rád bych vám zde vysvětlil, co jest to vlastně jízda »na slepo«. Některé nákladní vagóny nemají dveří na koncích; nuže, takový vůz se nazývá »slepým«. Nákladní vozy, které mají na koncích dveře, mají na nich pokaždé zámek. Představte si nyní, když vlak se dá do pohybu, že tulák vskočí na plošinu jednoho ze »slepých« vagonů. Není tam dveří, nebo jsou zamčeny. Ani průvodci, ani brzdář nemůže se k němu dostat, aby ho polapil aneb srazil dolů. Jest jasno, že tulák jest zde bezpečen až do chvíle, dokud se vlak nezastaví. Pak však musí seskočiti, běžeti ve tmách ku předu a když se vlak dá znovu do pohybu podél něho, naskočiti znovu na »slepýše«. Ale jsou různé a různé případy, jež se při tom přihodí, jak samí uvidíte.

Když náš vlak se rozjížděl, oněch dvacet tuláků zavěsilo se na tři »slepýše«. Několik jich skočilo na ně dříve, nežli se dal vlak do pohybu, o délku vozu. To byli zcela hloupí nešikové a viděl jsem jejich rychlý konec, jak byli »odraženi«. Mužstvo vlaku bylo »v tom« a hned při první zastávce počal zmatek. Seskočil jsem a hnál jsem se

¹¹ transkontinentální — pres pevninu (vlak, jenž jezdí napříč Amerikou).

vpřed podél trati. Zpozořoval jsem, že jsem byl sledován několika tuláky. Ti patřně se vyznali ve své práci. Když někdo se chce dostat do kraje po transkontinentálním vlaku, musí dobře uměti pokaždé včas seskočiti z vlaku vpřed, dříve nežli se zastaví. Já tedy utíkal a jak jsem se hnál, jeden po druhém z těch, kdož běželi se mnou, klopýtł a upadł. Toto klopýtnutí bylo mi měřítkem pro jejich sběhllost a nervy, jakož i pro umění neodpoutati se od vlaku.

Ale jest další způsob, jak si při tom počínati: Když se vlak rozjede, brzdař očistí plošinu na slepém voze. Zde není však pro něho cesty, aby se vrátil na vlastní oddíl vlaku, leda že by seskočil ze slepého vagónu a skokem dosáhl by plošinu vozu, který není »slepý«. Když se tedy dá vlak do pohybu a brzdař odváží se k tomuto seskoku, to jest seskočí se slepého vozu, nechá několik ostatních vozů přejeti a pak teprve skočí znovu na vlak. Nyní jest na tuláku, aby běžel tak daleko do předu, až slepý vůz jest proti němu ve chvíli, kdy ho brzdař již opustil.

Předběhl jsem posledního tuláka asi po padesáti krocích a čekal jsem. Vlak se rozjížděl. Viděl jsem lucernu brzdíče na prvním »slepýši«. Brzdař právě s něho seskočil. Spatřil jsem své soudruhy, jak stáli na trati blízko vlaku a čekali, až přijede k nim slepý vůz. Neučinili však pokusu, aby na něho vstoupili. Byli zdržováni svojí vlastní nemotorností při samém rozjetí vlaku. Po nich v čáře dolů došlo na tuláky, kteří se vyznali trochu v této hře. Ti nechali přejeli první slepý vůz, jenž byl obsazen brzdařem a skočili na druhého a třetího »slepýše«. Hned na to, jak jsem očekával, brzdař skočil s prvního vozu na druhý, jakmile k němu přijel a plazil se kolem něho, shazuje při tom muže, kteří na něm jeli. Ale celý smysl toho byl v tom, že já jsem byl tak daleko vpředu, když první slepý vůz mne právě míjel, že brzdař ho v tu chvíli již opustil a byl zaměstnán vzadu ostatními tuláky na druhém slepém voze. Asi půl tuctu ba více chytrých tuláků, kteří běželi hodně vpředu, vrhlo se se mnou rázem na první slepý vůz. Při nejbližší zastávce, když jsme se zase hnali podél tratě, spočítal jsem, že nás bylo již jen patnáct. Pět jich scházelo. »Odpadávající« proces počal velmi slibně a pokračoval od stanice ke stanici. Nyní nás bylo již jen čtrnácte, pak dvanáct, pak jedenáct, pak devět, pak jen osm. Připomnělo mne to na deset malých černošků z písně mojích chůvy. Rozhodl jsem se, že musím býti posledním černoškem ze

všech. A proč by ne? Nebyl-li jsem nadán silou, svižností a mládím? Bylo mi osmnácte let a těšil jsem se plnému zdraví. A neměl-li jsem všechny »nervy« pohromadě? A pak – nebyl-li jsem »královským tulákem«? Nebyli-li tito ostatní tuláci více méně hlupáky a »zelení«, jakož i pouhými amatéry vedle mne? Nezůstanu-li posledním černoškem, budu hleděti dohráti aspoň co nejlépe svoji hru, jinak bych se mohl namáhati prací na nějaké alalfa farmě.

A tak během doby se náš počet zmenšil na čtyři a v tu chvíli počalo se o nás zajímati všechno mužstvo vlaku. Od nynějška byl to zápas chytrosti a hbitosti s přesilou na straně mužstva. Jeden po druhém tři ostatní, kteří zbyli, zmizeli, až na konec zůstal jsem zde sám. V pravdě byl jsem hrd sám na sebe! Ani Kroesus nemohl býti hrdější na svůj první milion! Udržel jsem svého místa, přes to, že jsem byl pronásledován dvěma brzdáři, průvodčím a topičem, jakož i strojvedoucím.

Jest několik způsobů, jak se udržeti ve své posici. V temnotách hnal jsem se vždy do předu – tak daleko do předu, že brzdář utíkající na slepý vagón musel se vši silou namáhati, aby tam došel dříve, nežli mne dostihl. Velmi dobře! Jsem na tom dobře až pro další stanici. Až se k této stanici dojede, opět se poženu do předu a budu opakovati svůj manévr. Vlak vyjíždí. Sleduji jeho příjezd ke mně. Na slepém vagóně není žádného světla z lucerny. Ustalo snad mužstvo vlaku v boji? Nemohl jsem to věděti. Člověk nikdy ničeho napřed neví a musí býti v každý okamžik na něco připraven. Když první »slepýš« se ke mně přibližuje, ženu se, abych mu skočil na plošinu a napínám zároveň svůj zrak, zda na ní není brzdář. Přes to, že mohu tušiti, že by zde mohl býti s lucernou zakrytou, přece skáči na stupátko, nedbaje toho, že světlo lampy může náhle zazářiti ze zdola na moji hlavu. Mohlo by se to státi. Byl jsem chycen při světle luceren již dvakrát neb třikrát.

Avšak nikoliv: první »slepýš« jest prázdný. Vlak zvyšuje svojí rychlost. Jsem zase zachráněn a bezpečen až do příští stanice. Jsem však skutečně tak jistý? Vlak zmírňuje rychlost. Okamžik jsem na stráž. Možná, že se mnou sehrávají nějaký manévr a já nevím, jaký. Snažím se pátrati po obou stranách najednou, nezapomínaje pozorovati černou hmotu tendru přímo před sebou. Z jedné, ze všech nebo ze tří směrů mohl by na mne býti podniknut útok.

Aha – právě se blíží. Brzdař se svezl z parostroje: Můj varovný hlas mi to praví, jakmile jeho noha dotkla se schodků na pravé ruce po straně »slepýše«. Jako blesk seskakují se slepého vozu na levou stranu koleji a hrnu se před parostroj. Ocítám se v temnotách. Situace jest táž, jako když jsem se octl na levé straně vlaku v Ottawě. Jsem napřed a vlak musí přijeti za mnou, máme-li pokračovati v cestě. Mám dobrou naději jako vždy, že se zase nějak vyhoupnu na vlak.

Dávám bedlivý pozor. Vidím, jak se blíží do předu svítlna parostroje, ale nevidím, že by unikala vzad od něho. Musí to býti tedy jen svítlna na parostroji a jest zcela správná moje domněnka, že brzdař tvoří součástku této lucerny, jsa přimknut k lokomotivě. Tento brzdař jest asi líný, neboť na místo aby se staral o to, aby svítilnu shasnul, když odcházel pryč, nesnažil se ji ani zakrýti, ač vlak se dává znovu v pohyb. Opět první »slepýš« jest prázdný a já do něho skáči. Jako před tím, vlak zase zmírňuje jízdu, brzdař z parostroje přelézá od stroje ke slepému vozu s jedné strany a já se ztrácím na druhou stranu kolejí a ženu se vpřed.

Jak čekám ve tmě, jsem si vědom slastného záchvěvu pýchy. Celý transkontinentální vlak se dvakrát zastavil k vůli mně – ano, k vůli mne, ubohému hoboovi, jenž zde je skrčen do tmy. Ano, já jsem dvakrát zarazil celý transkontinentální vlak se mnoha cestujícími a vozy, s vládní poštou a s parostrojem, který má dva tisíce koňských sil. Já sám však vážím pouze stošedesát liber a nemám nežli jediný pěticent v kapse!

Opět vidím lucernu, jak se blíží k parostroji. Ale tentokrátě kráčí v před obezřele. Trochu obezřelosti vniká i do mne a jsem zvědav, oč se jedná. Náhle mám příčinu býti poněkud postrašen něčím jiným, nežli oním brzdařem od lokomotivy. Vlak se rozjíždí. Právě v tu chvíli, dříve nežli se rozbíhám ke skoku, vidím, že brzdař shasl svítilnu, takže první »slepýš« jest beze světla. Nechávám ho přejeti a chystám se vyskočiti na druhý vůz, rovněž slepý. Ale brzdař z prvního vozu mezi tím seskočil a octl se mi v týlu. Vrhл jsem letmý pohled na svítilnu brzdaře, který jel na parostroji. Také on seskočil a nyní jsou na zemi dva brzdaři a to na téže straně jako já. V nejbližším okamžiku přejíždí druhý »slepýš« podél mne i skáči na něho. Ale nemohu zde prodlévati. Vymyslel jsem si protitah pohybu brzdařů. Jak se šinu přes plošinu, slyším hřmot brzdařovy nohy na schodkách.

Vrhám se na druhou stranu kolejí a běžím vpřed současně s vlakem. Můj úmysl jest hnáti se do předu a dostihnouti zase prvního »slepýše«. Jest to velmi odvážné, neboť vlak právě zvyšuje rychlost. Ale také brzdař jest za mnou a žene se na mne. Myslím, že jsem lepší běžec, neboť v brzku dostihuji prvního »slepýše«. Stojím na jeho schůdkách a pozoruji svého pronásledovatele. Ten jest pouze deset kroků za mnou a utíká statečně; ale vlak nyní dostihl své největší rychlosti a brzdař v poměru ke mně nepostupuje tak rychle. Dodávám mu odvahy a kynu mu rukou: ale on na mne vyrazí nejšťavnatějším proklínáním, rozčiluje se, vzdává se honby a zanechává několik vozů zpět.

Vlak ubíhá dále a já se tiše usmívám »do vousů«. V tom však beze vši výstrahy vychrstne se na mne proud vody. Topič namířil na mne hadici z parostroje. Ustupuji z přední plošiny vagonu k zadní stěně tendru, kdež jsem se ukryl pod přečnívající střechu. Voda prýští přes moji hlavu beze všeho účinku. Moje prsty mají snahu vyšplhat se na tendr a zasypati topiče hrstí uhlí. Ale vím dobře, kdybych to učinil, byl bych zbit od něho i od strojvůdce.

Na nejbližší zastavení vlaku jsem již připraven a mizím ve tmách. Tentokráte, když vlak se znovu rozjíždí, jsou na prvním slepém vagónu dva brzdiči. Tuším jejich záměr. Chtějí mi zameziti opakování mojí předchozí hry; nemohu již jako prve skočiti na druhého »slepýše«, přejíti přes něho a rozehnati se na první. Jakmile kolem mne přejel první »slepýš« a já na něho neskočil, oba dva s něho seskočili, každý s jedné strany vlaku. Vyskočil jsem si proto na druhý vůz a jakmile jsem tak učinil, vím hned, že okamžik na to oba dva brzdiči vrhnou se společně na mne. Vypadá to, jako bych se octl v pasti, obě cesty jsou mi zataraseny a není tu jiné cesty nežli nahoru.

Proto nečekám, až moji pronásledovatelé přijdou. Vyšplhávám se přímo po železném zábradlí plošiny a stavím se na kolo ruční brzdy. Na štěstí provedl jsem to v jediném okamžiku. Slyším, jak brzdaři skočili na schůdky z obou stran. Nevidím však ničeho, zdvihám ruce nad hlavy a zachycuji se tak, až mi dosahují konce střech obou vozů na každou ruku, to jest jedna ruka jest na sklánějící se střeše jednoho vozu a druhá na stejně zakřivené střeše druhého vozu. V touž chvíli oba brzdaři vystupují na schůdky. Víam to, ačkoliv jsem příliš zaměstnán, než abych je viděl. To vše bylo dílem několika po-

uhých vteřin. Odrážím se nohama a vytahuji tělo rukama nahoru. Když jsem vytahoval nohy do výše, oba brzdaři po mne chňapli, ale chytili prázdný vzduch. Víím to, neboť jsem se podíval dolů a viděl jsem je a také slyšel, jak klejí.

Nyní jsem v nebezpečné posici, neboť se opírám o oba konce dolů se ohýbajících střech dvou vozů. Rychlým, prudkým pohybem přenáším obě nohy se střechy jedné a obě ruce na střechu druhou. Na to jsem se uchopil konce prohnuté střechy, vyšplhal se na plošinu střechy, kdež si usedám, abych nabral dechu, drže se na chvíli ventilátoru, který vyniká nad povrchem střechy. Jsem na vrcholu vlaku – na »střechách«, jak to tuláci nazývají; celý postup, který jsem zde právě vypsál, sluje u nich »dostati se na střechu«. A dovolte mi, abych řekl právě zde, že jen mladý a silný tulák jest schopen vyšplhati se na střechu jedoucího vlaku a že tento mladý a silný tulák musí mít své nervy v největším pořádku.

Vlak se řítí s rostoucí rychlostí a já víím, že jsem v bezpečí až do nejbližší zastávky – avšak pouze do nejbližší zastávky. Zůstanu-li na střeše ještě pak, až se vlak zastaví, jsem si jist. že tito brzdaři zasy-pou mne kamením. Zdatný brzdař dovede »zasaditi« pěkně těžký zlomek kamene na střechu vozu – řekneme tak asi ve váze mezi dvacetipěti librami. Na druhé straně jest velká naděje, že při nejbližší zastávce brzdaři počkají na mne, až budu sestupovati s místa, na než jsem se vyšplhal. Jest proto třeba, abych slezl dolů na nějakou jinou plošinu.

Zabezpečiv se horoucí nadějí, že v nejbližší půl míli není žádného tunelu, vyskakují na nohy a procházím se po střechách vlaku, směrem dolů asi o půl tuctu vagónu. A dovolte mi říci, že člověk musí při takovéto procházce zanechat bázlivost za sebou. Střechy vlaku nejsou urobeny pro půlnoční procházky. Ale myslí-li někdo, že ano, ať to zkusí sám. Dovolte mi tuto procházku po střeše, přes to, že se otrásám, že jedeme pevninovým vlakem že se nemohu ničeho chopiti nežli tmavého a prázdného vzduchu: a když dojdou na zakroucený dolní konec střechy, celý mokrý a slizký od rosy, dovolte, abych urychlil svůj spěch tak, abych přeskočil na sousední střechu, dolů se sklánějící a stejně mokrou a okluzkou. Věřte mi, učím se znáti, jak srdce jest slabé a hlava se točí.

Když vlak zmírní jízdu, aby se zastavil, přešel jsem níže přes půl tuctu vagónů, kdež jsem se »kryl«, abych mohl seskočiti dolů. Na plošině není ani živé duše. Jakmile vlak se octl v bodu klidu, sesunul jsem se na zem. Vpředu, mezi mnou a parostrojem. vidím dvě pohybující se svítilny. Brzdaři mne hledají na střeše vozů. Pozoruji, že vůz po mém boku v místě, kde stojím, jest »čtyřkolák« – čímž se míní, že má pouze čtyry kola na každém soukolí. (Když sejdete někdy mezi kola, buďte jisti, že tam najdete obyčejně »šestikoláky«, což znamená pro tuláka zkázu.)

Sesunuji se pod vlak a skrývám se mezi koly; a mohu vám říci upřímně, že jsem rád, že vlak stojí. Jest to poprvé, co jsem se octl pod kanadskou »Pacifickou« a vnitřní její zařízení jest pro mne novinkou. Snažím se proplížiti se pode dnem vozu, totiž mezi soukolí a podlahu vagónu. Ale prostora není tam dosti široká, abych pod ní mohl prolézt. Toto zařízení jest pro mne nové. Dole ve Spojených Státech byl jsem zvyklý vlézt pod vozy i rychle jedoucích vlaků, kdež jsem se uchopil vždy nápravy a vyšplhal se nohama pod osu brzdy a odtud jsem se plížil k podlaze vozu a tam se posadil mezi nápravy kol. Tápaje rukama ve tmě, seznávám, že jest zde prostora mezi osou brzdy a zemí. Jest nutno, abych se při protáhnutí trochu smáčknul. Lezl jsem proto po čtyřech touto cestou jako červ. Když jsem se octl na druhé straně osy, posadil jsem se mezi kola a divil jsem se, co si asi brzdaři myslí o tom, kde jsem se octl. Vlak se počíná pohybovati. Tentokráte mně jistě dají pokoj.

Dají mně ho skutečně? Při nejbližší zastávce pozoruji lucernu pod nejbližší osou, kde sedím a podlahou vozu. Budou tedy prohledávati k vůli mně kola. Musím se odtud »odstrnaditi« hezky rychle. Plížím se proto po svém břiše znovu pod osu soukolí. Spatřili mne a hrnou se na mne: ale já se plazím po rukou a kolenou mezi koleji na druhou stranu a stavím se na nohy. Hned na to rozbíhám se k čelit vlaku. Ženu se až k lokomotivě a skrývám se v husté tmě. Jest to zase táž stará situace. Jsem před vlakem a vlak musí míjeti podél mne.

Vlak se zase rozjíždí. Na prvním »slepýši« jest svítilna. Zvolna si lehám na zem a vidím, jak zuřící brzdař mne mívá. Ale svítilna jest i na druhém »slepýši«. V tu chvíli brzdař z něho tropí si ze mne šašky a volá na brzdaře, který mne právě přejel na prvním »slepýši«. Oba

dva seskakují. Nic nevadí: skočím na třetího »slepýše« a ukryji se na jeho střeše. Ale, nebesa, i tam jest svítilna, ano i na čtvrtém. Jest na něm průvodčí vlaku. Nechávám tedy i jeho přejeti. Najednou mám čelem proti sobě všechno mužstvo vlaku. Obracím se a žena se opačným směrem, než kterým jede vlak. Dívám se za svá záda. Všechny tři svítilny jsou na zemi a kymácejí se, jak mne pronásledují. Dávám se do běhu. Půl vlaku již mám za sebou a již jest téměř celý u konce, když na něho naskakují. Víím dobře, že oba brzdaři a průvodčí tu budou jako rozzuření vlci asi ve dvou vteřinách. Skáči proto na předek, směrem k ruční brzdě, chytám se opět rukama sklánějící se střechy a vytahuji se vsí silou na krytinu, mezitím co moji rozzuření a zklamaní pronásledovatelé vrhají se na plošinu jako psi, kteří honí kočku, zarážejí se v běhu a volají na mne nesociální slova o mých předcích.

Ale co nyní dělají? Jest jich pět na jednoho, počítaje v to strojvůdce a topiče; ale přes to, že majestátnost zákona, jakož i moc velké státní korporace stojí za nimi, já jsem je přece porazil. Jsem však příliš daleko na vlaku a ženu se proto vpřed po střechách vozů, až se ocitám nad pátou nebo šestou plošinou počítaje od parostroje. Dívám se opatrně dolů. Na plošině jest brzdař. Nyní mne zachytil pohledem; poznávám to podle toho, že rychle zmizel z tohoto vozu. Víím také, že číhá za dveřmi připraven k tomu, aby mne srazil dolů, až bych se sešplhal. Dělán však, jako bych toho nepozoroval a zůstávám na střeše, abych ho posílil v jeho klamu. Nevidím ho, ale tuším dobře, že pootvívá dveře a snaží se přesvědčiti, zda jsem ještě zde.

Vlak zmírňuje rychlost před novou stanicí. Svěšuji dolů nohy k pokusnému skoku. Vlak se zaráží. Moje nohy visi stále dolů. Slyším, jak se dveře tiše otvírají. Pronásledovatel jest na mne připraven. Náhle vyskakují a ženu se vpřed přes střechu. On jest právě pod mojí hlavou a dívá se na mne dveřmi. Vlak stojí. Noc jest klidná a já se snažím, co nejvíce mohu, abych plnou nohou tloukl o kovovou krytinu střechy. Nemohu to věděti, ale předpokládám, že pronásledovatel žene se nyní vozem vpřed, aby mne polapil, jakmile seskočím na nejbližší plošinu. Nesmím tam proto seskočiti. Když jsem asi uprostřed střechy vozu, obracím se a vracím se tiše a rychle ku plošině, kde jsem zahlédl dva brzdaře a kterou jsem právě opustil. Cesta jest volná. Seskakují na zem na druhou stranu vlaku a skrývám se ve

tmách. Ani živá duše mne nespátřila. Kráčím opatrně na cestu vpravo a čekám. Aha! Co jest to? Na konci vlaku spatřuji svítilnu, která se pohybuje podél kolejí. Myslí si asi, že jsem dosud neseskočil se střechy a hledají mne tedy na střechách vagónů! A co jest lepšího nad to – hledají mne také na zemi mezi kolejemi s obou stran vlaku, neboť mimo kymácející se svítilny na konci vlaku jsou zde ještě dvě jiné pohyblivé lucerny. Jest to honba za krysou a tou krysou jsem já. Až mne brzdař na konci střechy vyplaší, ti druzí po stranách mne chytanou. Kroutím si cigaretu a čekám, jak celá tato výprava dopadne. Jakmile mne jednou přejdou, jsem bezpečný, že mohu směle přistoupit přímo ku předku vlaku. Vlak se dává do pohybu a já vyskakují na předek prvního »slepýše« beze vší překážky. Ale dříve nežli se vlak rozjel plnou parou a právě když si zapalují cigaretu, pozorují, že topič přelézá přes uhlí vzadu na tendr a dívá se dolů na mne. Jsem překvapen. Se svého místa může mne zavalit a rozbiti kusy uhlí. Ale na místo toho mne oslovuje a já vycitčuji s uspokojením obdiv v jeho hlase:

»Vy taškáři!« jest to, co mi praví.

Jest to pro mne velká poklona a já se vypínám hrdě jako školák, který dostal záslužnou známku.

»Poslyš!« volám na něho, »neproháněj mne již déle hadicí!«

»Dobrá,« odpovídá a odchází po své práci.

Uzavřel jsem takto přátelství s parostrojem, ale brzdaři dosud po mne pasou. Při nejbližší zastávce ženou se na všechny tři slepé vozy, ale jako před tím unikám jim a skrývám se na střeše uprostřed vlaku. Mužstvo se znovu namáhá a vlak se zase k vůli mně zastavuje. Brzdaři hledí mne vyhrabat z tmy aneb aspoň zvědět, jak jim unikám. Třikráte se žene bouře pode mnou na stanicích, ale pokaždé unikám brzdařům a skrývám se. Ale vše jest beznadějně, neboť na konec musí se dovítit mého triku a pochopit situaci. Naučil jsem je, že nemohou jeti s vlakem beze mne. Musejí něco učinit, aby mne dopadli.

A dělají, co mohou! Když se vlak naposled zastavuje, ihned se za mnou rozbíhají. Ach, prohlédám jejich hru! Snaží se, aby mne zahnali za vlak. Nejprve tlačí mne do zadu podél kolejí vlaku. Poznávám, v jakém nebezpečí se ocitám. Jakmile se jednou octnu na kolejích za vlakem, budu přinucen zůstat vzadu, až se vlak dá do pohybu. Vá-

hám a v rozpacích se obracím a proplétám se mezi svými pronásledovateli, až dostihuji znovu předku vlaku. Jeden z brzdařů visí mi téměř na krku. Dobrá, nechám ho utíkat jako o závod, neboť můj vítr jest dobrý. Řítím se dále přímo před vlakem podél vozů. Nevadí mi, jak daleko doběhnu! Kdyby mne hnál deset mil, musí nás dostihnouti vlak a já se pak zakotvím na něm a s ním, přes chvat, který vyvíjí. Tak se ženu, nabýváje nádherného předsoku zcela pohodlně před ním a upírám své oči do husté tmy, v níž na blízku musí býti zábradlí a dráty ohrad pro dobytek; vím, že mi tohle muže býti osudné. Běda! Zamířil jsem očima příliš do dálky a klopýtl jsem přes cosi, co mi přišlo před nohy; nevím, co to jest, jistě jen něco zcela nepatrného, ale natahují se přes to na zem jak dlouhý tak široký. V okamžiku jsem zase na nohou, ale brzdař mne již drží za límec.

Nemohu ho setřásti. Snažím se ho zbaviti, hluboce oddychuje. Má úzká ramena a já vážím jistě o třicet liber více než on. Kromě toho jest zrovna tak unaven jako já a snaží-li se mne unaviti ještě více, naučím ho něčemu.

Ale on – jak pozoruji – nesnaží se mne unaviti a tak tento problém mi selhal. Na místo toho zastavil mne a vede mne zpět ke vlaku. Týčí se přede mnou nový možný problém. Vidím svítlny průvodčího a druhého brzdaře. Blížíme se k nim. Neseznámil jsem se však zbytečně s New Yorkskou policií. Jen tak pro nic za nic nenaslouchal jsem ve vozech pro zatčené, na lodích a v celách vězení vypravování o surových činech mužů. Což, kdyby tito tři muži chtěli mne stlouci? Nebesa vědí, že jsem měl dosti jejich provokací! Rychle jsem přemýšlel. Blížili jsme se stále více a více ke druhým dvěma železničářům. Měřím žaludek a bradu svého zajímatele a rozhlížím se na pravo a na levo, osnuje, jak mu dám první znamení k poplachu.

Pah! Znáám jiný trik, který bych mu rád provedl a velmi lituji, že jsem ho nepoužil ve chvíli, kdy jsem jím byl chycen! Mohl jsem ho zmrazčiti, jak mne držel za límec. Jeho prsty byly silně zaryty pod mým límcem. Můj kabát byl těsně zapjat. Viděli jste někdy »turniket« ? Nuže, zde jest jedna jeho ukázka: Vše, co jsem mohl učiniti, bylo, abych jen vsunul svoji hlavu pod jeho rameno a počal se točiti. Musím se ovšem točiti co nejprudčeji – velmi rychle. Víím, jak se to dělá: točiti se prudce a bez přestání a vstrčiti hlavu pod jeho rameno při každém otočení. Dříve než se vzpamatuje, jeho svírající prsty

budou sevřeny zkrouceným límcem. Nebude moci stáhnouti je zpět. Jest to mocná páka. Dvacet vteřin po té, co se počnu točiti, krev vyrazí z konečků jeho prstu, jemné nervy se protrhají a všechny svaly a žíly na nich stanou se jedinou bolestivou hmotou. Zkuste to někdy, až vás někdo bude držeti za límec. Ale musíte býti rychlí – rychlí jako blesk! Také musíte se s jistotou držeti v rovnováze, když se točíte – musíte proto držeti si tvář levou rukou a žaludek pravou. Uvidíte, že váš sok bude se snažiti zarazit vás ranou svojí volné ruky. Mohlo by býti také dobře, otáčeti se směrem od jeho volné ruky, nežli směrem k ni. Rána tímto směrem vedená není nikdy tak zlá, jako rána naopak.

Tenhle brzdař nikdy se nedozví, jak mohl býti blízek silného pošramocení. Co ho zachránilo, bylo, že neměl v plánu se mnou špatně zacházeti. Když jsme se přiblížili dosti blízko, vzkřikl, že mne má a oni dali signál k odjezdu, volajíce, že si vlak pro něho přijede. Na to přejela podél nás lokomotiva a tři slepé vozy. Po té vskočili na vlak průvodci a drahý brzdař. Ale můj uchvatitel mne stále drží. Prohlédám jeho úmysl. Bude mne držeti, až zadní část vlaku přejede podél nás – pak do něho vskočí a nechá mne vzadu – na suchu. Ale vlak jel velmi pomalu, ač se strojvůdce snažil zvýšiti jeho rychlost. Jest to velmi dlouhý vlak. Na to se najednou rozejel velmi prudce a zpozoroval jsem, že brzdař měří tuto rychlost s překvapením.

»Myslíte, že se můžete pokusiti ještě o vyskočení?« táži se nevinně.

Pouští můj límec, rychle se rozbíhá a skáče na vlak. Několik vozu mne zase přejelo. Ví, co se stane, i zůstává na schůdkách, máje hlavu vykloněnu a hlídaje mne očima. V tom okamžiku můj nejbližší pohyb jest skok; chci vyskočiti na nejbližší – poslední plošinu. Vidím, že vlak jede rychleji a rychleji, ale mohu se svalit pouze do prachu, upadnu-li a optimismus mládí se mne zmocňuje. Nemohu se vzdáliti. Stojím s nakloněnými rameny a dávám pozor, abych neztratil naději. Avšak současně zkoumám pod svou nohou půdu: jest to dokonalý postoj! Při tom dávám pozor na vykloněnou hlavu brzdařovu. Vidím, jak se zatáhla zpět. Jest přesvědčen, že vlak jede příliš rychle, než abych se odvážil skoku.

A vlak blíží se rychle ke konci – snad rychleji, než kterýkoli vlak, na nějž jsem skákal. Když se přiblížil poslední vůz, vyskočil

jsem na něj ve směru jízdy. Byl to rychlý, krátký skok. Nemohl jsem si sice vypočítati, aby můj skok se rovnal rychlosti vlaku, ale snížil jsem rozdíl rychlostí nás obou na minimum a až se dotknu plošiny, jistě se vyrovná prudkost nárazu. V prchavém okamžiku tmy neviděl jsem nežli železnou rukověť brzdy na poslední plošině; není času. abych si vyhlédl jiné místo, kam skočím. Dociluji toho, co jsem si usmyslel a v jediném okamžiku moje noha odtrhuje se od země. Všechno jest v sázce. V nejbližším okamžiku mohl bych se svaliti mezi koleje se zlomenými kostmi nohou, rukou, nebo s rozbitou hlavou. Avšak moje prsty zatínají se do rukověti brzdy, jež je oporou pro moje ruce, jimiž to trhlo. Ruce rychle vytahují moje tělo vzhůru a moje nohy ocitají se prudkým pohybem na schůdcích.

Usedám a cítím, že jsem pyšen na sebe sama. V celém mém tuláckém životě byl to nejlepší kousek skoku na vlak, jež jsem kdy provedl. Víím, že konec noci bude nyní dobrý, ač ještě několik stanic strávím na poslední plošině: avšak nestarám se o to, abych se spolehal na tento vagón. Při první zastávce uteku na volnou stranu vlaku, srazím se s Pullmanovými vozy, vplížím se pod ně a podniknu další cestu pod koly vagónů. Při další zastávce opět poběžím zpět a zaujmu místo pod jinými koly. Nyní jsem poměrně v bezpečí. Brzdaři myslí, že jsem se minul vlaku. Ale dlouhý den, jakož i noc plná námahy počínala se mnou hovořiti. Ale není větrno ani chladno pod vozem, takže počínám usínati. To se však nesmí státi! Spáti mezi koly páchne smrti. Proto plížím se odtud a na stanici přecházím k druhému slepému vagónu. Zde mohu si lehnouti a spáti. Také jsem zde skutečně usnul. Jak dlouho jsem spal, nemohu říci – náhle jsem byl probuzen proudem světla svítilny, vrženého do mého obličeje. Dva brzdaři stojí přede mnou. Přecházím v obranu, divě se stejně jako ten, který mne před chvílí polapil: ale trest jest vzdálen jejich myšlenek.

»Myslel jsem, že jsme vás vypudili,« pravil ten, který mne držel před chvílí za límec.

»Kdybyste mne nebyl pustil, jak jste zamýšlel, byl byste vyhozen současně se mnou,« odpovídám.

»Jak to?« táže se.

»Byl bych zůstal s vámi zanýťován mezi kolejemi – to jest všechno.«

Na to jali se oba dva spolu raditi a jejich rozsudek vyvrcholil v:

»Dobrá, svoluji, abyste mohl s námi jeti, Bo.*¹²) Nebudeme se o vás starati, jak nás opustíte.«

Na to odcházejí ode mne a nechávají mne v klidu až do chvíle, kdy se trať rozdělí.

Veškeré svoje předchozí vypravování vypsal jsem zde proto, abych vám podal příklad, co to znamená »jízda na slepo«. K vůli tomu vybral jsem šťastnou noc ze svých zkušenosti a neřekl jsem ničeho o nocích – bylo jich mnoho – kdy jsem byl náhodou přistižen a vyhozen.

Abych dokončil, chtěl bych ještě říci, co se stalo, když jsem dostihl konce, kde se trať dělila. Obyčejný vlak na našich transkontinentálních liniích, směřující přes celou americkou pevninu, čeká na nákladní vlaky, až se rozdělí a následuje za ostatními vlaky. Když jsme dosáhli tohoto rozdělení, opustil jsem svůj vlak a rozhlížel jsem se po nákladním vlaku, který by odjel za ním. Nalezl jsem takový vlak, připravený na pobočné koleji vedle našeho vlnku a čekal jsem. Vyšplhal jsem se do vlečného vozu polo naplněného uhlím a lehl si dovnitř. Za chvíli jsem usnul.

Probudil jsem se skřípotem otevírajících se posunovacích dveří. Den právě svítal – chladný a šedivý den – a vlak dosud nevyjel. »Kon«*¹³ vstrčil hlavu mezi dveře.

»Jděte ven, vy zatrolený lotře!« vzkřikl na mne

Vstal jsem a vylezl z vozu; ale po straně dával jsem na něho pozor, jak odchází dolů, prohlížeje každý vůz tohoto vlaku. Když mi zmizel s dohledu, pomyslí jsem si, že mu asi nenapadne, že bych měl nervy podle toho, abych se znovu vyšplhal do téhož vozu, z něhož mne »vypálil«. Tak jsem se tam znovu vyškrábal a opět si lehl.

Ale duševní proces tohoto »Kon« musel býti pravděpodobně tožný s mým, neboť i on uvažoval právě totéž, co já jsem učinil. Přišel proto zpět a znovu mně »vypálil rybník«.

»Nyní zcela jistě,« uvažoval jsem, »ani ve snu mu nenapadne, že bych tam vnikl po třetí.« Vrátil jsem se proto a vlezl do téhož vozu a

¹² Zkrácené *Hobo*: tulák.

¹³ Zkrácenina: konduktér, průvodčí.

rozhodl jsem se, že se tam zařídím co nejbezpečněji. Mohly tam být otvírány pouze jedny postranní dveře. Druhé postranní dveře byly zahákovány. Počínaje od konce hromady uhlí, odstranil jsem ji od těchto dveří a položil jsem se za ni. Zaslechl jsem však za chvíli, jak se druhé dveře otevřely. »Kon« tam vrazil a prohlížel si hromadu uhlí. Mne však nemohl spatřit. Přes to však volal, abych se zase klidil. Snažil jsem se dělati hloupým a zůstal jsem tichým. Ale když počal házet husy uhlí do díry na mne, vyskočil jsem – a byl jsem po třetí vyhozen. Také mne při tom ihned ujišťoval vřelými výrazy, co se stane, chytne-li mne zde ještě jednou.

Změnil jsem proto svou taktiku. Když nějaký člověk má souběžné duševní pochody jako vy, utečte mu. Rázem přerušte svou řadu myšlenek a přejděte k řadě jiné. To jsem také učinil. Skryl jsem se mezi několika vozu sousedícího vlaku na pobočné koleji a číhal jsem. Bylo dosti jisté, že průvodčí se vrátí ještě jednou k onomu vozu. Otevřel dveře, vsunul se tam, volal na mne a jal se házet uhlí do díry, kterou jsem si tam před tím vyhrabal. Pak se vyškrábal na hromadu uhlí a díval se do díry. To ho uspokojilo. Pět minut na to nákladní vlak vyjel, ale průvodčího nebylo viděti. Rozběhl jsem se po straně vozu, odšoupl jsem dveře a vyšplhal jsem se dovnitř. Průvodce již nepřišel se na mne podívat a tak jel jsem v tomto voze na uhlí jeden tisíc dvaadvacet mil a největší díl času jsem spal: vyšel jsem ven teprve při novém rozdělování tratě, kdy nákladní vlaky pokaždé stojí přes hodinu a šel jsem si vyžebrať potravu. A na konci tratě tisíc dvaadvaceti mil vybalil jsem se z vozu, použiv vhodné příležitosti, nežli jsem byl »vysazen«; ještě se nenarodil tulák, který by nezmizel z vlaku dříve, než by byl vysazen.

SKIZZY.

Kdo by se namáhal, kde a jak zemře,
pokud se může starati o svoje zdraví?

Sestina z »Tramp–Royal«.

Největším půvabem tuláckého života jest snad naprostý nedostatek jednotvárnosti. V zemi *Hoboů* způsob života vypadá jako život Próteův – jest to věčně se měnící fantasmagorie, kde se odehrávají nemožné události a neočekávané skoky do křovin při každém záhybu cesty. *Hobo* nikdy neví, co se stane v nejbližším okamžiku; on žije proto pouze přítomnosti. Poznal nicotnost pozemského namáhání a zní jen rozkoš toulky s půvaby neustálé změny.

Často si vzpomínám na dny svého tuláctví a divím se vždy, jak rychle vystupovaly jednotlivé obrazy v mém mozku, když zaplanuly mi v paměti. Nezáleží na tom, kde počínám vzpomínati. Každý den ze všech dnu mých toulek jest dnem sám pro sebe, úplně samostatnými vzpomínkami na prožité v něm chvíle, jež se v mé paměti rychle rozvíjejí. Tak na příklad vzpomínám si na jedno ráno v Harrisburgu v Pennsylvanii a rázem vznikne v mé vzpomínce slibný počátek dne – »usazení« se dvěma staršími dívkami, a to ne v jejich kuchyni, nýbrž v jídelně, kdež seděly obě po mém boku u stolu. Jedli jsme vejce z kalíšků na vejce. Bylo to poprvé, co jsem kdy viděl tyto kalíšky; dříve jsem o nich neslyšel. Byl jsem z počátku velký nešika, to přiznávám, ale byl jsem strašně hladový a nestoudný. Zacházel jsem s kalíškem na vejce a s vejci tak, že jsem obě tyto lady uvedl v úžas.

Ony totiž jedly jako párek kanárů, klobajíce do každého vejce, až prasklo a roztírajíce je na tenkou pečenou oplatku. Život v jejich tělech byl dosti mdlý. Krev proudila v nich tenkými žilami. Spávaly každé noci v teple. Já naproti tomu byl jsem celé noci venku, stravuje množství tepla, abych si uchoval své tělo vlažné, protloukaje se cestou dolů z místa zvaného Emporium, v severní části Států. Pečené oplatky! To byla podívaná! Každá oplatka nebyla pro mne ničím

jiným, nežli jediným soustem. Bylo to dosti hloupé, sahati při každém soustu pro novou oplatku, když jsem mohl vzíti jich několik najednou do úst.

Když jsem byl zcela malým hochem, měl jsem malého psíka, zvaného *Punch*.^{*14} Dovedl bych se podle jeho příkladu nasytiti? Jednou v domácnosti zabili několik kachen a měli jsme z nich výborný oběd. Když byl tento oběd u konce, připravil jsem oběd *Punchovi*. Byla toho velká mísa, plná kostí a zbytků. Vyšel jsem ven, abych mu to podal. Náhodou se stalo, že právě v tu chvíli k nám přijížděl host ze sousedního statku, který s sebou přivezl newfoudlandského psa, velkého jak tele. Postavil jsem talíř na zem. *Punch* zavrtěl ocasem a dal se do jídla. Měl před sebou blaženou půl hodiny; v tom však náhle nastal útok. *Punch* byl sražen stranou jako stéblo slámy cyklonem a newfoudland se sklonil k míse. Ve chvatu svého obrovského žaludku musel býti dobře vycvičen pro rychlé hodování, neboť v prchavém okamžiku, dříve než jsem se vzpamatoval, pes úplně pohltil obsah mísy. Vyčistil ji důkladně a vylízal ji čisté. Naposled vyčistil jazykem i masné skvrny na talíři.

Jako velký newfoudland zpracoval mísu mého psa *Puncha*, tak nestoudně jsem jedl já při tabuli oněch dvou lady v Harrisburgu. Vyčistil jsem vše úplně. Ničeho jsem nerozbil, ale vylízal jsem i skořápky vajec a snědl jsem oplatky i kávu. Služka nosila mne stále nová jídla, ale já nedbal na její námahu a tak přinášela stále nové a nové dobroty. Káva byla báječná, ale nehodilo se mi, aby mi byla přinášena v tak něžných šálcích. Jak dlouho jsem musil jísti, když jsem všechnen svůj čas musel věnovati přípravě celé řady šálků kávy?

Přes to jsem pouštěl nestoudně uzdu svému jazyku. Ony dvě lady se svou červenou a bílou pletí a světlými vrkoči nedívaly se nikdy přímo tváří v tvář do záhadných dobrodružství. Když »královský tulák« si toho přeje, dovede si vytvořiti všechny možné příhody »před stejnou oponou«. Mezi příjemnou vůni a úzký okruh jejich života beze všech událostí vnořil jsem se já silným ovzduším světa, osvěžuje se rozkošnou vůni potu a zápasu života s příchutí a vůněmi cizích zemi a cizí půdy. A zcela rád stiskal jsem jejich měkké dlaně mozoly své vlastní ruky – tvrdými mozoly půl palce tlustými, kte-

¹⁴ Angl. Kašpárek.

rých jsem nabyl cestou přes hory doly po celé dlouhé a horké hodiny práci toulavého života s lodními provazci a násadami lopat. To vše jsem učinil ne z vychloubavosti mládí, ale jako důkaz toho, jak těžkou námahu vydržím; provedl jsem tento důkaz, abych měl nárok na jejich přátelství.

Ach, dovedu si je představit znovu, ty milé, jemné lady, jak jsem s nimi sedel u snídaně před dvanácti lety, rozmlouvaje s nimi o tom, jak jsem se natoulal po světě, házeje za hlavu jejich upřímnou radu, jako vskutku dovede jen podařený plaček, a vzrušuje je nejen líčením svých vlastních příhod, ale i příhod všech ostatních soudruhů, s nimiž jsem pěstoval přátelství a vyměňoval důvěrnosti. Přivlastnil jsem si všechny tyto příhody svých soudruhů, aspoň si tak dnes myslím; jsem si jist, kdyby ony lady přestaly býti důvěřivými a vycítily můj klam, byly by mne chytly při mém líčení časového postupu. Dobrá, dobrá, ale k čemu bylo tohle vše? Byla to krásná výměna za jejich šálky kávy a vejce, jakož i za sousta oplatek; dal jsem jim za vše plnou cenu. Bavil jsem je téměř královsky. Můj příchod a usazení se u jejich stolu bylo pro ně dobrodružstvím a dobrodružství má vždy nějakou cenu.

Když jsem se octl na ulici, rozloučiv se s oněmi lady, sebral jsem něco novin u dveří domů pozdních čtenářů a položil jsem se do travnatého místa v parku, abych se informoval o posledních čtyři a dvaceti hodinách událostí ve světě. Zde v parku sešel jsem se s kamarádem – hoboem, který mi vypravoval své životní příhody a jenž se se mnou namáhal o to, abych vstoupil do armády Spojených Států. Sám dal se najmouti rekrutujícím důstojníkem a právě měl narukovati. A nemohl nahlédnouti, proč bych nemohl narukovati také já s ním. Býval členem Coxeyovy Armády při pochodu na Washington několik měničů před tím a zdálo se, že mu to dodalo chuti k dalšímu vojenskému životu. Já jsem byl též veteránem, neboť nebyl-li jsem prostým vojákem pluku L druhé divise Kellyovy tulácké armády? Pluk L byl všeobecně znám pode jménem »Nevadská těžká váha«. Ale moje zkušenosti z armádního života dělaly na mne právě opačný dojem a tak jsem nechal svého hoboa, aby si šel po svých k psům války, kdežto já jsem se pustil za honbou po obědě.

Když jsem překonal tyto svody, pustil jsem se cestou po mostě přes Susquehannu na západní břeh. Zapomněl jsem již jméno dráhy, která vede dolů na této straně, ale když jsem tam ležel v trávě onoho rána, napadla mne myšlenka, abych se pustil do Baltimore. A tak jsem se rozhodl pustiti se do Baltimore po této dráze, bez ohledu na to, jak se jmenovala. Bylo teplé odpoledne a jak jsem krácel po onom mostě, sešel jsem se s tlupou kamarádů, kteří se koupali u mostního pilíře. Rychle jsem také se sebe shodil šat a vskočil do vody. Voda byla příjemná; ale když jsem z ní vylezl a oblékl se, seznal jsem, že jsem byl okraden. Kdosi mi důkladně prohlédl šaty. Ponechávám vám k rozhodnutí, zda okradení není dostatečnou příhodou pro jeden den. Poznal jsem lidi, kteří byli okradeni a kteří o tom mluvili po celý zbytek svého života. Jest sice pravda, že zloděj, který mi prohlédl kapsy, mnoho toho nenašel – asi tak třicet až čtyřicet centů v niklu a několik penny, jakož i můj tabák a cigaretové papírky; ale bylo to vše, co jsem měl, což jest více, nežli oči jiní lidé byli okradeni, neboť jim zbylo ještě něco doma, kdežto já domova neměl! Dostal jsem hezky za vyučenou od té bandy, se kterou jsem se zde vykoupal! Odhadl jsem je mlčky, věda dobře, že to bude lépe, nežli se dáti do křiku a tak jsem si od nich vyprosil aspoň papírky a mohl bych přísahati, že to byl můj vlastní papír, do něhož jsem si zakroutil tabák.

Pak jsem se dostal po mostě na západní břeh. Přišel jsem sem dříve, nežli přijel vlák. Nebylo zde ani vidu po stanici. Nejbližším problémem bylo pro mne, jak chytiti nákladní vlak a nemuseti jíti až do stanice. Zpozoroval jsem, že trať zde počíná stoupati z rovné čáry, jež se vrcholí právě na místě, kdež jsem stál, a věděl jsem, že plný nákladní vlak nemůže zde jeti příliš rychle. Ale jak rychle pojede? Na druhé straně dráhy zdvihal se vysoký násep břehu. Na jeho kraji po straně spatřil jsem mužskou hlavu vykukující z trávy. Snad ten muž věděl, jakou rychlostí tudy vlak jezdívá a kdy pojede k jihu nejbližší. Zavolał jsem proto na něho a tázal jsem se ho po tom; on na mne kýval, abych k němu přistoupil.

Poslechl jsem a když jsem došel na ono místo, nalezl jsem tam s ním ještě jiné čtyry muže, ležící ve trávě. Vpadl jsem do této scény a poznal jsem, co to byli zač – američtí tuláci – cikáni. Na volném prostranství, jež se rozkládalo v zadu za stromy na straně náspu, bylo

několik cikánských vozů. Otrhané, polonahé děti pobíhaly po louce a zpozoroval jsem, že se vyhýbaly tomu, aby přišly blíže do styku s muži. Několik hubených, ošklivých a těžkou prací předčasně sestárnělých žen toulalo se po stezkách poli a spatřil jsem jednu z nich, která seděla na stupátku jednoho vozu, majíc hlavu nakloněnou a kolena natažena k bradě, a kývala ospale rukama. Nejevíc naprosto dojmu spokojenosti, vypadala spíše, jako by se nestarala o nic – v tom jsem se ovšem mýlil, neboť později jsem seznal, že přece v ni bylo něco, oč měla zájem. V jejím obličeji zračila se plná míra lidských běd a k tomu byl v něm tragický výraz netečnosti vůči dalšímu utrpení. Nic by jí již nebylo otřáslo, nežli to, co zdál se líčiti její obličej; avšak i v tom jsem se zmýlil.

Ležel jsem v trávě na kraji břehu a jal jsem se hovořiti s těmi muži. Byli jsme spřízněnými bratry. Já byl americkým *hobo* a oni byli americkými cikány. Znal jsem dosti z jejich hantýrky, abych se s nimi domluvil a oni znali dosti z hantýrky mojí. Bylo jich o dva více na jejich pochodu, když překročili řeku »mušhujícíce«¹⁵ do Harrisburgu. »Musher« jest potulným fakiřem. Toto slovo není totožné s klondickým »musherem«, ačkoliv původ obou pojmů bude asi týž; jest to zkroucenina z francouzského »marcher«, to jest cestovati, kráčet, zkratka »mushovati«. Obzvláštním povoláním těchto dvou »musherů«, kteří právě překročili řeku, bylo žebrání o správkou deštníků; ale jaké hlavní zaměstnání skrývá se za těmito správkami deštníků, mi neřekli a nebylo zdvořilé, abych se jich na to otázel.

Byl nádherný den. Ani nejmenší vánek nevanul a my jsme se stápěli v zářivém teple slunce. Se všech stran kolem nás bylo slyšeti uspávající bzukot hmyzu a vůní páchnoucí vzduch byl naplněn výparry svěží země a sytě zelených rostlin. Byli jsme líní i na to, abychom dělali něco jiného nežli bručeli v přerušovaném rozhovoru, ale přes to tehdy rázem a proti své vůli nás všech tento mír a klid byl nepříjemné přerušen vášní jediného muže.

Dva bosí chlapci, staří osm nebo devět let, porušili nějakým nepatrným způsobem jakýsi řád tuláků – co to bylo, jsem se nedozvěděl, jeden muž, který ležel vedle mne, náhle povstal a zavolal je. Byl to vůdce této tlupy, muž s nízkým čelem a úzkýma, přimhouřenýma

¹⁵ Angl. hříčka »mushing« (čti mašing) — táhnouce.

očima, jehož tenké rty a rozpoltěné sardonické vrásky vysvětlovaly s dostatek, proč tito dva chlapci přiběhli a tlačili se k němu jako poděšená černá zvěř.

Při síle jeho hlasu zbabělost a strach zračily se v jejich obličejích a proto oba ihned se zase obrátili v panickém strachu a s pohybem, aby utekli; on však si na ně zavolal, aby se vrátili. Jeden z chlapců zpěchoval se postoupiti vpřed, při čemž jeho hubené malé tělo bylo věrným odrazem boje mezi strachem a rozumem. Rád by byl utekl do zadu. Jeho rozum a zkušenost z minulosti mu však pravila, že utéci zpět bylo by větším zlem nežli postoupiti vpřed; ale přes to, že to bude menším zlem, dostačilo to, aby popustil síly svému strachu a přinutil své nohy k útěku. Váhal, pomalu se plížil vzad, až dostihl úbočí stromů, kdež se zastavil. Vůdce tlupy ho nepronásledoval. Pomalu vylezl na vůz a vytáhl odtamtud silný bič. Na to se vrátil do středu otevřeného místa a klidně se postavil. Nepromluvil. Neudělal ani jediného pohybu. Byl vtělený Zákon, neúprosný a všemohoucí: pouze se postavil a čekal. A já věděl a všichni ostatní si toho rovněž byli vědomi a oba dva chlapci v houštinách stromů věděli to též, nač čekal.

Hoch, který se odplížil poznenáhlu se vracel. V jeho obličejích zračilo se chvějící se rozhodnutí. Již neváhal. Rozhodl se, že se podvolí potrestání. A uvažte; trestu nemělo se mu dostati pro původní přečin, nýbrž pro urážku, že uprchl od vůdce tlupy. V tomto směru vůdce tlupy choval se tak, jako se chová uražená společnost, v níž žil. I my trestáme své vězně, když se některému podaří prchnouti a unikne-li, přivádíme ho zpět a přidáváme mu trestu.

Chlapec došel přímo před vůdce, drže se v přiměřené vzdálenosti před dosahem žíly biče. Bič zasvištěl vzduchem a i já jsem strnul překvapením nad silou rány. Jemné malé tělo bylo opravdu tak jemné a malé, že maso se zdálo zbělet i všude tam, kde se žíla zakroutila a udeřila. Pak tam, kde se ukázala bílá barva, vyrazila příšerná podlitina, na níž tu a tam po celé její délce ukázaly se šarlatové kapky krve, kde kůže byla proražena. Opět zasvištěl bič a celé tělo chlapcovo se prohnulo dříve než dopadla rána. Ale nepohnulo se se svého místa. Chlapcova vůle držela se dobře. Druhá zduřenina vyskočila a pak třetí. Teprve když dopadla čtvrtá, chlapec vykřikl a také již déle nevydržel v klidném postoji. Hoch, jak dopadala rána za ránou, poska-

koval nahoru a dolů ve své úzkosti, křiče. Avšak nepokusil se utéci. Ve svém nedobrovolném tancování octl se chvíli mimo dosah biče, ale odskákal ihned znovu do původní polohy. Když to vše bylo skončeno a dostal asi tucet ran, odskákal sténaje a naříkaje mezi vozy.

Vůdce postavil se zase klidně a čekal. Druhý chlapec vynořil se ze shluku stromů. Ale nešel přímo; kráčel jako plazící se pes, neboť se ho zmocnila panika, která ho nutila, aby se vrátil a odskákal pryč půl tuctu kroků. Ale vždy se zase obrátil a kráčel zpět, krouže blíže a blíže k muži, sténaje a vyřaje ze sebe zvířecí nesouvislé skřeky.

Pozoroval jsem, že se ani jednou nepodíval na onoho muže. Jeho zrak byl neustále obrácen na bič a v jeho očích zračil se strach, který mne rozčiloval – strašně rozčiloval pro nelítostně týrané děcko. Viděl jsem, jak statní mužové padali na pravo a skučeli ve smrtelném zápasu: viděl jsem, jak po celých desítkách vyletovali do vzduchu, vyhození vybuchuvšími bombami. Přiznávám se však, že jejich smrt působila na mne méně mocným dojmem a jejich křik byl smíchem a zpěvem, mám-li použití špatného toho přirovnání vůči tomu, co se dalo zde, když jsem vidci, jak se jednalo s tím ubohým dítětem.

Bičování začalo. Bičování prvního chlapce bylo hračkou u srovnání s tímto. Za nedlouho krev hrnula se mu dolů po jeho drobných nožkách. Chlapec tancoval a kvílel a uhýbal se tak, že to až vypadalo, jakoby loutka směšného šaška tancovala na provázku. Pravím »zdálo se«, ačkoliv jeho skřeky usvědčovaly moje zdání ze lži a přecházely ve skutečnost. Jeho křik byl kvílivý a srdcervoucí. Nebyl to hlas vášně muže, ale pouze nepohlavní kvikot dítěte. Přišla chvíle, kdy hoch nemohl se již udržeti. Rozum byl přemožen, i pokusil se utéci pryč. Ale tentokráte muž ho pronásledoval, skřížil jeho útěk a hnal ho ranami neustále znova na otevřené místo.

Tu nastalo náhlé přerušení. Zaslechl jsem divoký, dušený křik. Žena, která seděla na stupátku vozu, vyrazila ven a vyřítla se, aby zakročila. Skočila mezi hocha a muže.

»Ty chceš taky „ňákou“, eh?« zasyčel muž, mávaje bičem. »Dobrá tedy!«

Vyrazil na ni s bičem. Její sukně byly dlouhé, takže bič nemohl trefiti na její nohy. Zamířil proto žílou přímo na její obličej, který žena se snažila uchrániti co nejlépe dlaněmi a předloktím, sklánějíc hlavu do zadu mezi svá hubená ramena, takže dostávala rány jen na

ramena a ruce. Hrdinná matka! Věděla dobře, co dělá. Hoch, dosud křičící, utekl mezi tím za vozy.

A tohle vše se dalo mezi tím, co čtyři muži leželi vedle mne, dívali se a ani sebou nepohnuli. Také já jsem se nepohnul, což říkám beze všeho studu, ačkoliv můj rozum bojoval velmi drsně proti mému přirozenému pudu, abych se zdvihl a zakročil. Znáám život. K čemu by to prospělo ženě nebo mně, kdybych byl utlučen k smrti od oněch pěti mužů zde na náspu břehu Susquehanny? Viděl jsem jednou, jak všeli člověka a ačkoliv celá moje duše křičela protestem, moje ústa se neozvala. Kdybych byl vzkřikl, byl bych měl pravděpodobně rozraženu lebku hlavní revolveru, neboť to byl »zákon«, aby onen muž byl pověšen. A zde v tlupě cikánů bylo »zákonem«, aby ona žena byla zbičována.

Pravá příčina v obou případech, proč jsem nezakročil, nebyla vlastně, že tohle byl »zákon«, ale že tento zákon byl *silnější* nežli já. Kdyby nebylo oněch čtyř mužů vedle mne v trávě, velmi rád bych vstoupil mezi ni a onoho muže s bičem. A kdybych byl zabránil této příhodě s nožem nebo kyjem v ruce a povzbudil několik žen zde v tomto táboře, jsem si jist, že bych ho byl sbil na padrť. Ale takto byli čtyři muži po mém boku v trávě. Ti učinili »zákon« silnějším nežli jsem byl já.

Oh, věřte mi, že jsem při tom zakoušel vlastní muka. Viděl jsem již před tím, jak žena byla bita, ale nikdy jsem neviděl podobného stlučení, jako bylo toto. Její oděv na zádech byl roztrhán v cáry. Jedna rána, která ušla její ostražitosti, vyrazila krvavou zduřeninu od čela až k bradě. Nebyla to jedna rána, nebyl jich tucet, ani dva tucty, ale nekonečný, nekonečný počet, jež žíla biče vyrazila a vybarvila na ní. Pot se ze mne lil a těžce jsem dýchal, ba rval jsem trávu rukama, až mi v nich zůstávala i s kořeny. A po celou tu dobu můj rozum neustával ve mně křičeti: »Hlupáku, hlupáku!« Ona prouha přes obličej mne téměř činila šíleným. Již jsem se rozhodl, že vyskočím na své nohy. Ale ruka muže ležícího vedle mne chopila mne za rameno a srazila dolů.

»Pomalů, kamaráde, pomalů!« varoval mne tichým hlasem. Polhlédl jsem na něho. Jeho zrak srazil se neochvějně s mým pohledem. Byl to silný muž se širokými rameny a mocnými svaly; při tom jeho obličej měl líný, flegmatický a unavený ráz, beze vší vášnivosti a

téměř bez duševního hnutí – zatemnělá to duše, beze vši zloby, bez mravního výrazu, dobytčí a tvrdošíjná. Ano, byla to tvář zvířete – v níž kmital pouhý slabý záblesk rozumu; byla to zcela přírodní šelma se silou a duševní disposicí gorily. Jeho ruka tiskla se těžce na mne a poznal jsem pod ní sílu jeho svalů. Podíval jsem se na ostatní »zvířata«; dva z nich leželi netečně a bezstarostně; třetí pásl se očima na tomto divadle. Můj rozum vrátil se ihned do mne, moje svaly ochably a já klesl znovu do trávy.

Moje mysl vrátila se k oněm dvěma lady, s nimiž jsem dnes ráno snídal. Méně než dvě míle, pouze tolik, co krkavec doletí, dělilo je od této scény. Zde v bezvětrném dnu, pod paprsky blahodárného slunce, byla jejich sestra bita od mého bratra. Zde byl sluha *zákona*, jakého jsem dosud nepoznal – ale bylo to dobře, neboť nebýti tohoto pohledu, nebyl bych nikdy porozuměl jejich sesterství, ani jim samým, ani hmotě, z níž byly vytvořeny. Neboť není dopřáno ženě, aby žila jen v příjemně vonících, pohodlných pokojích a současně byla matkou, něžnou sestrou celému světu...

Bičování bylo skončeno a žena, již déle nekřičíc, vrátila se na své místo na voze. Ostatním ženám ani nenapadlo, aby k ní přistoupily – aspoň ne právě nyní. Byly poděšeny. Ale přišly k ní později, když uplynula slušná chvíle. Muž odhodil bič stranou a odešel k nám, kdež s sebou praštil na zem na druhou stranu ode mne. Prudce oddychoval následkem tohoto mučení. Stíral si pot s očí a se šíje a díval se vyzývavě na mne. Opakoval jsem jeho pohled zcela klidně. To, co provedl, netýkalo se mne. Nemohl jsem však rázem odejít. Ležel jsem zde ještě déle než půl hodiny, mi za těchto okolností bylo taktem a etiketou. Ukroutil jsem si cigarety z tabáku, který jsem si od nich vypůjčil a když jsem se sešinul se břehu na koleje, byl jsem informován od nich potřebnými zprávami, jak bych zachytil nejbližší nákladní vlak k jihu.

Nuže a důsledek toho všeho? On byl sluhou zákona, tot' vše! Jest na světě mnoho podobných sluhů horších, daleko horších, jež jsem já sám viděl. A dále: Přesvědčil jsem se úplně – na své vlastní oči, to nechť mi moji čtenáři věří – že to hlavní, co jest význačným hlavním rysem mezi člověkem a ostatními zvířaty, jest, že člověk jest jediný živočich, který týrá svoje samičky a mláďata. To jest cosi, čeho se nedopouští ani vlk, ani zbabělý šakal. Jest to cosi, čeho se nedopustí

ani pes, degenerovaný zdomácněním. Pes neustále si udržuje svůj pud z dob divokosti v tomto ohledu, kdežto člověk upustil od něho jako od mnoha jiných svých divokých pudů – a to právě těch nejlepších.

Že jsou stinnější stránky života, nežli jsem právě popsal? Jen čtěte zprávy o práci dětí ve Spojených Státech – na západě, na východě, na severu, na jihu, nezáleží na tom, kde – a poznáte všichni, ať jste jakýmikoliv prospěcháři, že jste sazeči a tiskaři horších stránek života, nežli jest oněch několik stran o sbití ženy na břehu Susquehanny.

*

Sestoupil jsem dolů po náspu několik set yardů tam, kde podél trati byla pohodlná cesta. Zde mohl jsem zachytiti nákladní vlak, až tudy pomalu pojede na kopec, ale zde také jsem se setkal s půl tucetem hoboů, čekajících za týmž účelem. Několik z nich hrálo zde zelenou sedmu se starou hrou karet. Jeden černý chlapík počal právě míchat novou hru. Zdvihl jsem ruku na znamení, že si také »hodím«. Byl to tlustý mladý černoch a obličejem jako měsíček. Zářil dobráctvím. Vyzařovalo z něho. Když počal rozdávat a dal mi první kartu, zarazil se a pravil:

»Pověz, Bo,*¹⁶ neviděl jsem tě už dříve?«

»Ano, jistě jsi mne viděl,« odvětil jsem, »ale tehdy neměl jsi na sobě tyhle hadry.«

Octl se v rozpacích.

»Vzpomínáš si na Buffalo?« otázal jsem se.

Tu mne poznal a se smíchem a jásáním pozdravil mne jako kamaráda, neboť tehdy v Buffalu měl pruhované šaty, totiž nosil je v době, kdy byl v Erijské provinciální věznici. Z téže příčiny byly tehdy i moje šaty stejně pruhovány, neboť jsem tam byl v tu dobu také.*¹⁷

¹⁶ Zkrácenina Hobo.

¹⁷ Ve věznici Erie County Penitentiary mají vězňové pruhované šaty.

Pokračovalo se ve hře a v brzku jsem poznal, oč jsme vlastně hráli. Dolů po náspu směrem k řece skláněly se schůdky a úzká stezka, která vedla k prameni asi pětadvacet stop vzdálenému. Hráli jsme na konci náspu. Muž, který »zůstal v bryndě«, uchopil malou plechovku od zhuštěného mléka a nosil v ní vodu pro ty, kteří vyhráli.

První hra byla dohrána a můj kamarád zůstal v bryndě. Uchopil se malé plechovky od mléka a sklouzal se dolů ke břehu, mezitím co jsme my seděli nahoře a tropili si z něho žerty. Pili jsme jako ryby. Pouze pro mne musel udělati čtyry cesty, nehledě k tomu, že ostatní byli stejně marnotratni se svojí žízni. Stezka k řece byla velmi příkrá a můj soudruh několikrát sklouzl, když vystupoval, rozlil vodu a musel se vraceti pro jinou. Ale nic ho to nezlobilo. Smál se stejně srdečně jako my všichni. To bylo také příčinou, proč tak často klopýtl. Ujišťoval nás o zázračném množství vody, kterou vypije sám, až někdo prohraje...

Když naše žízeň byla uhašena, počali jsme hráti novou partii. Můj soudruh opět prohrál. A opět jsme pili vodu. Třetí a čtvrtá hra končila stejně a pokaždé náš černý soudruh s obličejem jako měsíček umíral téměř slastí, libuje si do osudu, že ho příliš dlouho nepoděloval štěstím ve hře. A my jsme téměř umírali s nim, libující si zase ve své slasti. Smáli jsme se jako bezstarostné děti, nebo jako bohové zde na pokraji břehu. Víím dobře, že jsem se tehdy smál tak, až se mi zdálo, že se mi hlava rozskočí a pil jsem z plechovky na mléko, až jsem byl téměř vodou přelit. Vážná rozprava rozpředla se, jakmile jsme dohráli, zda bychom se mohli s úspěchem vyšinouti na plošinu vlaku, až se bude hrabati do vršku, vzhledem k tomu, že váha vody může působiti na pružnost našeho těla. Toto prazvláštní období naší situace působilo nakažlivě na mého soudruha. Přestal nositi vodu v posledních pěti minutách, lehl si na trávník a válel se smíchy.

Dlouhící se stíny rozprostíraly se dále a dále přes řeku a nastalo jemné chladné smrákání: my však neustále pili vodu a náš ebenový nosič neustále přinášel jí více a více. Před hodinou sbitá žena byla zapomenuta. Byla to stránka přečtená a obrácená; byl jsem nyní zaujat novou stránkou a až lokomotiva zasupí na vršku, bude i tato

stránka dočtena a počne nová. A tak kniha života pokračuje stránka po stránce a stránky nemají konce, když člověk jest mlád.

Hráli jsme dále a v nové hře černoch přestal býti černým Petrem. Novou obětí byl hubený *hobo*, který vypadal, jakoby měl žaludeční katar, soudruh, který se počal smáti poslední z nás všech. Řekli jsme, že nechceme již vody – což bylo pravda. Ani síla Ormudova a celé Indie, ani tlak pneumatického lisu nebyla by vtlačila jediné kapky do mého napojeného žaludku. Můj soudruh rozhlédl se zklamaně, pak pochopil situaci a přál si, aby mu přinesl trochu vody. Pil jednou, pak zase trochu a pak znovu a znovu trochu. Neustále onen melancholický *hobo* sestupoval dolů po příkrém břehu a náš šibal volal stále po další a další vodě. Vypil jí více než my všichni dohromady. Soumrak změnil se v noc, hvězdy vyšly a on ještě pil. Jsem přesvědčen, kdyby se nebyl ozval rachot nákladního vlaku, byl by tam ještě nyní, lokaje vodu a raduje se z pomsty, při čemž by se melancholický *hobo* byl dosud lopotil dolů a nahoru.

Ale nákladní vlak již zapískal. Stránka byla dočtena. Vyskočili jsme a postavili se po straně trati. Když vlak přijel, supě a namáhaje se clo vršku, světlo parostroje změnilo noc v den a ozářilo ostrými rysy naše silhouety. Lokomotiva přejela a my jsme se vrhli na vlak, někteří skočivše na pobočné schůdky, jiní vrhnuvše se na postranní dveře nákladních vozů a vnořivše se do nich. Já jsem se zmocnil otevřeného vozu, naplněného smíšeným stavebním dřívím a odplížil se do pohodlného kouta. Položil jsem se na záda, použiv novin pod hlavu jako polštáře. Nade mnou blýskaly hvězdy a pospíchaly v celých kolonách k západu, ale mizely mi s očí hned, jak se vlak točil v zatáčkách. Tak jsem se na ně díval, cítil jsem se ospalým a v brzkou jsem usnul. Jeden den byl opět pryč – jeden den ze všech dnů mého života. Ráno však se zrodí nový den a já byl mlád.

ZATKNUT!

Přijel jsem do *Niagara Falls**¹⁸ »pobočními dveřmi« Pullmana,*¹⁹ neboli v obecné mluvě v nákladním voze. Otevřený vůz toho druhu jest znám mezi našimi bratry pod jménem »gondola«, při čemž druhá slabika má přízvuk a vyslovuje se dlouze. Ale vraťme se k věci. Přijel jsem tam odpoledne a rozběhl jsem se rovnou z nákladního vlaku k vodopádům. Rázem byly moje oči naplněny vidinou zázraku při pohledu na tyto dolů se řítící vody, takže jsem byl celý unesen. Nebyl jsem schopen velmi dlouho se odtrhnouti a odejíti odtud, abych si »rozbil« »privátní« útulek k vůli večeri. Ani »usazení« nebylo by mne lákalo pryč. Přišla noc, překrásná měsíční noc a já jsem dlel u vodopádů ještě po jedenácté hodině. Pak teprve jsem se vzchopil a pospíchal jsem pryč, abych si »splasil« nějaké místo.

»Splašiti«, »ulíti se do asyly«, »zatížit se«, »položiti se na ucho«, to všechno znamená totéž, totiž jíti spát. Měl jsem výstražný »vítr«, že Niagara Falls jsou špatné místo pro hoboe a proto jsem zamířil do okolí. Tápal jsem nějakou dolů a pak jsem usnul na poli za plotem. *John Law**²⁰ by mě zde nikdy nenašel, namlouval jsem si. Ležel jsem na zádech a spal jsem jako nemluvně. Bylo tak příjemné teplo, že jsem se neprobudil ani jednou po celou noc. Ale s prvním šedavým svítáním otevřely se moje oči a vzpomněl jsem si na nádherné vodopády. Vstal jsem, přelezl plot a pustil jsem se dolů cestou, abych si je znovu prohlédl. Bylo časně z rána, ne více než pět hodin a dříve než k osmé hodině nemohl jsem počítati se snídaním. Mohl jsem ledy věnovati celé tři hodiny podívané na tuto řeku. Ale běda! Bylo mým osudem, abych již nikdy nespátral řeku ani vodopádu!

Město ještě spalo, když jsem do něho vstoupil. Jak jsem kráčel tichou ulicí, spatřil jsem najednou tři muže kráčející ke mně po chodníku. Šli podle sebe. »*Hoboové*,« pomyslíl jsem si, »jako já, kteří vyrazili příliš časně.« Při této domněnce nebyl jsem však úplně

¹⁸ Niagarské vodopády.

¹⁹ Pullmanovy luxusní vozy.

²⁰ Zákon.

klidný. Byl jsem totiž pouze ze šestašedesáti a dvou třetin procenta rádným občanem, tot' pravda. Dva mužové po každé straně byli praví hoboové, ale nebyl jím muž uprostřed. Zamířil jsem své kročeje na pokraj chodníku, abych uvolnil tomuto triu cestu. Ale nechtěli se mně uhnouti. Na několik slov, jež pronesl muž uprostřed, všichni tři se zastavili a muž ve středu mne oslovil.

Zapísknul jsem si překvapen situaci tohoto okamžiku. Byl to »kohout«^{*21} a dva hoboové byli jím zatčeni. *John Law* byl již vzhůru a vyvstal si časně na červy. Byl jsem také jedním takovým červem. Kdybych byl býval bohatším na zkušenosti, jichž jsem získal v nejbližších několika měsících, byl bych se obrátil a prchal odtud jako ďábel. Byl by sice mohl na mne střeliti, ale nebyl by mne trefil. Nebyl by se ani za mnou rozběhl, neboť dva hoboové v rukou jsou cennější nežli jeden na útěku. Avšak já jsem se zastavil jako hloupý, když mne zarazil. Naše rozmluva byla krátká.

»Ve kterém hotelu bydlíte?« otázal se mne. Již mne měl! Nebydlel jsem v žádném hotelu a také jsem se do žádného neubíral a protože jsem neznal jména žádného hotelu v tomto místě, nemohl jsem mu odpovědět, že v některém z nich bydlím. Přitěžující okolnosti bylo, že jsem byl vzhůru tak brzy z rána.

»Právě jsem sem přišel,« pravil jsem.

»Dobrá, otočte se čelem proti mně, ale ne příliš daleko ode mne. Jest zde někdo, kdo si přeje vás vidět.«

Byl jsem »lapan«, neboť jsem věděl, kdo si mne přeje vidět. S tímto kohoutem a dvěma hboi v patách a pod vedením prvního z nich nastoupil jsem cestu do městského vězení. Tam jsme byli prohledáni, vyslechnuti a naše jména zapsána. Zapomněl jsem již nyní, pod jakým jménem jsem byl zanesen. Dal jsem si jméno *Jack Drake*, ale když mne prohledávali, našli u mne dopisy adresované *Jacku Londonovi*. To způsobilo zmatek a vyžadovalo rozluštění, což ovšem již vyprchalo z mé paměti a do dneška nevím, byl-li jsem zatknut jako *Jack Drake*, nebo *Jack London*. Ale ať to bylo tak nebo onak, byl jsem toho dne zapsán do vězeňského rejstříku vězňů v městě Niagara Falls. Kdo by se o to více zajímal, může si to tam zjistiti. Doba byla tak asi poslední část června 1894. Bylo to pouze několik dní po

²¹ Policista.

tom, kdy jsem vyšel z vězení, co nastala známá velká stávka železniční.

Z kanceláře byli jsme odvedeni do »*Hobo*« a zavření. *Hobo* jest ona část vězení, kde jsou zavření vězňové méně se provinivší v široké železné kleci. Protože hoboové jsou zásadně přiděleni mezi méně provinilé, jest právě řečená železná klec podle nich nazvána »*Hobo*«. Zde jsme se setkali s několika hoboí, kteří byli rovněž toho rána zatčeni. A co chvilí otvírány byly dveře a dva nebo tři další hoboové byli vstrčeni mezi nás. Na konec, když jsme dovršili počtu šestnácti, byli jsme vyvedeni po schodech do soudní síně. A nyní vylíčím věrně, co se s námi dalo v soudní síni, neboť poznáte, jakých ran utrpělo moje patriotické americké vlastenectví, čehož následkem jest, že jsem se až dosud z toho plně nevzpamatoval.

V soudní síni bylo šestnácte zatčených, soudce a dva soudní vykonavatelé. Zdálo se, že soudce sepisuje si protokol sám. Nebylo zde svědků, nebylo zde občanů z Niagara Falls, aby se dívali a dozírali, jak byla vykonávána spravedlnost v jejich obci. Soudce vrhl pohled do listiny soudních případů, která ležela před ním a vyvolal jméno. Jeden *Hobo* povstal. Soudce obrátil se na soudního vykonavatele – sluhu. »Tuláctví. Vašnosti!« pravil tento žalobce... »Třicet dní,« odvětila Vašnost. *Hobo* se posadit a soudce vyvolal jiného. A jiný *Hobo* povstal.

Výslech tohoto *hobo* byl skončen právě za patnáct vteřin. Výslech dalšího *Hobo* odbyl se s podobnou rychlostí. Veřejný žalobce pravil: »Tuláctví, Vašnosti!« A Vašnost odpověděla: »Třicet dní.« Tak to šlo jako hodinový stroj, patnáct vteřin pro každého hoboa – a třicet dní. »To jest ubohý jateční dobytek,« pomyslíl jsem si. »Ale počkej, až přijde řada na mne! Zahraju tomu Vašnostovi pořádnou hru!« Bylo to určité zvláštní jednání »Vašnostovo«, který se nijak nerozčiloval, maje neustále touž náladu a nedávaje nám žádné příležitosti k mluvení. Ale mezi líčením Vašnost z okamžitého nápadu dovolila jednomu z nás mluvit. Ale náhoda tomu chtěla, že tento muž nebyl žádným pravým hoboem. Byl by si toho sice sám přál, ale nevyznačoval se známkami hoboa z povolání. Nenosi náušnic profesionálního tvrdohlavce – tuláka. Kdyby se byl přiblížil k našemu hloučku, čekaje na nás u vodní nádrže nákladního vlaku, byli bychom ho mohli klasifikovati bez váhání jen jako »veselou kočku«.

Tato »veselá kočka« byla již hezky v letech – asi kolem čtyřicetipěti, pokud jsem mohl souditi. Jeho ramena byla trochu nahrbená a obličej byl poset píhami a ošlehán větry.

Před mnoha lety, abych připomenul jeho životopis, jezdil s koni pro jakousi firmu (vzpomínám-li si správně) v Lockportu, ve státě New-Yorském. Firma ta přestala však prospívat a na konec v oněch krušných dobách roku 1893 zanechala obchodů. Podržela ho však až do konce, ačkoliv naposledy jeho práce byla velmi nepravdělná. Vystoupil před soudce a počal mu vykládati dlouze o svých nesnázích při hledání nového zaměstnání v době, kdy tolik lidí se octlo bez práce na celé dlouhé měsíce. Na konec, rozhodnuv se, že snad nalezne lepší příležitosti ku práci u Lakes,^{*22} odešel do Buffala. Ale náhle byl »vyrušen« z práce a octl se zde. To bylo vše.

»Třicet dní,« pravil Vašnosta a vyvolal hned nové jméno dalšího hoba.

Volaný vystoupil. »Tuláctví, Vašnosti,« pravil žalobce a Vašnost dodala: »Třicet dní«. A tak to šlo dalo po patnácti vteřinách a třiceti dnech pro každého Hobo. Stroj spravedlnosti mlel zcela hladce. Vašnost přemýšlela asi, jak brzo jest z rána a jak se zdálo, dosud nesnídala a proto pospíchala.

Ale moje americká krev se vzbouřila. Za mnou týčilo se několik generací mých amerických předků. Jeden z druhů svobody, pro nějž tito moji předkové zápasili, bylo právo svobody u soudů. Bylo to mé dědictví, zkamenělé a potřísněné jejich krví a to se rozvinulo přede mnou a stanulo mi tváří v tvář, abych je obhájil; zhrozil jsem se sám sebe; proto jsem dychtivě čekal, až přijde na mne řada.

Dočkal jsem se. Moje jméno, ať si bylo jakékoliv, bylo vyvoláno a já jsem vstal. Žalobce zvolal: »Tuláctví, Vašnosti,« a já počal mluvit. Ale soudce počal hovořiti současně se mnou a zvolal opět: »Třicet dní«. Vzmužil jsem se ku protestu, ale v téměř okamžiku Vašnosta vyvolal z listiny jméno dalšího hoba. Vašnosta se při tom na chvíli zarazil, aby mi mohl říci pouze: »Držte hubu!« Sluha mne pak přinutil násilím, abych se posadil. A v nejbližším okamžiku další hobo dostal třicet dní a další hobo byl právě v tom, aby je dostal také.

²² Jezer, jezero Ontario u vodopádů niagarských

Když všechno bylo skončeno a každý dostal svých třicet dnů, Vašnota, právě když se chystal nás propustiti, náhle se obrátil k obchodnímu vozkovi z Lockportu – k jedinému z nás, jemuž bylo dovoleno mluvit.

»Proč jste opustil svoje zaměstnání?« otázal se Vašnota.

Onen kočí vlastně již vysvětlil, že ve skutečnosti zaměstnání nechalo ho na holičkách a proto ho tato otázka přivedla v rozpaky.

»Vašnosti,« počal zmateně, »není to vlastně směšné odpovídati na tuto otázku?«

»O třicet dnů více za to, že jste zanechal své práce,« pravil Vašnota a líčení bylo ukončeno. To byl jeho výsledek. Kočí dostal dohromady šedesát dnů, kdežto my ostatní po třiceti dnech.

Byli jsme odvedeni dolů, zavřeni a dostali jsme tam snídani. Byla to nádherná, dobrá snídaně, jaká nebývá ve vězeních a bylo to nejlepší z jídel, jež jsem dostával po celý další měsíc.

Pokud se týkalo mne, byl jsem jako omámený. Zde jsem se octl já, odsouzený po oné komedii se soudcem, jenž jsem měl v sobě zničeno nejenom ponětí o právu u soudu, ale i všechen pojem o vině a nevině. Jiná myšlenka mých otců vyrazila mi z hlavy a probleskla mým mozkiem – *habeas corpus*^{*23}) – ukáži jim to! Ale kdybych je byl požádal za právníka, byl by se mi vysmáli. *Habeas corpus* jest zcela správné, ale co jsem z toho měl, když jsem stížnost nemohl sdělit s nikým mimo zdi vezení? Ale ukáži jim! Nemohou mne vsadit do vezení navždy! Musím jenom čekat, až vyjdu, toť vše. Však já je pak usadím! Víím všelicos o zákonu a o svých vlastních právech a vyložím jejich zhoubnou administrativu soudnictví a spravedlnosti! Vidění o zhoubných následcích a sensačních nadpisech v denních časopisech tancovala před mýma očima, když přišel žalárník a počal nás nutiti, abychom šli do hlavního kanceláře. Jakýsi policista přede mnou zafuněl a vložil ze své dlaně na mé pravé zápěstí jeden díl ručních okovů.

»Aha,« pomyslel jsem si. »Nové bezpráví! Jen počkejte, až vyjdu ven!« Na levé zápěstí jakéhosi černocha upevnil druhý okov z téhož páru. Tento černoch byl veliký, téměř obrovský muž, dobře přes šest

²³ Zákon, že zatčený musí býti do 24 hodin po zatčení vyslechnut.

stop; byl tak vysoký, že když jsme stáli jeden vedle druhého, zdvihala se jeho dlaň asi k mému lokti. Také to byl nejšťastnější a nejrozedranější černoch, jakého jsem kdy viděl.

Všichni jsme byli podobně spoutáni do párů. Když to bylo vykonáno, byl přinesen lesklý řetěz z niklové ocele, provléknut ze spodu všemi levými okovy a pak rovnoběžně veden pravým okovem, takže tvořil dvojitou čáru. Kráčeli jsme nyní pravým »řetězovým« pocho-dem. Byl dán rozkaz k odchodu a vyšli jsme na ulici, střeženi dvěma policejními důstojníky. Obrovský negr a já jsme byli na čestném místě. Vedli jsme celý průvod.

Když jsme vyšli z temnot vězení, světlo slunce venku nás oslepilo. Nikdy jsem si neuvědomil, že by toto světlo bylo mi kdy milejší, nežli nyní, mně vězni s řinčícími okovy a věděl jsem, že v brzkou neuvídím jeho světlý paprsek až po uplynutí třiceti dnu. Kráčeli jsme dolů ulicemi města Niagara Falls k železniční stanici, okukováni mimo jdoucími a zejména skupinou turistů, sedících na verandě hotelu, podle něhož jsme právě kráčeli.

Bylo zde plno hřmotu od řetězů a za velkého řinčení a hlučných slov jsme se posadili dva a dva na sedadlech v kouřem páchnoucím voze. Přes to, že jsem byl rozhořčen nevolí nad urážkou, které se dostalo mně a mým předkům, byl jsem nicméně příliš prozaicky praktický, než abych nad tím věšel hlavu. Bylo to pro mne vše příliš nové. Třicet dní tajemství bylo přede mnou a díval jsem se kolem sebe, zda bych nenašel někoho, kdo již zná všechny nitky tajů žaláře, neboť jsem neměli býti uzavřeni do nějakého malého vězení se stem a nebo asi tolika vězni, nýbrž byla to plně zalidněná věznice s několika tisíci vězni, kteří zde odpykávali trest od desíti dnů do desíti let.

Na sedadle přede mnou připoután řetězem v zápěstí seděl poněkud nahrbený muž, velké postavy a mohutných svalů. Mohlo mu býti něco mezi třicetipětí až čtyřiceti léty. Přeměřil jsem si ho pohledem. V koutkách jeho očí viděl jsem veselost, smích a dětinství. V ostatním obličejí vypadal jako divoké zvíře zcela beze všeho mravu, se všemi vášněmi a sesílenou hrubostí divokého zvířete. Co ho činilo úctyhodným, co ho udělalo možným pro mne, byly jen koutky jeho očí – humor, smích a dětinství dosud neprobuzeného zvířete.

Stal se mou »potravou«, to jest osvojil jsem si ho. Mezi tím, co můj soudruh v poutech, obrovský negr, naříkal škytavě a zase ve

smíchu, nevěda, co dělati se svým prádlem v uzlíku, o kterém byl jist, že ho ztratí v době, co bude ve vězení a mezi tím, co vlak se řítí směrem k Buffalu, hovořil jsem s mužem, který seděl přede mnou. Měl prázdnou dýmku. Naplnil jsem mu ji svým drahým tabákem – toto nácpaní bylo by dostačilo k nácpaní tuctu cigaret. Nuže, čím více jsme spolu hovořili, tím jsem nabýval větší jistoty, že byl z mého masa, i rozdělil jsem se s ním o všechn svůj tabák.

Jest jisto, že jsem prchavá odrůda organismu s dostatečnou znalostí životní, kterou dovedu přizpůsobiti poměrům. Přizpůsobil jsem se také tomuto muži, ačkoliv jsem pramálo přemýšlel o tom, jaký obzvláště dobrý tah jsem tím získal. On dosud nikdy nebyl v onom zvláštním vězení, do kterého jsme právě příjížděli, ale odbyl si již »jedno, dvou a pětinasobný kus« v různých jiných žalářích (»kus« znamená jeden rok) a měl tedy krásné vědomosti. Stali jsme se rázem velmi přátelskými k sobě a moje srdce bylo uchváčeno radostným pocitem, když mne vyzval, abych následoval jeho vedení. Nazýval mne Jackem a já jeho také Jackem.

Vlak zastavit na stanici asi pět mil od Buffalu a my jsme opět kráčeli řetězovým pochodem. Nevzpomínám si na jméno oné stanice, ale jsem přesvědčen, že znělo jedním z těchto jmen: Rocklyn, Rockwood, Black Rock, Rockcastle nebo Newcastle. Ale ať se toto místo jmenovalo jakkoliv, kráčeli jsme pouze malou vzdálenost a pak nás vrazili do vozu pouliční dráhy. Byl to vůz staré konstrukce, mající s každé strany lavici, probíhající po celé jeho délce. Všichni pasažéři, kteří seděli na jedné straně, byli požádáni, aby si přesedli na druhou lavici a my zaujali jejich místa, řinčíce hlučně řetězy. Seděli jsme, prohlížeje si je, pokud si vzpomínám; a vzpomínám si zejména velmi dobře na zvědavý výraz žen, které se na nás dívaly a pokládaly nás bezpochyby za zaryté vrahy a silniční lupiče. Snažil jsem se dívat se co nejhrději, ale můj soudruh se mnou spoutaný, onen úplně šťastný černocho, neustával kroutiti očima, usmívati se a opakovati: »Ó, Lawdy! Ó, Lawdy!«

Pak jsme opustili vůz, nějakou chvíli jsme kráčeli po dlažbě, až na konec octlí jsme se v kanceláři *Erijské provinciální věznice*.^{*24)} Zde nás zase zapsali; příslušný rejstřík s jedním neb druhým mým

²⁴ Eric County Penitentiary.

jménem dá se zde dodnes nalézt. Také nám sdělili, že musíme zanechat v kanceláři všechny své cenné věci: peníze, tabák, sirky, kapsní nože a tak dále. Můj nový soudruh na mě kývnul.

»Nenecháte-li svých věci zde, budou vám odebrány dole,« varoval nás úředník. Ale můj soudruh zavrtěl zase hlavou. Zaměstnával se svými rukama, skrýváje svoje pohyby před ostatními soudruhy. (Naše okovy byly již odstraněny.) Dával jsem na něho pozor a následoval jeho příkladu, zavázav si do uzlíku šátku na jedné jeho straně všechny věci, jež jsem tam mohl pronést. Tyto uzlíky jsme my dva skryli za košile. Zpozoroval jsem, že naši soudruzi-věžňové, s výjimkou jednoho nebo dvou, které jsem sledoval zrakem, nedali své svršky onomu muži v kanceláři. Byli rozhodnuti zašantročit je někam, kde by unikly pohledu. Ale nebyli tak chytří, jako můj kamarád, neboť nescházali své věci do uzlíku.

Naši dosavadní strážci sebrali okovy a řetězy a odjeli zpět do Niagara-Falls, kdežto my pod novými strážci byli jsme odvedeni do vezení. Ještě pokud jsme meškali v kanceláři, náš počet se zvětšil čerstvými skupinami nově přibylých vězňů, takže náš průvod byl nyní silný asi čtyřicet neb padesát mužů.

Vězte, vy, kteří jste nebyli nikdy zavřeni, že vnitřek rozlehlého vězení upomíná na dobu středověku. Octne-li se člověk jednou v žaláři, nemůže se pohybovat dle své vůle. Vždy po několika krocích narazíte na velké ocelové dveře neb brány, které jsou stále uzamčeny. Byli jsme napřed posláni do místnosti holičovy, ale již zde jsme se srazili s překážkou neviditelných dveří. Byli jsme zadrženi hned první »chodbou«, do níž jsme vstoupili. »Chodba« není v pravém slova smyslu koridorem. Představte si protažený čtverhran, vystavěný z cihel a zdvihající se do výše šesti poschodí, při čemž každé poschodí má celou řadu kobek, padesát cel v jedné řadě – zkrátka představte si hranol, tvořící ohromný úl. Postavte tento hranol na zem a udělejte z něho budovu se střechou nahoře a zdmi kol do kola. Takový hranol tvoří dohromady »hall« v žaláři Erijském. Také, abych doplnil tento obraz, představte si v něm úzkou pavlač s ocelovým zábradlím, vedoucí po celé šířce cel a na konci podélného čtverce představte si všechny tyto galerie s obou stran souvisící úzkými ocelovými schody.

Byli jsme zadrženi hned v první chodbě, čekající, až nám nějaký dozorce otevře dveře. Tu a tam přecházeli vězňové s krátce ostříhanými vlasy a hladce oholenými tvářemi, odění již v žalární pruhovaný stejnokroj. Jednoho z těchto vězňů zpozoroval jsem nad námi na pavlači třetího poschodí cel. Stál na této galerii a nakláněl se ku předu, opíraje se rukama o zábradlí tak, jakoby si patrně nevšímal naší přítomnosti. Zdálo se, že se dívá do prázdna. Náhle můj kamarád syčivě zapísknul. Vězen pohleděl dolů. Oba dva dali si pohybem hlavy několik znamení. Na to proletěl vzduchem uzel z kapesníku mého soudruha. Vězeň ho zachytil a uzlík jako blesk rázem se octl za jeho košilí, načež vězeň zase se díval do prázdna. Na to mne můj soudruh vyzval, abych následoval jeho příkladu. Vyčkal jsem vhodné příležitosti, když se dozorce obrátil v zad a můj uzlík následoval za prvním pod věžňovu košili.

Minutu na to dveře byly odemknuty a my jsme naplnili holičskou místnost. Tam bylo již více mužů v trestaneckých šatech. Byli to vězeňští holiči. Také zde byly koupací vany, horká voda, mýdlo a drsné kartáče. Bylo nám poručeno, abychom se svlékli a vykoupli, při čemž každý muž musel drhnouti záda svého souseda – tato nucená lázeň byla neobyčejně nutnou ochranou, neboť věznice se jen hýbala hmyzem. Po koupeli byl nám dán každému pytel z kanafasové látky na šatstvo.

»Vložte všechny své šaty do pytlů!« zvolal dozorce. »Není zde možno, abyste se snažili něco přenést! Utvoříte řadu naháčů, která bude prohlédnuta! Muži, kteří dostali třicet dnů, nebo méně, mohou si nechat svoje boty a šle. Muži s větším trestem než třicet dnů ne nechají si ničeho.«

Toto ohlášení bylo přijato se všeobecným zklamáním. Jak mohli nazí muži propašovati něco po této prohlídce? Pouze můj soudruh a já jsme byli na tom dobře. Ale bylo právě na čase, aby vězeňští holiči chopili se svého díla. Procházeli podél ubohých nových příchozích, projevující zřejmě přání, že se chtějí postarati o jejich drahocenný nepatrný majetek a slibující, že jim vše později vrátí. Tito holiči byli praví filantropové v očích toho, kdo by byl zde slyšel jejich přemlouvání.

Jako do brašny čaroděje Fra Lippo Lippi nebylo zde ničeho, co by tak rychle nebylo zmizelo. Sirky, tabák, cigaretový papír, dýmky,

nože, peníze, zkrátka vše vplynulo do bezedných kapes holičů. Byli v pravém slova smyslu vycpáni kořistí, při čemž strážníci dělali, jako-by toho nepozorovali.

Abych ukončil toto líčení, nic jim nikdy nebylo vráceno. Holiči nikdy neměli vůbec úmyslu, aby vrátili něco z toho, čeho se zmocnili. Pokládali to po zákonu za své. Bylo to holičské výpalné. Bylo však ještě mnoho jiných druhů výpalného v tomto vězení, jak jsem v brzku seznal. A já sám jsem byl určen k tomu, abych zde dostával výpalné – díky svému novému kamarádu.

Bylo zde několik židlí a holiči pracovali rychle. Rychlejšího holení a střihání vlasů neviděl jsem nikdy v žádném jiném holičském závodě. Muži se sami namydli a holiči oholili v době jedné minuty každého z nich. Střihání vlasů trvalo o třetinu déle. Ve třech minutách moje chmýří osmnácti let bylo sedřeno s mého obličej a moje hlava byla holá jako kulečnicková koule, na níž počíná vyrážeti kartáč chlupu. Vousy, kníry stejně jako naše šaty a vše ostatní zmizelo. Věřte mému slovu, vypadali jsme v pravdě jako tlupa ničemů, když jsme odtud vycházeli. Nikdy před tím jsem si neuvědomil, jak ničemně jsme všichni vypadali.

Pak jsme se museli postavit do řady, nazí jako Kiplingovi hrdinové, kteří stekli Lungtungpen. Prohlídka naše byla snadná. Byly to pouze naše boty a my sami.

Dva nebo tři hbití chytráci, kteří unikli pozornosti holičů, byli překvapeni tím, že se u nich našlo něco svršků – kteréžto věci, zejména tabák, dýmky, sirky a drobnosti, byly rázem zabaveny. Když tohle bylo u konce, přinesli nám naše nové šaty – hrubé žalázní košile, kabátce a kalhoty nápadně pruhované. Vždy jsem měl jakýsi odpor před těmi pruhy a měl jsem dojem, že tyto žalázní pruhy měly by býti vloženy pouze na tělo muže, který byl odsouzen pro zradu. Ale nemohl jsem tomu dlouho vzdorovati, nýbrž vložil jsem na sebe tyto odznaky hanby a obdržel jsem tak první polibek postupujícího trestu.

V jednoduché řadě, sražení k sobě, při čemž každý muž měl ruce na ramenou muže před sebou, kráčeli jsme pak do jiné rozsáhlé místnosti. Tam jsme byli postaveni podél stěny do dlouhé řady a přikázáno nám, abychom si obnažili levé rámě. Mladý studující medicíny, který to ve své praxi přivedl ve psí jako my, vystoupil před naši řadu.

Očkoval nás každého o čtyřikrát rychleji nežli pracovali holiči při holení. Na konce upozornivše nás, abychom si to neškrabali rukama a nechali krev uschnouti ve stroupek, odvedli nás do našich cel. Tam jsem se rozešel se svým kamarádem, ale ten před rozchodem mi zašeptal, pokud mel času: »Vycucni si to!«

Mžiknutím oka vycucal jsem si zcela čistě ránu na rameni. Později jsem viděl vězně, kteří si očkování nevyssáli, jak měli strašlivé díry v rukách, do nichž jsem mohl vložit celou svou pěst. Byla to jejich chyba. Měli si to také vycucati.

V mojí cele byl již nějaký muž. Měli jsme spolu býti soudruhy v jedné cele. Byl to mladý, mužný jinoch, nikoliv mnohomluvný, ale velmi chápavý, zkrátka výborný soudruh, s nímž se našinec nesetká každého dne a jenž právě tehdy ukončil dvouletý žalář v nějaké Ohij-ské věznici.

Byli jsme ve své cele ani ne půl hodiny, když v tom nějaký vězeň sesunul se podél galerie a podíval se dovnitř. Byl to můj kamarád. Měl volnost pohybu v »hallu«, jak mi vysvětloval. Byl volný od šesti hodin z rána a nebyl do své cely vstrčen až teprve po deváté v noci. Byl totiž zadobře se strážcem v »hallu« a proto ihned, jak sem přišel, byl přidělen k těm, kteří se technicky nazývají »konkaři«. ^{*25} Muž, který ho k tomu určil, byl také spolehlivý vězeň, který byl znám pode jménem „první konkař«. V celém našem oddělení bylo celkem třináct podobných »konkařů«. Deset z nich mělo na starosti každý galerii a část cel a nad ním byli první, druhý a třetí »konkař«.

My nově přibylí museli jsme zůstat ve svých celách po celý zbytek dne a to, jak mne informoval můj soudruh, z toho důvodu, aby sémě sázených neštovic mohlo se dobře ujmouti. Teprve druhého dne z rána měla nám býti dána práce na dvoře věznice.

»Ale já vás osvobodím od této práce co nejdříve,« sliboval. »Přičiním se o to, aby se nějaký »konkař« spálil a pak vás dosadím na jeho místo.«

Na to vsunul ruku pod košili, vytáhl odtud kapesník obsahující moje cenné svršky a prostrčil ho mezi mřížemi, načež odešel dolů na galerii.

²⁵ Čistitelé chodeb a místnosti (hallmen).

Otevřel jsem uzlík. Všechno tam zůstalo. Ani sirka nezmizela. Rozdělil jsem se se svým soudruhem v cele o tabák a dělali jsme si cigarety. Avšak když jsem se chystal rozškrtnouti sirku, zarazil mne. Úzká, špinavá pokrývka ležela na našich kotcích, určená pro naše přikrytí. Odtrhl tenký proužek této látky a svinul ho těsně jako dalekohled v dlouhý a úzký váleček. Ten zapálil drahocennou sirkou. Váleček z úzce svinutého plátna nehořel plamenem. Pouze zvolna doutnal na konci. Mohl tak vydržeti celé hodiny a můj soudruh říkal tomu »punk«. Když už měl v brzku dohořeti, vše, co bylo třeba učiniti, bylo stočiti nový »punk«, přiložiti jeden jeho konec ke starému, foukati do něho chvíli a tak přenést na něho žhavý uhel. Vypadali jsme jako Prométheovi průkopníci v udržování ohně.

O dvanácté hodině byl oběd. Na dolejší konci našich zamřížovaných dveří byl malý otvor, vypadající jako vchod do posady. Jím byly nám sem vsunuty dvě skývy suchého chleba a dvě misky »polévky«. Dávka polévky sestávala asi ze čtvrt litru teplé vody, na jejíž povrchu plovalo několik osamocených kapek tuku. Vedle toho byl v této vodě kousek soli.

Vypili jsme polévku, ale chleba jsme nesnědli. Ne, že bychom nebyli hladoví, nebo že by tento chléb nebyl k jídlu. Byl to celkem velmi dobrý chléb. Ale měli jsme k tomu jiný důvod. Můj soudruh v cele shledal, že naše cela byla samá štěnice. Ve všech skulinách a mezerách mezi cihlami, kam jen nějaký smrtelný tvor mohl zapadnouti, zkvetaly jich celé velké kolonie. Tito tvorové odvažovali se ven i za bílého dne a hemžili se po stěnách a stropěch po stech. Můj soudruh ve vězení dovedl zacházeti s těmito bestii: jako Childe Roland neohroženě zatroubil na válečnou polnici. Nebylo to nic jiného nežli bitva, která trvala celé hodiny. Byly to právě jatky a když poslední zbylé štěnice prchaly do svých hliněných skulin, naše dílo bylo jen na polovic hotovo. Tu pak rozžvýkali jsme plnými ústy chléb, až se proměnil v hustý tmel. Když nějaký prchající bojovník unikl do skuliny mezi cihlami, rychle jsme ho zalepili těstem z rozžvýkaného chleba. Honili jsme je, až se sešěřilo a až každá díra, mezer a skulina byla ucpána. Chvěji se pomyšlením na tragedii hladu a kanibalismu, který musel vzniknouti mezi těmito skulinami zacpanými chlebem.

Pak jsme se vrhli na lůžko, unaveni a hladoví, čekající na večerní polévku. Byl to perný den dobré a plodné práce. V týdnech však, které na nás ještě čekaly, nebudeme za to snášeti tolik od tohoto bídného hmyzu. Věnovali jsme svůj oběd, abychom zachránili svojí kůži na útraty žaludku, ale byli jsme spokojeni. Běda však! Jak malicherné jest lidské úsilí! Sotva jsme dokončili svůj těžký denní úkol, strážník otevřel naše dveře. Bylo provedeno nové rozdělení vězňů a my byli poukázáni do jiné cely a zavřeni o dvě poschodí výše.

Sotva příštího rána byly naše cely otevřeny, dole v síni utvořilo několik set vězňů dlouhou řadu a kráčeli na vězeňský dvůr do práce. Erijský průplav řítí se právě za Erijskou věznici. Naší povinností bylo, abychom vylodili z průplavních člunů ohromné balíky na svých zádech jako nádražní bedny do vězení. Jak jsem pracoval, přemýšlel jsem o situaci a studoval jsem, jak bych tomu všemu ušel. Nebylo zde ani potuchy po osvobození; podél konců zdi procházely se strážé, ozbrojené opakovacími a já jsem si při tom pomyslel, že snad trochu dále odtud ve strážních věžích budou strojní pušky.

Nemohl jsem si však stěžovati. Třicet dnů není tak dlouho. Vydržím těchto třicet dnů a získám tak něco ke spoustě materiálu, jehož jsem zamýšlel použití, pokud budu moci, proti těm Harpyjím spravedlnosti. Ukáži, co dovede americký chlapík, když jeho práva a privileje byly pošlapány, aniž k tomu zavinil příčiny. Odepřeli mi právo obhájit se před porotou. Zničili moje právo, nepřemýšlejíce o tom, jsem-li vinen či nikoliv. Byl jsem pokořen ve své snaze po pravdě a moje právo, mám-li hovořiti jako vinný nebo nevinný, mne poučilo o tom, abych mlčel. Byl jsem zavřen z touhy po zkušenosti, neboť nedovedu jinak pohlížeti na to, co se mi přihodilo u Niagara Falls, než jako na zkušenost. Nebylo mi dopřáno, abych se poradil s nějakým právníkem anebo někým jiným a od té doby bylo moje právo šlapáno, neboť se dostalo do rozporu s psaným *habeas corpus*; můj obličej byl oholen, můj vous a vlas byl ostříhán a na moje tělo byly vloženy pruhované šaty zločinců; byl jsem nucen pojídati denně tvrdý chléb a vodu a kráčet po schodech hanby s ozbrojenými dozorci nad sebou – a to vše, proč? Čeho jsem se dopustil? Jaký zločin jsem spáchal vůči dobrým občanům v Niagara Falls, že všeka tato pomsta se na mne shrnula? Vždyť jsem v ničem neurazil jejich »slepou« spravedlnost. Že se nesmi spáti mimo dům? Spal jsem přece oné noci mimo jejich

pravomoc v kraji. Ani jsem zde nežebral o jídlo, ani jsem se nepotloukal »na světlém místě« po jejich ulicích. Vše, co jsem spáchal, bylo, že jsem krácel po jejich chodníku a díval se na jejich nádherný vodopád. A co je v tom za zločin? Technicky řečeno, byl jsem vlastně vinen jen tím, že jsem se nedopustil žádného přestupku. V pravdě, já jim ukáži, až odtud vyjdu!

Druhého dne promluvil jsem si se stráží. Přál jsem si, aby mi poslali pro advokáta. Strážník se mi vysmál. Rovněž tak učinili i jiní strážcové. Vskutku byl jsem zde *inkomunikován*^{*26} na tak dlouho, jak vnější svět rozhodl. Snažil jsem se napsat dopis, ale dozvěděl jsem se, že všechny dopisy zde byly čteny a censurovány neb zabaveny vězeňskými úřady a že zde »krátkodobým« nebylo vůbec dovoleno psat dopisy kamkoliv. Poněkud později snažil jsem se vpašovat dopisy lidem, kteří byli propuštěni, ale zjistil jsem, že i tito byli prohlíženi a nalezené dopisy ničeny. Nic nevádí! To vše mi pomůže, abych z toho udělal černější případ, až odtud vyjdu.

Ale při tom, jak mi dny vězení ubíhaly (což hodlám popsat v nejbližší kapitole), »něčemu jsem se naučil«.

Slyšel jsem povídky o policii, o policejních soudech a o advokátech, kteří byli neúprosní a strašní. Muži vězňové vypravovali mi o osobních zkušenostech s policií ve velkých městech, které byly strašlivé. A ještě hrůznější byly ony »vlasy zdvihající« pověsti, které mi vypravovali, líčící muže, kteří zemřeli pod rukama policie a kteří již nemohli svědčeti proti nim. Po létech ve zprávách Letowského komitétu četl jsem podobné, zcela věrné příběhy, ba i strašnější, nežli mi byly vypravovány. Ale tehdy průběhem prvních dnů svého uvěznění vysmíval jsem se všemu, co mi bylo vypravováno.

Jak mi dny poznenáhlu narůstaly, počal jsem sílit ve svém přesvědčení. Viděl jsem na vlastní oči zde v tomto vězení věci neuvěřitelné a příšerné. A čím jsem se více přesvědčoval, tím hlouběji vzrůstala ve mně úcta pro ty krvavé psy zákona a pro celou instituci trestní spravedlnosti.

Moje rozhořčení zvolna sláblo a v mojí bytosti se počaly roditi potuchy strachu. Na konec jsem zjistil jasným zrakem, čím vlastně

²⁶ Kontrast s exkomunikován, t.j. vyhoštěn, vyloučen; zde tedy »pojat do svazku«.

jsem byl proti tomu všemu. Stával jsem se měkkým a poníženým. Den ode dne stále rozhodněji jsem nabýval přesvědčení, že nebudu tropiti povyk, až vyjdu. Vše, po čem jsem toužil, až odtud vyjdu, bylo štěstí, že odejdu z této krajiny. A to jsem také učinil, když jsem byl propuštěn. Držel jsem svůj jazyk za zuby, odešel jsem klidně a odplížil jsem se do Pennsylvanie jako rozumný a ponížený muž.

V ŽALÁŘI.*²⁷

Dva dny jsem se dřel na vězeňském dvoře. Byla to těžká práce a přes to, že jsem si dopřával simulování při každé příležitosti, nebavilo mne to. Hlavní příčinou toho bylo, že jsme strádali v potravě. Žádný člověk nemůže tvrdě pracovat při také stravě, jakou jsme dostávali. Chléb a voda, toť bylo vše, co nám dávali. Jednou za týden dělaly se nám chutě, že dostáváme maso; ale toto maso nestálo za nic a nemělo žádné výživnosti, neboť bylo napřed vyvařeno a udělána z něho několikrátě polévka, takže nám nezáleželo na tom, zda jsme ho dostali za týden malý kousek nebo vůbec nic. Kromě toho v této dietě o chlebu a vodě byla jedna základní vada. Kdežto vody jsme dostávali plnou dávku, neměli jsme chleba dosti. Porce chleba byla velikosti dvou pěstí a každému vězni byly dávány tři takové porce za den. Dobrá věc při tom byla, to se musí říci o vodě, že byla teplá. Ráno se jí nadávalo »káva«, v poledne byla poctěna názvem »polévka« a večer byla maskována na »čaj«. Ale byla to neustále táž voda. Vězňové jmenovali ji »začarovaná voda«. Ráno byla to černá voda, kteréžto barvy nabyla, protože se v ní vařily spálené kůrky chleba. V poledne nemela žádného zabarvení, bylot' do ní přidáno jen trochu soli a kapka mastnoty. Večer měla purpurově–šeděhnědlý nádech, který odolával všemu pátrání po původu: byl to ubohý, trochu slazený čaj, ale jinak učiněná horká voda.

Měli jsme hladový osud v žaláři Erijské provincie. Pouze »dlouhodobí« poznali, co to jest, do syta se najísti. Příčina lepší stravy pro ně byla ta, že by mohli po čase zemřít, kdežto my »krátkodobí« jsme byli brzo propuštěni a nebylo proto tohoto nebezpečí. Víím, že »dlouhodobí« dostávali mnohem výživnější potravu, neboť ji měli vždy dosti a celá hromada její válela se dole v přízemí v naší chodbě a když jsem si získal jejich důvěry, používal jsem vhodné příležitosti a kradl jsem jim ji, když jsem jim posluhoval. Člověk nemůže býti živ od pouhého chleba a nemíti ničeho nad to.

²⁷ V originále »Pen«, hantýrka tuláků pro žalář (penitentiary).

Moje věznění zalíbilo se bohům. Po dvou dnech práce na dvoře byl jsem vzat z cely a ustanoven důvěrníkem vězňů, »konkařem«. Ráno a večer roznášel jsem chléb uvězněným do cel. Za to o dvanácté v poledne bylo užíváno jiné metody. Vězňově kráčeli do cel z práce v dlouhé radě. Když se otevřely hlavní dveře naší chodby, otevřeli také u nich kukátko, aby věžňové mohli tam vsunouti ruku s ramene svého soudruha v radě. Právě za těmi dveřmi byly narovnány na prknu kusy chleba a zde také stál první »konkař« a dva obyčejní »konkaři«. Já byl jedním z těchto dvou. Naši povinností bylo, abychom přidržovali prkna s chlebem, dokud řada vězňů zásobena neodešla. Jakmile prkno, které jsem držel, bylo vyprázdněno, druhý »konkař« zaujal moje místo s novým plným prknem. A když zase toto bylo prázdné, vstoupil jsem opět já na jeho místo s plným prknem. Tak celá řada zvolna postupovala, každý muž vztýčil svou pravicí a uchopil jednu dávku chleba s nastaveného prkna.

Povinnost »prvního konkaře« byla zcela jiná. Ten držel v ruce hůl. Stál po straně prkna a hlídal. Hladoví ubožáci nemohli nikdy odolati pokušení, aby se někdy nechápali dvou porcí chleba na prkně. Ale za mé přítomnosti se jim to nepodařilo ani jednou. Hůl prvního konkaře vyrazila v tom případě rychle – jako vyrazí tlapa tygra – proti ruce, která lakotně se napřáhla po druhé porci. První dozorce měl dobrý úsudek na vzdálenost a zasáhl každou ruku holi, takže se nikdy neminul cílem. Ano, nikdy se ho neminul a obyčejně nad to potrestal provinivšího se vězně tím, že mu odňal i první dávku a poslal ho do cely, aby se nasytil pouze teplou vodou.

Ale přece v době, kdy tito mužové leželi hladoví ve svých celách, vídal jsem, jak na sto, ba i více zvláštních porcí chleba bylo odstraněno do cel »konkařů«. Tohle naše schovávání chleba zdá se býti absurdním. Ale byl to jeden z našich pramenů výdělků. Byli jsme mistry v hospodaření ve svých chodbách a prováděli jsme svůj trik podobně, jako to činí mistři hospodáři civilisace. Kontrolovali jsme dodávání potravy pro lid a právě jako naši bratři banditové venku na druhé straně dali jsme si i my od lidu platiti za svou péči o ně. Obchodovali jsme chlebem. Jednou za týden muži, kteří pracovali na dvore, dostávali pěticientový balíček žvýkacího tabáku. Tento žvýkací tabák byl pro nás prostředkem výměny. Dvě nebo tři porce chleba za jeden balíček tabáku, toť byla cena výměny; a vězni jí rádi dávali,

ne že by měli méně rádi tabák, ale že měli raději chléb. Oh, vím dobře, že to bylo stejné, jako když se bere dítěti cukroví, ale co chcete? Musíme býti nějak živi! A jistě musí býti ve světě nějaké odměny za dobrý nápad a podnikavost. Ostatně byli jsme pouhými napodobiteli našich lépe situovaných bratrů na druhé straně vězení, kteří na větších váhách a pod úctyhodným vzezřením obchodníku, bankéřů a vůdců průmyslu dělali zrovna totéž, co my zde. Co strašnějšího by se stalo těmto ubohým ubožákům zde, kdyby nebylo nás, nedovedu si představit! Nebesa ví, že teprve my dali chléb do oběhu ve vězení Erijské provincie. A vedle toho probudili jsme smysl pro šetrnost a spořivost... v těch ubohých ničemách, kteří se vzdávali svého tabáku. Kromě toho dávali jsme jim dobrý příklad. V nitru každého vězně jest vštípena snaha, státí se tím, co jsme byli my a dostati se nějak k obchodu. Spasitelů společnosti – přiznávám se, ano, my jsme jimi byli.

Byl zde na příklad hladový muž bez tabáku. Možná, že to byl člověk egoista a že spotřeboval všecken tabák pro sebe. Nuže dobrá: měl však pár šlí. Vyměnil jsem půl tuctu porcí chleba za ně – nebo snad tucet porcí, protože šle byly dobré. Ale já dosud nikdy nenosil šlí, což však nevadilo. Za rohem bydlel jeden »dlouhodobý«, který si odbýval deset let pro vraždu. Ten nosil šle a potřeboval právě nový pár. Mohl jsem mu je vyměnit za trochu masa, kterého dostával dosti. Ano, maso bylo to, co jsem potřeboval. Nebo snad měl rozbitý, v papíru zabalený román. To byl pro mne nález pokladu. Mohl jsem si ho přechísti a pak vyměnit u pekaře za suchary aneb u kuchařů za potraviny, za maso nebo zeleninu, aneb u topiče za slušnou kávu, aneb u někoho jiného za noviny, které se sem dostaly bůh ví, jakým způsobem. Kuchaři, pekari a topiči byli vězni stejně jako já a bydleli v našem oddělení v první řadě cel nad námi.

Zkrátka, v žaláři Erijské polepšovny vzmohl se dokonalý výměnný systém. Byly zde dokonce i peníze v oběhu. Tyto peníze byly sem naneseny »krátkodobými«; častěji však pocházely z výdělku našich holičů, kde obyčejně nově příchozí věžňové bývali obráni, ale většinou plynuly z cel »dlouhodobých« – ale jak se k nim dostali, nevím.

Vzhledem ku svému vynikajícímu postavení první »hallman« měl takovou vážnost, že v brzku nabyl význačné moci a peněz. Ne-

hledě k různorodým dávkám, jež dostával přímo od vězňů, dostával je i od nás. My jsme měli od něho najmu to povolení ku generálnímu vydírání; první »hallman« byl generální pachtýř nad námi všemi. Dostávali jsme jednotlivé dary pouze s jeho dovolením a za toto dovolení museli jsme mu platiti. Jak jsem pravil, byl vážen, protože nabyl moci. Ale jeho jmění jsme nespatriili nikdy, neboť on žil sám zvlášť v jedné cele ve své osamocené velikosti.

Všechny své úspory vydělal si ve vězení, neboť jsem měl o tom bezprostřední zprávy, protože jsem sdílel celu se třetím »konkařem«, který o tom věděl. Měl již přes šestnáct dolarů. Obyčejně počítal své peníze každé noci, když jsme byli uzamčeni. Také mi říkával každé noci, co by mi dal za to, kdybych mu odstranil s cesty druhého »konkaře«. Seznáváte z toho, že měl strach, aby nebyl oloupen; toto nebezpečí hrozilo mu se tří stran. Jednak zde byli strážci. Dva z nich mohli ho překvapiti, natlouci mu krásně za dokázané neuposlechnutí rozkazu a vraziti ho do »samovazby« (do žaláře) a při tom zmatku mohlo oněch šestnáct dolarů dostatí křídla. Pak zase zde byl druhý »konkař«, který mu mohl všechno »vyfouknouti« hrozbou, že bude propuštěn ze služeb a poslán zpět k tvrdé práci na vězeňský dvůr. A na konec bylo nás zde deset, kteří jsme byli obyčejnými »konkaři«. Kdybychom byli zvětřili jeho bohatství, bylo by naší povinností, abychom jednoho krásného dne v celém houfu vrazili do cely, srazili ho do kouta a obrali. Oh, jsme vlci, věřte mi – stejně jako oni chlapíci, kteří obchodují na Wall Streetu.

On však měl dobrý vítr a příčinu, že se nás bát; ale také já jsem se bál jeho. Byl to ohromný, nevzdělaný chlap, pirát ústřic z úžiny ex-Chesapeacké; byl to »excon«, ^{*28} který dlel pět let v Sing-Singu; krátce a dobře řečeno, byla to světoběžná, úplně krvelačná bestie. Měl ve zvyku chytati vrabce, kteří létali do naší chodby otevřeným mřížovím. Když se mu podařilo některého chytit, hnal se s ním do své cely, kdež jsem ho vídal, jak mu polámал nožičky a vytrhal křídla, až byl celý nahý a pak ho za syrova pozřel. Oh, nikoliv! Nikdy bych mu nebyl za nic na světě neodstranil ostatní »konkaře« s cesty. To bylo mým úmyslem hned poprvé, kdy jsem zpozoroval, že má těch šestnáct dolarů.

²⁸ Bývalý průvodčí (konduktér).

Ale vydělal jsem jich na něm. Miloval se s jednou uvězněnou ženou, která byla vřazena do »ženského oddělení«. Nedovedl ani psát, ani číst, a já mu obyčejně čítal její dopisy a psal odpovědi. A zařídil jsem si to tak, aby mi vždy za to zaplatil. Ale za to to byly dopisy dobré. Dával jsem se v nich unášeti sám sebou, užíval jsem nejlepších svodů a na konec jsem mu ji dobyl; ale při tom jsem si sám zcela zbaběle přál, aby se i ona zamilovala, ne však do něho, ale do poníženého písaře. Opakuji, že ony dopisy byly báječné.

Jiný způsob našich zisků bylo »obcházení s ohněm«. Byli jsme nebeskými posly a nositeli ohně v onom věku železa, bojů a železných ohrad. Když se lidé vrátili v noci do svých cel a byli do nich zavřeni, popřáli jsme jim trochu zakouření. Opatrovali jsme jim onu božskou jiskru, běžající po poschodích od cely k cele se svým planoucím světlem. Ti, kdož byli chytří aneb s nimiž jsme byli v obchodním spojení, měli své dýmky již připraveny k zapálení. Ale ne každý dostal onu božskou jiskru. Hlupák, který odmítl, šel bez kouření a bafání spát. Ale což jsme se my o to starali? Naopak měli jsme nesmrtelný vztek na něho a vyšel-li z toho všeho zdrav, měl štěstí, neboť dva nebo tři z nás ho obyčejně vzali do prádla a dali mu »co proto«.

Vidíte, tohle byla pracovní theorie pro »konkaře«. Bylo nás třináct. Ve svém oddílu měli jsme asi půl tisíce vězňů. Byli jsme určeni, abychom se o ně starali a udržovali pořádek. Ostatní bylo úlohou strážců, kteří byli zase nad námi. Bylot' to nad naši sílu, abychom uchovali zde pořádek: ale kdybychom toho neučinili, byli bychom vzati zpět k tvrdé práci, velmi to chvályhodný způsob polepšování ve vězení. Neboť tak dlouho, jak jsme mohli pomocí strážů zachovávat pořádek, stejně dlouho jsme mohli pracovat ve svém soukromém obchodu.

Pojďte se mnou na chvíli a pohled'te blíže na náš systém! Bylo zde třináct bestii na půl tisíce jiných. Toto vězení bylo živoucím peklem, ovládaným námi třinácti. Bylo to celkem nemožné, posuzujíc dle povahy těchto zvířat, provést tento systém do krajnosti.

Vládli jsme strachem. Vedle nás jakoby odrazem nad námi stáli strážcové. V nejkrajnější nouzi zavolali jsme je vždy na pomoc. Ale bylo by je to příliš obtěžovalo, kdybychom jich volali příliš často a kromě toho byli bychom od nich příliš odvislí a oni by se byli snažili

dosíci důvěry u vězňů, aby mohli nastoupiti v obchodování na naše místo. Proto jsme jich nevolali příliš často, leda v klidných chvílích, když jsme potřebovali, aby cela zůstala otevřena, aneb aby se zlomila tvrdošíjnost jednotlivých vězňů. V takovém případě stráž způsobila, že nechala dveře otevřeny a odešla pryč, aby nemusela býti svědkem toho, co se dalo, když půl tuctu »konkařů« vešlo dovnitř a potrestalo vězně.

Jako doklad o podrobnostech tohoto trestání řeknu vám toto: Především týrání lidí bylo pouze jedním z méně význačných hrůz žaláře Erijské provincie. Říkám: málo význačných, ale spravedlivě musím také říci »nemyslitelných«. Bylo to nemyslitelné přes to, že jsem to sám viděl a nebyl jsem jen tak nějakým nově se proklubavším kuřetem ve zkušenostech, jak se to dělá ve světě a jak hrůzné propasti zejí ve stupních člověka. Bylo by nutno použiti silného péra, aby se vylíčil účel erijského polepšovacího vězení, ale chci pouze narýsovati jasně a určitě povrch poměrů, jak jsem je na vlastní oči spatřil.

Někdy, řekněme ráno, když věžňové scházeli dolu umýti se, nás třináct si prálo z praktických důvodů býti v jejich středu a každý poslední z nich to o nás věděl. Bylo nás třináct proti pěti stům, ale přes to jsme je ovládali strachem. Nesměli jsme jim dovoliti ani nejmenšího porušení pravidel a nejnepatrnější drzosti. Kdybychom to byli připustili, byli bychom bývali ztraceni. Naším pravidlem bylo, skrušiti muže hned, jak otevřel ústa – to jest udeřiti ho prudce a to čímkoliv, třebaš rukojetí koštěte, přímo do obličeje: to mělo uklidňující účinek. Ale to nebylo vše. Takovému člověku se musí dostati příkladné výstrahy. Proto nejbližší zásada naše byla vkročiti do toho přímo a sledovati účel. Jest jisto, že následkem toho každý dozorce v chodbě musí pokračovati rázem v potrestání; neboť to bylo železným a nutným pravidlem. Kdykoliv některý dozorce byl v rozpacích, jak naložiti s vězněm, bylo povinností každého druhého dozorce, jenž náhodou byl přítomen, aby přiložil pěst k dílu. Nezáleželo na tom, zasluhuje-li vina onoho trestu – skočiti, uděřiti a biti čímkoliv; zkrátka sraziti muže k zemi, toť bylo pravidlem.

Vzpomínám si na jednoho hezkého, mladého mulata, starého asi dvacet let, jemuž se zrodila v mozku šílená myšlenka postaviti se na odpor v hájení svých práv. Mohl míti pravdu, ano, ale ta mu naprosto

neprospěla. Bydlel v nejhořejším poschodí. Osm »konkařů« snažilo se mu vštípit úctu k pořádku asi půl druhé minuty – neboť tolik času vyžadovala cesta z jeho poschodí na konce schodiště a to dolů přes pět oddílů kovových schodů. Prošel celý tento prostor každou částí své anatomické bytosti, vyjímaje nohou a osm konkařů nebylo při tom nijak unaveno. Mulat spadl na podlahu chodby, kdež jsem stál já, pozoruje celý děj. Postavil se na své nohy a na chvíli stál vzpříma. V tom okamžiku rozpřáhl své ruce široce od sebe a příšerný výkřik hrůzy, bolest a rozlícení vyrazil mu z hrdla. Současně však jako při přeměně scény cáry jeho hrubých vězeňských šatů spadly s něho, takže celé jeho tělo bylo nahé a krev mu prýštila z každé části jeho povrchu. Pak se sřítíl na zem v bezvědomí. Dostal za vyučenou a s ním také dostal svoji lekci každý vězen v těchto zdech, který zaslechl jeho křik. Také já dostal poučení. Není to nic něžného viděti, jak se za půl druhé minuty láme srdce muže.

V následující scéně vyliším, jaké jsme způsobili vzrušení, když jsme se pustili do obchodování s »punkem«. Celá řada nově příchozích vězňů jest rozdělena do cel. Vy kráčíte podél nich před mřížovím s punkem.

»Hej, Bo, dej nám oheň!« zvolá na nás jeden z nich. To jest znamení, že tento prazvláštní muž má tabák. Vy však kráčíte dále svou cestou. Za chvíli na to se vracíte a opřete se jako náhodou o mříže jeho cely. »Poslyš, Bo, nemohl bys nám půjčiti trochu tabáku?« jest vše, co mu řeknete. Není-li tak chytrý a neprohlédne-li hru, stane se, že vás slavnostně přesvědčuje, že tabáku nemá již ani trochu. To vše jest zcela správně. Vy mu projevíte soustrast a jdete dále. Ale víte dobře, že jeho tabák neopustí svůj váček před koncem dne. Následujícího dne přijdete znova a on vás opět osloví: »Hej, Bo, dej mi zapálit.« Vy mu na to odpovíte: »Vždyť nemáš tabáku, nepotřebuješ proto ohně.« A také mu žádného nedáte, O půl hodiny později nebo za jednu, dvě, tři hodiny opět kráčíte mimo a onen muž vás zavolá mírným tonem: »Pojď sem, Bo!« A vy přijdete. Prostrčíte ruku mezi mřížemi a stáhnete ji nazpět naplněnou vzácným tabákem. Pak teprve mu dáte oheň.

Někdy se stane, že' přijde nováček, který se nedá koupiti. Musí se nám říci zvláštní tajuplné slovo, které znamená, že jest nutno chovati se k němu slušně. Kde vzalo toto slovo počátek, nikdy jsem se

nedozvěděl; jediné jest mi známo, že tento muž jest »tvrďý«, to jest, že zde má protekci. Možná, že se zná s nejvyšším »konkařem«, možná, že jest znám i s nějakým strážcem v nějaké jiné části věznice, možná však, že dobré zacházení vymánil si většími úplatky než ostatní. Ale ať jest tomu jakkoliv, jsme si vědomi toho, že jest mezi námi a že musíme s ním zacházeti slušněji, než bychom si přáli, abychom se tak vyvarovali mrzutostem.

My, »konkaři«, jsme dále jednak prostředníky, jednak obyčejnými posly. Zprostředkujeme obchody mezi vězni, chovanými v různých částech žaláře a nabýváme jiného zboží výměnou. Této své povinnosti se sprostřujeme tím způsobem, že procházíme nahoru a dolů. Často obchody procházejí rukama půl tuctu sprostředkovatelů, z nichž každý sebere svůj »šmízl«, neboť tím neb oním způsobem musí se splatiti jeho služba.

Někdy zůstane dlužen za služby ten, jindy zase onen. Kdysi jsem ve vězení zůstal dlužen službu navzájem vězni, který mi sem pomohl pronést své věci. Asi o týden později jeden z topičů předal mi do rukou dopis. Byl mu doručen jedním z holičů. Holič ho dostal právě od toho vězně, který mi sem pronesl můj majetek. Byl jsem přesvědčen, že je to dopis upomínající mne o mou ochotu. Ale v dopisu nebylo o tom ani zmínky. Původní odesílatel byl dlouhodobým vězněm. Dopis byl určen pro uvězněnou ženu v ženském oddělení. Ale co zamýšlel s oním dopisem pro ni, nebo kdo a kde ona byla, to byl řetěz celých intervencí, o nichž jsem vůbec neměl ani tušení. Vše, co mí bylo známo, byl její popis a nyní záleželo na mne, abych dopis doručil přímo do jejích rukou.

Dva dny uplynuly a po celou tu dobu jsem měl dopis ve svých rukou; pak teprve se mi naskytla vhodná příležitost. Ženy spravovaly všechny šaty, které nosili věžňové. Jistý počet našich »konkařů« obcházel ženská oddělení a přinášel odtud balíky šatstva. Ujednal jsem si s prvním »konkařem«, že jsem tam mohl tentokráte jít já. Dveře po dveřích byly před námi otevírány, když jsme kráčeli vězením do oddělení pro ženy. Vstoupili jsme tam do rozlehlého sálu, kde ženy pracovaly na správkách. Moje oči pátraly po oné ženě, která mi byla popsána. Nalezl jsem jí a snažil jsem se, abych se dostal nenápadně blíže ní. Dvě matrony s orlíma očima byly zde na stráž. Držel jsem dopis ve své dlani a upíral jsem všechnu pozornost jediné na »svou«

ženu. Poznala, že mám něco pro ni, neboť musela na to asi čekat a musela to tušit již v onom okamžiku, kdy jsme tam vstoupili, jenže nevěděla, kdo z nás jest poslem. Ale, bohužel, jedna z oněch matron stála dva kroky před ní. »Konkaři« již svazovali balíky, které měli odnésti. Můj okamžik přišel. Namáhal jsem se se svým balíkem, dělaje, jakoby se mi zdálo, že není dosti bezpečně svázán. Odvrátí matrona svůj zrak? Nebo se mi to nepodaří? Ale v tom jedna z žen počala laškovati s jedním z konkařů – buď do něho vrazila nohou, aneb do něho vstrčila, aneb ho štípla, neb udělala něco podobného. Matrona podívala se oním směrem a počala onu ženu silně kárati. Nyní nedovedu říci, zda tohle vše bylo zamýšleno, či nikoliv, aby se odvrátila pozornost oné matrony; ale věděl jsem dobře, že pro mne nastala vhodná příležitost. Drobná ženská ruka sesunula se dolu k boku a k jejímu klínu. Shýbl jsem se tak, jako bych se chápal svého balíku. Jak jsem stál, vsunul jsem jí dopis do ruky a výměnou dostal jsem dopis od ní. V nejbližším okamžiku uzel byl na mých zádech a v touž chvíli zrak matronin obrátil se ke mne, protože jsem byl poslední »konkař«. Snažil jsem se jakoby se nic nestalo spojit se se svými soudruhy. Dopis, který jsem dostal od oné ženy, odevzdal jsem dále a to nejprve topiči a pak prošel rukama holiče a vězně, který mi zprostředkoval propašování mých věcí, až se dostal do rukou »dlouhodobého« na druhém konci vězení.

Často jsme dopravovali dopisy, jichž řetěz poslů byl tak složitý, že jsme někdy neznali ani odesílatele, ani příjemce. Byli jsme pouhými články v tomto řetězu. Často a na různých místech nějaký vězeň vstrčil mi do ruky dopis s poukazem, abych ho předal dalšímu. Podobné služby byly prokazovány, aby mohly později býti oplaceny, až bych mohl jednati přímo s hlavním činitelem při dopravě listů a od něhož jsem pak měl obdržeti odměnu. Celé vězení bylo protkáno nitkami tohoto spojení. A my, kteří jsme dohlíželi na celý tento systém doručování, přirozeně byli jsme obrazem kapitalistické společnosti: vymáhali jsme velké poplatky od svých zákazníků. Byla to služba se ziskem a ztrátou, neboť jsme neměli času prokazovati ochotu z pouhé lásky, což jsme dělali pouze výjimečně.

Po celou dobu, co jsem dlel v Erijském žaláři, jednal jsem v souhlasu se svým spoluvězněm. Ten učinil mnoho pro mne a v odměnu očekával, že i já učiním mnoho pro něho. Až vyjdeme ven, budeme

cestovati společné a jako to šlo zde bez řečí, budeme i pak pracovati společně ruku v ruce. Pro mého soudruha byl zločin – nikoliv šperkem z první vody, za nějž dostal malý trest jako ten, kdo by chtěl krásti něho loupiti: jeho zásadou bylo dopouštět se i vloupání, a kdyby se to podařilo, nezaraziti se ani před vraždou. V mnohé hodině klidu seděli jsme a hovořili spolu. Měli jsme dvě něho tři práce na zřeteli pro nejbližší budoucnost, jež byly jako dělány pro mne a jichž jsem se účastnil, sestavuje plán do všech podrobnosti. Viděl jsem a sešel jsem se s mnoha zločinci a můj soudruh nikdy neměl tušení o tom, že ho klamu a že připravil jsem se jen jednou na třicet dní do vězení. Byl jsem pro něho pravým hoboem a miloval mne, protože jsem nebyl pyšný; miloval mne také trochu, myslím, k vůli sobě samotnému. Nebylo ovšem mým nejmenším úmyslem, abych se zatahoval do okruhu špinavých, drobných zločinců: ale nebyl jsem tak hloupý, abych odmítal všechny dobré výhody, jež možná by plynuly z jeho přátelství. Když člověk stojí na horké lávě pekel, nemůže si voliti a vyšlapati si stezku a tak to bylo i se mnou v erijském vězení. Musel jsem výti s ostatními a »snažít se« aneb konati tvrdou práci o chlebu a vodě. A abych se mohl »postaviti a snažiti se«, musel jsem býti za dobré se svým soudruhem.

Ve vězení nebyl život nijak jednotvárný. Každého dne se něco stalo: muži omdlévali, dostávali záchvaty zuřivosti, rvali se, aneb se »konkaři« opili. *Rover Jack*, jeden z obyčejných »konkařů«, byl naší hvězdou. Byl to pravý »profesionál«, chlapík »zakletý do sklenice«, a jako takový dosáhl všech druhů autority u ostatních »konkařů«. *Pittsburg Joe*, jenž byl druhým »konkařem«, užíval spojení s *Roverem Jackem* při svých extemporech. A aby se řekla pravda, byla to tato dvojice zde v erijské věznici, kteráž tvrdila, že zde jest jediné místo, kdež člověk si mohl »namočiti« a není za to zavřen. Já to nevím z vlastní zkušenosti, ale říkalo se, že nabyli nekalým způsobem bromidu z lékárny a že to byl nápoj, kterého oba požívali. Avšak, aťsi to byl jakýkoliv nápoj, bylo jisto, že ho měli dosti a podle příležitosti se jím opili.

Naše oddělení bylo zcela obyčejným doupětem, naplněným mnoha lidmi a špínou, hnusnou pěnou a vyvrhely společnosti – dědičnými slabochy, degenerovanými lidmi, luzou, šilenci, sešlými inteligenty, epileptiky, obludami, slabochy, zkrátka pravými příše-

rami lidství. Následkem toho kvetla mezi námi padoucnice. Tylo mdloby zdály se býti nakažlivými. Když jeden muž počal se v nich potáceti, ostatní následovali jeho příkladu. Viděl jsem sedm mužů sklácených těmito mdlobami v touž dobu, kteří naplňovali příšerně vzduch svými výkřiky, při čemž několik šílenců počalo zuřiti a chechtalo se těm, kteří leželi na zemi. Nic jiného nepomohlo nikdy těmto mužům schváceným epileptickými křečemi, nežli vylití studené vody na jejich hlavy. Bylo bezúčelno posílati pro studujícího mediciny nebo lékaře. Ti nedali se ani obtěžovati podobnými triviálními a častými případy.

Byl zde také jakýsi mladý holandský hoch. ve stáří kolem osmnácti let. který měl nejčastěji záchvaty ze všech. Byl jimi stížen obyčejně každého dne. To bylo příčinou, že jsme ho nechávali dole v přízemí v řadě cel, které jsme obývali. Když byl zachvácen několi-krát mdlobami na vězeňském dvoře, strážé odmítaly starati se na dále o něho a tak zůstával zavřen ve své cele po celé dny se svým vězeňským soudruhem Cockneyem, aby mu dělal společníka. Tento Cockney nebyl mu však nijak pláten. Kdykoliv nizozemský hoch byl zachvácen padoucnici, Cockney sám dostal záchvat ze strachu.

Tento holandský hoch nedovedl ani slova anglicky. Byl to venkovský hoch, který si odbýval trest devadesáti dnů za to, že se s kýmsi sepral. Úvodem k jeho záchvatu bylo vytí. Vyl jako vlk. Také počínal jeho záchvat obyčejně, když stál, což bylo velmi nepraktické pro něho. protože jeho záchvaty se vyvrcholily v tom, že sebou praštil na podlahu. Kdykoliv jsem zaslechl, jak se počalo rozléhat i chodbou protáhlé vlčí vytí, obyčejně jsem uchopil smeták a utíkal jsem k jeho cele. Ale důvěrníci neměli dovoleno míti u sebe klíče, tak že jsem k němu nemohl vejiti. Stával pokaždé uprostřed své cely, křečovitě se chvěje, při čemž se mu oči zkroutily v sloup, že bylo pouze viděti bělmo a vyl jako opuštěná duše. Ať jsem dělal, co jsem mohl, nemohl jsem nikdy přiměti Cockneye, aby mi podal ruku mřížemi. Mezi tím. co hoch stál a vyl, Cockney se choulil a třásl ve svém spodním lůžku, maje zrak strhaný hrůzou a upřený na tuto příšernou postavu s očima zkroucenýma v zad, jež vyla a vyla. Bylo to pro hochu dosti krušné, když se na něho díval tento ubohý d'ábel Cockney. Jeho vlastní rozum nebyl dosti pevně usazen a jest se diviti, že z toho nesešlel.

Vše, co jsem mohl vykonati, bylo, že jsem smetákem manévroval, jak jsem mohl nejlépe. Prostrčil jsem ho mřížemi, opřel ho o prsa Holandanova a čekal jsem. Když se krise přiblížila, počal se silně kymáceti v před a v zad. Toto potáčení se smetákem bylo napínavé, neboť se nedalo říci, kdy a kam nastane jeho příšerný pád. Avšak byl jsem zde po ruce se smetákem, který ho poutal a hlídaje ho nadlehl, čoval jsem mu pád na zem. Myslete si, co chcete, ale on se nedostal na zem nikdy tak lehce, nýbrž jeho obličej byl z pravidla celý rozbit o kamennou podlahu. Když se octl na zemi a svíjel se v křečích, vylil jsem na něho mříží hrnc vodu. Nevím, zda studená voda mu dělala dobře čili nic, ale bylo to zvykem v Erijské věznici. Nic jiného s nim zde nikdy nedělali nežli toto. Ležel pak mokrá celou hodinu nebo více, dokud se neodplížil do svého lůžka. Věděl jsem to dobře, že by bylo zbytečno rozběhnouti se pro nějakou stráž, aby mu přispěla na pomoc. Co znamenal zde jeden muž, jenž omdlával padoucníci?

V sousední cele žil muž zvláštní povahy – muž, který byl zavřen na šedesát dní, protože pil z Barnunova sudu pomeje a že byl při tom přistižen. Bylo to ubohé stvoření, ale přes to byl z počátku dosti jemný a slušný. Fakta, týkající se jeho případu, byla správná, jak on je tvrdil: zabloudil na půdu cirkus a jsa hladov, zamířit k sudu, který obsahoval zbytky stravy cirkusového personálu. »A bylo vám to dosti dobré,« častí; mne ujišťoval, »a od masa přecházely mi oči.« Zpozoroval ho však policista, zatkl jej a tak se octl zde.

Jednou jsem šel podél jeho cely s kouskem napnutého tenkého drátu v ruce. Pořádal mne co nejvážněji, abych mu ho prostrčil mřížemi. Hbitě a beze všeho nástroje, pouze svými prsty, zlomil drát na krátké kusy a urobil z něho půl tuctu velmi pěkných spínacích špendlíků. Konce naostřil o kamennou podlahu. Hned na to počal jsem obchodovati s ochrannými jehlicemi. Dodával jsem mu surový materiál a odebíral od něho hotové výrobky, jež on zpracoval. Jako zástavu platil jsem mu zvláštními dávkami chleba a jednou za čas kouskem masa nebo kostí z polévky s troškou morku uvnitř.

Ale jeho nové postavení počalo na něho působiti a on se stával den ode dne prudším. »Konkaři« se bavili tím, že ho dráždili. Plašili jeho sestárlý mozek historiemi o velkém bohatství, které mu spadne dědictvím do klína. Bylo prý úmyslem uloupiti ho o ně a proto prý byl vsazen do vězení. Také prý, jak sám může věděti, nebylo zákona

pro to, když se vyjádají pomeje ze sudu. Proto prý byl nespravedlivě uvězněn. Bylo prý to spiknutí proti němu, aby byl zbaven svého jmění.

Poprvé jsem o tom zvěděl, když jsem slyšel »konkaře«, jak se smáli tomuto kousku, který s ním stropili. Hned na to měl i se mnou vážnou poradu, v níž mluvil o milionech a o spiknutí, které ho má o ně připravit a jmenoval mne detektivem proti tomuto komplotu. Mluvil jsem s ním, jak jsem nejlépe mohl. abych ho z toho vyvedl a zmínil jsem se opatrně o možném omylu a že snad tu bude někdo jiný s podobným jménem, který byl právoplatným dědicem. Zanechal jsem ho uklidněna; ale nebyl jsem s to zabránit škádlení ještě horšímu, nežli dříve. Na konec po velmi prudké scéně odtrhl se ode mne, zbavil mne úlohy soukromého detektiva a počal stávkovati. Můj obchod s ochrannými jehlicemi zašel. Odepřel mi urobiť i jediné jehlice a naházal na mne surový materiál skrze mříže své cely,

Už jsem se s ním nikdy neudobřil. Ostatní konkaři mu sdělili, že jsem byl detektivem ve službách jeho nepřátel. A v tomto mezidobí konkaři ho docela zbláznili svými vtipy. Jejich zdánlivé nepravdy oloupily ho o všecken zdravý rozum, takže na konec stal se nebezpečným šilencem. Strážé odmítaly poslouchati jeho povídačky o ukradených milionech a proto je obviňoval, že jsou účastněny na spiknutí proti němu. Jednoho dne hodil konev s horkým čajem na jednoho z nich a pak byla jeho pře vyšetřena. Správce vězení hovořil s ním několik minut mřížemi jeho cely. Pak ho odvedli pryč za účelem prozkoumání jeho duševního stavu lékaři. Nevrátil se již nikdy a často se ptám, zdali zemřel, aneb zda dosud nerozumně mluví o milionech v nějakém asyly pro šilence.

Na konec míjel den po dni, až nastal den mého propuštění. Byl to den, kdy také byl propuštěn třetí konkař a na krátkou dobu uvězněná dívka byla mnou upozorněna, aby čekala na něho za zdí. Šťastně se spolu setkali. Můj soudruh z vězení a já vyšli jsme také společně a společně jsme odešli do Buffala. Neměli jsme zůstatí pospolu stále? Žebrali jsme spolu na »silném tahu« za penny onoho dne a co jsme vydělali, bylo věnováno na pivo v krčmě – nevím, kdy jsme toho nechali, ale stálo to tři centy. Já jsem stále hledal své štěstí v odjezdu. Od nějakého Bo na tahu jsem se dozvědět, kterou dobu ten který nákladní vlak odjíždí. Vypočetl jsem přesně svůj čas. Když ona doba

přišla, já a můj soudruh z vězení byli jsme v saloonu.*²⁹) Dva šumící a plné džbány stály před námi. Rád bych se byl s ním rozloučil. Udělal pro mne mnoho dobrého. Ale nemohl jsem se toho odvážiti. Vyšel jsem přes plot ze saloonu a chtěl jsem vkročiti ve chvatu na vlak. Byl to rychlý čin a o několik minut později octl jsem se na plošině nákladního vlaku a hnal jsem se směrem k západu k New Yorku po Pennsylvánské dráze.

²⁹ Krčma, restaurace nižšího druhu.

HOOOVÉ, CESTUJÍCÍ V NOCI.

Za svého tuláckého života setkával jsem se se sty hoboů, jež jsem pozdravoval aneb kteří pozdravovali mne a čekali jsme spolu u vodních nádržek, »našich kamen«, a vařili si »oukrop«. Vyzkoušení a otlučení o »vozy« nebo »soukromé« vlaky, jezdili jako slepí pasažéři v nákladních vlacích, odcházeli a již nikdy jsem jich nespatriil. Naopak zase setkával jsem se často s některými hoboí, kteří se objevovali a mizeli s podivuhodnou vytrvalostí a zase s jinými, kteří chodili jako duchové, těsně podle mne a které jsem pak již nikdy nespatriil.

Bylo to kdysi později, kdy jsem se honil světem a šel slepě přes Kanadu na tři tisíce mil drahou a kdy jsem se s jedním takovým hleděl sejít, ale nikdy jsem na něm nespočinul očima. Jeho »monika«³⁰ slula Skysail Jack. Bylo to poprvé, co jsem ji spatřil v Montrealu. Sestávala z nejvyšší lodní plachty, vyřezané kapesním nožikem. Byla zhotovena výtečně. Pod touto plachtou byl nápis: »Skysail Jack.« Nad tím stáli: »B. M. 10–15–94.« Tato poslední písmena značila, že prošel Montrealem směrem k západu dne 15. října 1894. Tento muž mne předstihl o den. »Sailor Jack«³¹ byla zase moje monika v tento čas a rychle jsem ji vyřezal vedle jeho plachty no straně a to v části, kde bylo datum a sdělení, že směřuji na západ.

Měl jsem neštěstí hned, jak jsem dosáhl prvních sta mil, a osm dní na to »připnul jsem se« ke stopě Skysail Jacka tři sta mil na západ od Otawy. Zde byla zase jeho monika u nádržky vody a podle data jsem seznal, že on stejně se zdržel. Byl nyní pouze dva dny cesty přede mnou. Já byl pouhou »kometou« a »královským tulákem«, a stejně jím byl i Skysail Jack. A bylo by pod mou pýchu a reputaci, abych s ním neudržel stejný krok. Já jsem se »toulal po kolejích« dnem i nocí a předešel jsem ho; ale pak se věc obrátila a on zase předešel mne. Někdy byl on o den neb i o více přede mnou a jindy zase já. Mezi hoboí, kteří táhli na východ, ztratil jsem při příležitosti slovo

³⁰ Značka, kterou má každý pravý americký hobo (tulák)

³¹ Plavec Jack

o něm, když se mu podařilo octnouti se v čele; a od nich jsem se dozvěděl, že jsem znám jako »Sailor Jack« u že se jich po mně tázal.

Jsem si tím jist. že bychom byli utvořili nádherný párek, kdybychom se byli dostali dohromady: ale cestovati společně – toho jsme nedosáhli. Octl jsem se před ním zcela krásně, když jsem se pustil přes Manitobu, Ale on zase vedl cestu přes Albertu a kdysi časně za šedivého rána na křižovatce, kde se naše cesty dělily, právě u průsmyku Kicking Horse, dozvěděl jsem se, že. on strávil noc před tím mezi průsmykem Kicking Horse a Rogers Pass. Byl to zvláštní způsob, jak jsem se o tom dozvěděl. Jel jsem po celou noc v »postranních dveřích Pullmanova vlaku« v nákladním voze a byl jsem téměř na polo mrtev chladem, když jsem zvolna slezl při křižovatce vlaků, abych si vyžebbral něco k jídlu. Mrazivá mlha se valila po kraji a já »nachyta1« několik topičů, s nimiž jsem se setkal v topírně parostrojů. Ti mne postavili na nohy pomocí zbytků své snídaně a nádavkem dostal jsem od nich téměř čtvrtku silné »Jávy« (kávy). Trochu jsem se ohřál a právě, když jsem si usedl, abych se najedl, nákladní vlak se hnal k západu. Spatřil jsem poboční dveře otevřeny a v nich silničního kida,*³²) jak se z nich hrabal ven. Postupující mlhou díval se na mne. Byl celý strnulý mrazem a pysky měl zamodralé. Sebral jsem svou dávku Javy a rozdělil jsem se s ním: dozvěděl jsem se od něho o Skysail Jackovi a pak jsem se dotazoval po něm samém. Hrome, on byl z mého rodného města! Z Oaklandu, Kalifornie a byl členem pověstné »tlupy Boů« – tlupy, se kterou jsem se scházel jen v řídkých dobách. Hovořili jsme mnoho a vystáli jsme téměř jámu, shltнувše jídlo téměř za půl hodiny, jež po tom následovala. Tu přešel můj nákladní vlak a já byl v bryndě, přinucen bráti se cestou jako Skysail Jack.

Zdržel jsem se mezi oběma průsmyky, kdež jsem bloudil po dva dny bez potravy a ušel jsem jedenáct mil třetího dne. nežli jsem něčeho získal a pak jsem se toulal za Skysail Jackem podél řeky Frasse-ru v Britické Kolumbii. Jel jsem tehdy osobním vlakem, jako »slepý pasažér« a tím jsem získal času. Ale on musel také jeti »na slepo«

³² Mladý tulák se jmenuje *Kid* (do 14 let). Viz doleji zvláštní kapitolu o *Kidech*.

osobním a to s větším štěstím a hbitostí nežli já, protože přijel do Missie dříve nežli já.

Misie jest křižovatka, čtyřicet mil na východ od Vancouveru. Od tohoto uzlu mohlo se cestovati na jih skrze Washington a Oregon po Severní Pacifické dráze. Byl jsem na rozpacích, kterou cestou se pustí Skysail Jack, neboť jsem myslel, že jsem ho předhonil. Pokud šlo o mne, rád bych byl zaměřil na západ do Vancouveru. Pustil jsem se proto směrem k vodní nádrže, abych tam získal nových zpráv a hle, zde byla Skysail Jackova »monica« čerstvě vyřezána, s novým datem dne. Vrátil jsem se zpět do Vancouveru. Ale on byl už pryč. Vstoupil na loď a plul již na západ za svým světským dobrodružstvím. Skysail Jacku, ty jsi v pravdě královský tramp^{*33)} a tvůj soudruh jest pouze »větrek, který se toulá světem«. Smekám před tebou klobouk. Jsi pravým, »vyfouknutým do skla«. Já jsem vstoupil na loď teprve o týden později, dostav se na palubu parníku *Umatilla*, v předměstí, odkudž jsem podnikl cestu dolů k pobřeží u San Franciska. Skysail Jack a Sailor Jack – hejsa! Kdybychom se byli octli pohromadě!

Vodní nádrže jsou ukazovateli směru pro trampy. Tuláci nevyřezávají své »moniky«, a neopatřují je datem a směrem cesty jen z bujnosti. Často a často jsem se sešel s hoboi, kteří co nejvážněji se mne vyptávali, viděl-li jsme někdy toho neb onoho »tvrdohlavce« neb jeho »moniku«. A více než jednou mohl jsem sdělit jim »moniku« s nejnovějším datem u vodní nádrže a směr, jimž ten neb onen se ubíral. A hobo, jemuž jsem podal zprávu, rozběhl se přesně za svým soudruhem. Setkal jsem se též s hoboi, kteří snažíce se dostihnouti svého soudruha, proběhli napříč celou pevninou, vrátili se a pokračovali znovu v toulání za ním.

»Monika« jest přezdívka, kterou si hoboové dávají nebo dostanou ve styku se svými soudruhy. Leary Joe na příklad byl bázlivec a byl tak pojmenován u svých soudruhů. Hobo, jenž sám sebe si nevážil, vybral by si pro sebe »moniku« Stew Bum. Velmi málo trampů staralo se o to, aby si připomenuli svou minulost, kdy pracovali jako jiní lidé, a tak jejich »moniky« označující jejich zaměstnání jsou velmi vzácné. Vzpomínám si, že jsem se sešel s následujícím: Moul-

³³ Tulák.

der Blackey*³⁴, Painter Red*³⁵, Chi Plumber*³⁶, Boiler-maker*³⁷, Sailer Boy*³⁸ a Printer Bo*³⁹. »Chi« (vyslov »ši«), podle této hantýrky jest přezdívka pro »Chicago«.

Oblíbené označení hoboů jest, že si tvoří své moniky podle míst, odkud pocházejí, jako: New-York Tommy, Pacific Slim, Buffalo Smithy, Canton Tim, Pittsburg Jack, Syracuse Shine, Troy Mickey, K. L. Bill a Connecticut Jimmy. Tak se zpívalo: »Slim Jim z Vinegar Hill, jenž nikdy nepracoval a po práci nedychtil.« »Shine«*⁴⁰ jest vždy negr, nazvaný tak možná podle světlých očí nebo lesklé kůže. Texas Shine nebo Toledo Shine značí u obou plemeno a rodiště.

Radu těch, kteří do moniky vložili svůj plemenný původ, sebral jsem v těchto příkladech: Frisco Sheeny*⁴¹, New York Irish*⁴², Michigan French*⁴³, English Jack*⁴⁴, Cockney Kid*⁴⁵ a Milwaukee Dutch*⁴⁶. Jiní, jak se mi zdá, zvolili si své moniky částečně podle barvy obličeje, kterou měli od narození, jako: Chi Whitey*⁴⁷, New Jersey Red*⁴⁸, Boston Blackey*⁴⁹, Seattle Browney*⁵⁰, Yellow Dick

³⁴ Slévač černoch.

³⁵ Červený malíř.

³⁶ Chicagský olovař.

³⁷ Kotlář.

³⁸ Plavčík.

³⁹ Tiskař Hobo.

⁴⁰ Světlo.

⁴¹ San Franciský fešák.

⁴² New–yorský Ir.

⁴³ Michiganský Francouz.

⁴⁴ Anglický Jakub.

⁴⁵ Londýnské dítě.

⁴⁶ Milwaukský Holanďan.

⁴⁷ Chicagský běloch.

⁴⁸ New–Jerseyský rudoch.

⁴⁹ Bostonský černoch.

⁵⁰ Seattleský zrzoun.

a Yellov Belly*⁵¹ – z nichž poslední byl Kreolem od Mississippi, který, jak mám podezření, měl svou moniku vespod.

Texaský král, Šťastný Joe, socha connorská, tlustý Bo, Tornadský černoch a citlivý Mc Call užívali spíše fantasmie, když se překřtívali. Jiní, majíce méně probudilou fantasmii, opatřili si jména podle svých fysických vlastností, jako: Vancouverský čahoun, Velký Jim, Detroitský krátký, Ohijský tlusták, Dlouhý Jack, Malý Joe, New blýskavec, Chi nosatec a hrbatý Ben.

Po nich přicházejí na řadu tuláci – děti (kidové), kteří si pohrávají s nekonečnou různotvárností monik. Na příklad jsou to následující trampové, s nimiž jsem se tu a tam setkal: Kozel–dítě, Slepec–dítě, Myška–dítě, Svaté dítě, Sbité dítě, Rychlé dítě, Řečník dítě, (který by mohl povídati, jak k tomuto jménu přišel) a Pyskaté dítě, (který byl nestoudný a od toho dostal moniku).

Na jedné nádrži vodní u Sant Marcialu v Novém Mexiku před dvanácti léty byl napsán následující jízdní lístek hoboův:

1. Hlavní tah výborný.
2. Bullové nejsou nepřátelští.
3. Čekárna dobrá k obsazení.
4. Severní vlaky nejsou dobré.
5. Soukromé nejsou dobré.
6. Restauranty dobré jen pro kuchaře.
7. Nádraží dobré pouze pro noční práci.

Číslo první znamená zprávu, že žebrání peněz na hlavní třídě jest výborné: číslo dvě, že policie nezatýká hoboů; číslo tři, že se může tulák vyspat v čekárně; číslo čtvrté jest jaksi dvojsmyslné. Vlaky směřující k severu, nemusí býti dobré k nastoupení a nemusí též býti dobré k žebrání. Číslo pět znamená, že domácnosti nejsou příznivé žebrákům a číslo šest značí, že pouze hoboové, kteří byli kuchaři, mohou se odvážiti do restaurantu. Číslo sedm jest mně nejasné. Nemohu si vysvětliti, které nádraží jest dobrým místem pro hobo, aťsi jest neb není kuchařem, jenž nemůže propůjčiti své ruky v noci, aby

⁵¹ Žlutý Dick, žlutý Belly.

pomáhal kuchařům v nádraží v jejich špinavém díle a dostal pak za svou mzdu trochu najísti.

Ale, abych se vrátil k hoboům, kteří se toulají v noci. Vzpomínám si na jednoho, s nimž jsem se sešel v Kalifornii. Byl to Švéd, ale žil tak dlouho ve Spojených Státech, že si nepřál vrátiti se ke své vlastní národnosti. Řekl mi to sám. Pravda ovšem jest, že přišel do Spojených Států, když byl pouhým dítětem. Srazil jsem se s ním poprvé v pohorském městečku Truckee. »Kam to valíš, Bo?« byl náš pozdrav a »táhnu na východ« byla odpověď nás obou. Právě chtěla celá tlupa »stiffů«⁵² odjeti transkontinentálním vlakem dnes v noci a proto jsem Švéda ztratil v mačkanici. Také jsem však zmeškal transkontinentální vlak.

Přijel jsem do Rena, v Nevadě, ve voze na uhlí, který byl ihned odstaven na vedlejší kolej. Bylo nedělní ráno a když jsem plahočil nohy po snídani, odešel jsem za město do Piutského ležení podívat se na indiánské hry. Tam stál již Švéd, nejvyšší mírou zaujat hrou. Potom jsme se drželi jeden druhého. On byl jediným známým zde v této krajině a já byl zase jeho jedinou známosti. Toulali jsme se spolu jako nespokojení světoběžníci a trávili jsme společně dny, unavovali své nohy shánkou jídla a hodně v podvečer »zakotvili« jsme na téměř nákladním voze. Ale on byl shozen a já jsem jel vlakem sám, až jsem byl také vyhozen v pusté krajině o dvacet mil dále.

Ze všech pustých míst bylo toto místo, kde jsem byl vyhozen, na nejzazších hranicích a nejhorší. Bylo nazváno signálovou stanicí a sestávalo z malé kůlny, zastavěné nesmyslně do písku a křovin. Vanul chladný vítr a nastávala noc, a opuštěný telegrafní úředník, který klepal v kolně, měl ze mne strach. Nenašel jsem zde ani pohovky, ani lůžka, abych si odpočinul. Víím, že toho byl příčinou jeho zjevný strach a nevěřil jsem mu, když mi říkal, že vlak k východu zde nikdy nestaví. Nehledě k tomu, zdaž mne nevyhodili právě zde z vlaku, řítícího se na východ před krátkou dobou pěti minut? Ujišťoval mne, že se zde vlak zastavil proti předpisům a že může se zde zase třeba zastaviti až za rok, přijdou-li rozkazy. Sděloval mi také, že jest asi dvanáct nebo patnáct mil do Wadsworthu a že se tam lépe vyspím. Umínil jsem si však, že zde počkám, ať to dopadne jakkoli a měl

⁵² »Stiff« tvrdý, tvrdohlavý, přezdívka pro tuláky.

jsem potěšení dívati se, jak dva vlaky na západ a jeden nákladní na východ projely tudy bez zastávky.

Byl bych se podívil, kdyby na jednom z nich byl Švéd. Naposledy jsem se rozhodl, že se pustím po kolejích k Wadsworthu a učinil jsem tak k velkému ulehčení telegrafního zřízence, neboť jsem ani nezapálil jeho kolnu, ani ho nezabil. Telegrafní úředník byl mi za to asi velmi vděčen. Na konci asi půl tuctu mil opustil jsem koleje, neboť jsem upozoroval, že z daleka přijíždí vlak k východu. V brzku se přiblížil a já zachytil pohledem tmavou postavu na prvním »slepýši«, která vypadala jako můj Švéd.

To bylo naposledy, co jsem ho viděl pro mnohé jednotvárné a tvrdě dny. Dospěl jsem na místa vysoko položená, kudy jsem cestoval pustinou Nevadskou po mnoho set mil, veza se v transkontinentálních vlcích v noci, abych získal rychlosti a za dne v uhlácích. kdež jsem přespával. Bylo záhy z počátku roku a bylo dosti chladno na těchto vysoko ležících končinách. Tu a tam na rovině ležel sníh. veškeré horstvo halilo se v bělostný háv sněhu a v noci chladní vítr prudce vanul přes ně. Nebyla to zem, kde se člověk mohl dlouho zdržovati. A připomeň si. drahý čtenáři, že hobo kráčí tímto krajem beze stanu, bez peněz, žebraje cestou – a spí v noci bez přikrývky. Tohle poslední jest něco, co se dá provést pouze cvikem.

Za časného večera jsem zaskočil na nádraží v Ogdenu. Vlaky Union Pacific spěly tudy k východu a já byl nucen navázati zde styky. Na výhybce kolejí před strojem srazil jsem se s postavou, která se blížila tmou. Byl to můj Švéd. Potřásli jsme si ruce jako dva bratři, kteří se dlouho neviděli a shledali jsme že naše ruce byly horké. »Kde jsi se tak ohřál?« otázal jsem se. »O kotel parostroje,« odpověděl. »A kde ty?« »Blízko topiče. Ten byl zcela hodný,« pravil jsem.

Skočili jsme na slepý vůz transkontinentálního vlaku a seznali jsme, že jest na něm velmi chladno. Cesta vedla úzkým průsmykem mezi horstvem. pokrytým sněhem a my jsme se chvěli a třáslí, vyměňující vzpomínky na to, jak jsme cestovali mezi Reno a Ogdenem. Zavřel jsem oči na hodinu, neb trochu déle v nastávající noci. ale slepý vůz nebyl tak pohodlný, aby mi posloužil k pohodlnému spánku. Při zastávce odešel jsem do předu k lokomotivě. Měli jsme »dvouhlavého« (to jest dva parostroje), abychom se dostali do vrchu.

Strojvůdce měl na první lokomotivě asi hodně chladno, protože »polykal vítr«. Proto jsem si vybral strojvůdce druhého parostroje, který byl chráněn přední lokomotivou. Vyskočil jsem na postranní schůdky a seznal jsem, že jest již obsazen. Ve tmách zpozoroval jsem, že jest na něm schoulena postava mladého hochy, který zdravě spal. Při stlačení bylo zde místo pro dva a já jsem proto překročil onoho hochy a uvelebil jsem se vedle něho.

Byla to »dobrá« noc. Zřízení (brzdaři) nás nerušili a tak jsme ve chvíli usnuli. Chvílemi žhavá jiskra nebo prudký náraz mne probudily; přimáčkkl jsem se k tomu chlapci poněkud úžeji, on se na mne podíval, zakašlal směrem ke strojům, ale spal dále při supění stroje a rachotu kol.

Transkontinentální vlak dostihl do Evanstonu ve státě Wyomingu a nejel dále. Před námi zatarasil koleje roztržštěný vlak. Byl z něho vynesena mrtvý strojvůdce a jeho tělo bylo svědectvím nebezpečnosti jízdy. Také jeden tulák byl zabit, ale jeho tělo nebylo vyneseno z trosek. Promlouval jsem se svým spoluspáčem. Bylo mu třináct let. Utekl od své rodiny, odněkud ze státu Oregonu a směřoval na východ ku své babičce. Vypravoval mi, že s ním doma krutě zacházeli a že rád opustil dosavadní život: myslím, že nebylo třeba aby mi lhal, mně, bezejmennému trampovi na potulkách.

Tento hoch chtěl s námi jít dále pešky. Zkusil mnoho. Nemohl dosti brzo dostihnouti vytoužené země, ač měl na spěch. Když dozorčí oddíl se rozhodl poslati transkontinentální vlak zpět cestou, kterou sem přijel a pak křížovým »skokem« přesunouti ho na pobočnou trať dráhy Oregon Short a nazpět vrátiti se podél ní, aby se tnuto oklikou zase dostihla hlavní trať Union Pacific na druhé straně trosek, tento hoch sešplhal se z plošiny a prohlásil, že jest připraven stanouti s vlakem na oné straně. Tohle bylo příliš mnoho pro Švéda i pro mne. Znamenalo to cestovati zbytkem mrazivé noci a nabýti tak ne více nežli dvanácte mil, nebo asi tolik. Řekli jsme, že počkáme, až trosky budou úplně odstraněny a mezitím že se oddáme zdravému spánku.

Nyní nezbylo, nežli kousnouti do toho a hleděti dospěti do neznámého města, rozbití únavou, uprostřed noci, ve chladném počasí a nalézti si tam nějaké místo k vyspání. Švéd neměl ani penny. Moje celé jmění sestávalo ze dvou deseticentů a jednoho niklu. Od jednoho

občana z tohoto města jsme se dozvěděli, že pivo v hostinci stojí zde pět centů a že »saloony« jsou otevřeny po celou noc. Tohle bylo něco pro nás! Dvě sklenice piva by nás stály deset centů, ale byly zde židle a kamna a mohli bychom zde spáti až do rána. Kráčeli jsme směrem světel k jednomu »saloonu«, jdouce rychle, při čemž snůh chrupal pod našima nohama a chladný vítr námi prochvíval.

Běda, neporozuměl jsem dobře onomu chlapíku v tomto městě! Pivo za pět centů bylo pouze v jediné hospodě v celém tomto městě a my náhodou na ni nekápli. Ale za to ta, do níž jsme vstoupili, stála za to. Rozpálená kamna sálala bílým žářem. Také zde byly pohodlné, ze železných rour zhotovené lenošky a nikoliv příliš příjemně vypadající krčmář, který se na nás podezřele díval, když jsme tam vstoupili. Člověk nemůže se věnovat po celé dny a noci jen svým šatům, váleje se v nich po vlcích, unikaje mouri a jiskrák, vyspáváje leckde a při tom zachovati dobrou »frontu«. Náš zevnějšek svědčil rozhodně proti nám, ale což jsme se o to starali? Já jsem si vážil svých soukených šatů a peněz v kapse! »Dvě piva,« pravil jsem proto bezstarostně krčmáři a mezitím, co je natáčel, Švéd i já opřeli jsme se o bar a studovali jsme, jak se dostatí tajně k lenoškám u kamen.

Krčmář postavil dvě pěnící se sklenice před nás a já s pýchou vytáhl a položil na stul deset centů. Nyní jsem měl zajímavou podívanou. Jakmile bych byl seznal svůj omyl v ceně, vytáhl bych druhých deset centů. Nezáleželo mi již na tom, propouštěl-li jsem i svůj jediný nikl ze svého držení, já cizinec v cizí zemi. Proto jsem chtěl zaplatiti ihned správně. Ale krčmář nedal mi pro to žádné příležitosti. Jakmile jeho zrak shlédł peníze, které jsem položil na stůl, sebral obě dvě sklenice, každou do jedné ruky a vylil je do otvoru v pozadí baru. Současně, dívaje se na nás zlomyslně, pravil: »Máte na nose nežita! Máte na nosu nežita! Máte na nose nežita! Podívejte se!«

Neměl jsem ho tam ani já, ani Švéd. Naše nosy byly zcela zdravé. Přímý smysl jeho slov jsme ihned nepochopili, ale nepřímó bylo to jasné, jako křišťál: nelíbilo se mu naše vzezření a pivo stálo patrně deset centů jedna sklenice.

Sáhl jsem do kapsy a vytáhl jsem nový peníz na stůl, poznamenávaje bezstarostně: »Oh, myslel jsem, že to stojí pětcent.«

»Vaše peníze nejsou pro tuto místnost dobré,« odvětil, házeje mi dva pěticenty přes celý bar.

Smutně jsem je strčil do své kapsy, smutně jsem se podíval na rozpálená kamna a na lenošky a smutně jsme vyšli oba dva do mrazivé noci. Ale jak jsme se octli přede dveřmi, krčmář stále po nás toče očima. Volal za námi: »Podívej se, máte na nose nežita!«

Viděl jsem mnoho ve světě až do dneška, procestoval jsem mnohými zeměmi a národy, otevřel jsem mnoho knih, proseděl jsem ve mnoha čítárnách; ale onoho dne, ačkoliv jsem dlouho a hluboce přemýšlel, nebyl jsem s to vytušit, co si onen krčmář v Evanstonu, stát Wyoming, myslel oním tajemným slovem. Naše nosy byly zcela zdravé!

Onu noc prospali jsme blízko kotlů elektrárny. Jak jsme té noci vypátrali tohle »spací« místo, nemohu si vysvětlit. Museli jsme se k němu dostat asi pudem, jako koně jdou k vodě, aneb poštovní holubi do svého holubníku. Ale nebyla to příliš zábavná noc pro vzpomínku. Asi tucet hoboů bylo již před námi na konci kotlů a bylo nám všem příliš horko. Aby naše neštěstí bylo dovršeno, strojník nedovolil nám, abychom sešli do kotláreny. Dal nám na vybranou, buď zůstat za kotly, aneb se octnouti venku ve sněhu.

»Řekli jste, že jste si přáli spát, tak tedy k čertu spěte!« pravil mi, když unaven a zmalátněn horkem, sešel jsem dolů do kotelny.

»Vodu,« šeptal jsem. stíraje si pot s čela a očí. » Vodu!«

Ukazoval mi dveře a ujišťoval mne, že tam dole někde ve tmě najdu řeku. Rozběhl jsem se tedy k řece, tápaje bezradně ve tmách, spadl jsem do dvou nebo tři závějových jam. ale napil jsem se a vrátil jsem se polo zmrzlý na konec kotlů. Když jsem trochu roztál, měl jsem větší žízeň nežli před tím. Kolem mne hoboové zívali, chrápali, kašlali, vzdychali, šeptali, funěli, váleli se, chrchlali a přešlapovali mocně ve svém trápení. Byli jsme jako duchové, smažící se v pekle a topič, jako vtělený satan, dával nám na vybranou mezi horkem aneb mrznutím venku v zimě. Švéd si usedl a proklínal vášnivě touhu po toulání, vrozenou člověku která ho pudí, aby se plahočil a zakoušel strasti, jako jsou tyto dnešní.

»Až se vrátím do Chicaga,« ujišťoval, »pustím se do práce a raději se zadusím, než abych mrzl jako zde v tomto pekle. Pak teprve zase se pustím do toulání.«

A taková jest ironie osudu, že druhého dne, když trosky na kolejích byly odstraněny, Švéd i já hnali jsme se z Evanstonu v lednicových vagónech nákladního vlaku, »speciálního pro pomeranče«, naloženého plně ovocem slunné Kalifornie. S ohledem na chladné počasí byly vozy s ledárnami prázdné, ale nebyly přes to pro nás teplejšími. Vlezli jsme do nich po schůdkách poklopem na střeše vozu. Vozy ty byly sestrojeny z galvanisovaného železa a v tomto psím počasí nebylo nikterak příjemno se ho dotknouti. Položili jsme se uvnitř, třesouce se zimou a jektající zuby; radili jsme se a rozhodli, že zůstaneme v těchto lednicích celý den a noc, až se dostaneme z této nehostinné krajiny a sestoupíme do údolí Mississippi.

Ale museli jsme také jísti, i usnesli jsme se, že při nejbližší křižovatce skočíme na nohy, vyrazíme ven pro jídlo a kvapně se zase vrátíme do svých lednic. Přijeli jsme do města Green Riveru pozdě odpoledne, ale příliš brzo k večeri. Před »dobou jídla« jest nejhorší doba k »syčení« za dveřmi; ale dodali jsme si odvahy, vyskočili jsme pobočními schůdky, když vlak vjížděl do nádraží a hnali jsme se po domech. Rychle jsme se rozdělili, ale usnesli jsme se, že se sejdem znovu v lednicových vagónech. Měl jsem špatný počínek ihned na začátku. Ale na konec »s oběma rukama vzhůru«, maje potravu schovanou za košilí, hnál jsem se ku vlaku. Ten již se rozjížděl a v brzku měl odjetí. Zvláštní vůz s ochlazovacím zařízením, v němž jsme se setkali, byl již pryč a s ním přes půl tuctu střech vozu vzadu vlaku, na nějž jsem skočil k pobočním dveřím: rychle jsem se rozběhl, chtěje na konec u nejbližší zastávky vniknouti do vozu s lednicemi.

Ale jeden brzdař mne zahlédl ze své strážní budky a při nejbližší zastávce, několik mil dále v Rock Springs, vstrčil svou hlavu do mého vozu a zvolal: »Seber svých pět švestek, ty synu želvy! Seber svých pět švestek!« A tak jsem byl nucen vyhrabati se; on mne proklel celým peklem a vyhodil mne ven za nohy. Sebral jsem se a vypadl a speciální vlak s oranžemi i se Švédem kolotal dále beze mne.

Počal padati sníh. Nadcházela chladná noc. Za tmy jsem se toulal podél koleji k nádraží, až jsem našel opět prázdný ochlazovací vůz. Vyšplhal jsem se do něho – nikoliv do vozu s pomeranči, ale přímo do vozu chladicího. Srazil jsem silné dveře dohromady a jejich strany, pokryté kaučukovými pruhy, uzavíraly vůz neprodyšně. Stěny

byly silné. Nebylo zde průlomu, aby sem mohlo vniknouti vnější chladno. Jak zvýšiti zde temperaturu, byl celý problém. Ale důvěřujmež své »professi«. V mých kapsách bylo uschováno tré nebo čtvero novin. Zapálil jsem je jedny po druhých na podlaží vozu. Kouř se šířil po celé prostoře. Ani trošku nemohlo ho uniknouti ven a tak v pohodlí a v teple strávil jsem překrásnou noc. Neprobudil jsem se ani jednou.

Ráno dosud padal sníh. Přes to jsem se octl na nohách, abych se poohlédl po snídani, ale zmeškal jsem následkem toho vlak na východ. Později za dne pokoušel jsem se uchytili dvou jiných nákladních vlaků, ale z obou dvou jsem byl vyhozen. Po celé odpoledne žádný vlak ve směru na východ nepřijel. Sníh padal hustěji nežli před tím, ale za soumraku jsem se svezl prvním »slepýšem« transkontinentálního vlaku. Když jsem skákal na plošinu slepého vozu s jedné strany, někdo vyskočil na touž plošinu se strany druhé. Byl to hoch, který nám utekl z Oregonu.

Ale první slepý vagón u rychlovlaku v prudké sněhové vánici není žádný letní výlet. Vítr fučí přímo skrze něj, vrhá se na čelo vozu a zase se vrací. Při první zastávce, když nastalo úplné temno, sešel jsem do předu a počal jsem rozmlouvati s topičem. Nabídl jsem se mu, že mu budu přihrabovati uhlí až do konce jeho jízdy, jímž byl Rawlins a moje nabídka byla přijata. Moje práce byla vzadu na tendru ve sněhu, při čemž jsem rozbíjel balvany uhlí kusem koleje a shrnoval je ku předu k jeho nohám. Když jsem nemohl pro únavu dále pracovati, mohl jsem sejíti do jeho budky, ohřátí se a tak jsem to dělal znovu a znovu.

»Poslyš,« pravil jsem topiči při jednom oddechu. »Za námi na prvním „slepýši“ jest malý hoch. Bude asi hezky zmrzlý.«

Budky u Union Pacifické dráhy na lokomotivách jsou dosti prostorné, i dopravili jsme to dítě do teplého kouta napřed na vysoké sedadlo topičovo, kdež dítě upadlo ve spánek. Dorazili jsme do Rawlinsu o půl noci. Sníh padal ještě hustěji. Zde bylo nutno sejíti s parostroje do nádraží, neboť lokomotiva se měla vyměnit za čerstvou. Když se vlak zastavil, seskočil jsem se schůdků lokomotivy přímo do rukou vysokého muže v širokém svrchníku. Ten počal mne ihned zahrnovati otázkami. Ale já jsem se ho hned zeptal. s kým mluvím.

Zrovna tak rychle mne informoval, že jest zdejší šerif.*⁵³ Ihned jsem se zatáhl zpět a poslouchal jsem i odpovídal.

Šerif počal mi popisovati hocha, který dosud spal v budce strojvůdcově. Pojal jsem rázem určitou myšlenku. Zřejmě rodina byla na stopě hochově a šerif obdržel telegrafické příkazy z Qregonu. Ano, viděl jsem toho hocha. Sešel jsem se s nim poprvé v Ogdenu. Datum souhlasilo s informacemi šerifovými. Ale dítě bylo ještě někde daleko vzadu, vysvětloval jsem mu, neboť bylo vyhnáno z transkontinentálního vlaku té noci, kdy projížděl Rock Springs. Po celou tuto dobu jsem si přál, aby se hoch neprobudil, nesestoupil sem z budky a nechal mne v louži.

Šerif mne opustil, neboť chtěl ještě mluvit s brzdáři, ale před tím, nežli mne propustil, pravil ke mně: »Ale v tomto městě není pro vás místa. Rozumíte? Odjedete tímto vlakem a nebud'te v tom směru na rozpacích. Dopadnu-li vás zde později, bude s vámi zle.« Ujistil jsem ho, že nemám žádné touhy zůstat v tomto městě, že jediným důvodem, proč jsem zde, bylo, že vlak se zde zastavil a že vyjedu ihned z toho pohostinného města.

Mezitím, co rozmlouval se zřízenci vlaku, skočil jsem znovu do budky. Chlapec se probudil a mnul si oči. Řekl jsem mu, co jest nového a poradil jsem mu, aby se dal dovézt na lokomotivě do topírny parostrojů. Abych tuto povídačku zkrátil, chlapec odjel týmž vlakem, sedě na lokomotivě a maje ode mne pokyny, aby požádal topiče při první zastávce, aby mu dovolil jeti na lokomotivě. Pokud se týkalo mne, byl jsem zase vyhnán. Nový topič byl mladý muž a nebyl dosti zkušený, aby dovedl porušiti předpisy Společnosti, že nesmí přijímati trampy na lokomotivu. Také na něho jsem se obrátil s nabídkou, že mu budu nahazovati uhlí, ale odmítl mne. Myslím, že hoch s ním pořídil dobře, neboť kdyby byl zůstal celou noc na plošině v tomto vichru, byl by jistě zmrzl.

Abych řekl zcela nepokrytě, nevzpomínám si již na onen dlouhý den a jeho detaily, jak jsem byl vyhozen v Rawlinsu. Pamatuji si jen, že jsem se díval na vlak, který se dral sněžnou bouří a že jsem pak vyhledal hostinec, kde bych se mohl zahřátí. Bylo tam světlo a teplo.

⁵³ policejní úředník.

Všude zde bylo plno hluku a volné zábavy. Faro,*⁵⁴ roulette, craps a stůl pokeru byly v plné práci a zabíječi dobytka učinili noc zábavnou. Postoupil jsem právě tak daleko, že jsem se s nimi počal bratřiti a vypil jsem právě první sklenici na jejich útraty, když v tom těžká ruka dopadla na moje rameno. Ohlédl jsem se a zadíval se na rušitele. Byl to šerif!

Beze slova vyvedl mne ven do sněhu.

»Dole na nádraží stojí speciální vůz na oranže,« pravil ke mně.

»Jest proklatě chladná noc,« odvětil jsem.

»Odjede během deseti minut,« dodal.

To bylo vše. Nebylo dalších řečí. A když speciální vlak s pomeranči vyrazil, byl jsem v jeho lednici. Myslel jsem, že mi nohy zmrznou, nežli se dočkám rána a posledních dvacet mil k Laramii stál jsem zpříma na stupátku a tancoval jsem nahoru dolů. Sníh padal tak hustě, že mne průvodčí vlaku nemohli viděti a nemusel jsem se tedy o ně starati.

Za poslední čtvrt dolar zakoupil jsem si teplou snídani v Laramii a hned na to jsem se octl na plošině slepého vozu na transkontinentálním vlaku, který se plahočil přes průsmyk k úbočí Rockies. Člověk nemůže jeti na slepém voze za denního světla. Ale za takové sněhové bouře na konci Rocky Mountains pochyboval jsem, že by některý brzdař měl srdce mne odtud vypuditi. A neučinili tak. Udělali to praktičtěji, neboť přicházeli na každé stanici podívali se dozadu, zda jsem již nezmrzl.

U Amesova pomníku na vrcholu Rockies – zapomněl jsem již výšku – jeden z brzdařů přišel ke mně dozadu naposledy.

»Poslyš, Bo,« pravil, »vidíš ten vlak po straně, do něhož bys mohl vstoupiti a opustiti nás?«

Videi jsem ho. Byl na nejbližší koleji, šest kroků od nás. Kdyby byl stál několik kroků dále, nebyl bych ho ve sněhové vánici viděl.

»Nuže, zadní voj Kellyovy armády jest v jednom z těchto vozů. Dali jsme jim na dvě stopy slámy pod nohy a jest jich tam tolik, že mají vůz zahřátý.«

⁵⁴ Hra v karty.

Toto upozornění bylo velmi dobré a já je uposlechl, připraven přes to na to, kdyby tu byla »hra con«, ^{*55} kterou se mnou provedli, abych vyskočil znovu na slepý vůz, jakmile vlak odjede. Ale jednal se mnou upřímně. Nalezl jsem ten vůz: byl to velký ochlazovací vagon s padacími dveřmi a se širokými otvory pro ventilaci. Vlezl jsem do něho. Stoupl jsem však na nohu nějakého člověka a hned vedle jsem šlápl jinému na ruku. Světlo bylo v něm matné a vše, co jsem mohl učiniti, bylo, že jsem musel odstrkovati jen nohy, ruce a těla, jež zde byla téměř neprodyšné nacpána. Nebylo to nikterak lidské. Všichni leželi ve slámě a to nad sebou, pod sebou, téměř jeden na druhém. Osmdesát čtyry hubených hoboů dělilo se o kousek místa této prostory, kdež byli rozloženi, jak se to dalo. Mužové, na něž jsem šlápl, se rozlítli. Jejich těla se zdvihala nade mnou jako mořské vlny a sdělovala bezděky zpětný pohyb též mne. Nebyl jsem s to, abych našel kousek slámy, na něž bych mohl šlápnouti a tak jsem byl nucen šlapati jen na lidi. Rozhořčení vzrůstalo, což bylo příčinou, že jsem byl nucen bráti se rychleji v před. Ustal jsem v chůzi, ztrativ rovnováhu a posadil jsem se prudkým dosednutím. Na neštěstí sedl jsem jednomu z mužů přímo na hlavu. V nejbližším okamžiku zdvihl se tento muž na ruce a kolena ve vzteku a já šermoval rukama ve vzduchu. Co se vztýčilo, muselo zase dolů a tak jsem se ocitl zase na hlavě jiného muže.

Co se stalo po tom, jest v mé paměti uchováno velmi nejasně. Vypadalo to, jako bych prošel mlátičkou. Byl jsem smýkán z jednoho konce vozu na druhý. Těch osmdesát čtyři hoboů strkalo mne tak dlouho, až na konec zbyl pro mne přece jen jakoby zázrakem malý kousek slámy. Byl jsem tak uveden do jejich společnosti a octl jsem se celkem mezi veselou tlupou. Po zbytek dne jeli jsme prudkou sněhovou vánicí. Bylo usneseno, aby každý muž po celou tu dobu vypravoval nějaký svůj příběh. Bylo stanoveno, že každá historie musí býti pravdivá a že to musí býti povídání, kterého žádný před tím již neslyšel. Trest za provinění proti tomuto pravidlu bylo projíti mlátičkou. Žádný nás nezklamal. A musím se přiznati, že nikdy ve svém životě jsem neslyšel tak podivuhodných vypravování. Bylo zde osmdesát čtyři mužů, sehnanych z celého světa a já byl osmdesátý

⁵⁵ Con – kondukerů, průvodčích vlaků.

pátý. A každý muž vypravoval svůj mistrovský kousek. Musel tak každý učiniti, protože každý měl na vybranou: buď mistrovský kousek ze svého života anebo mlátičku.

Pozdě odpoledne jsme dojeli do Cheyenne. Vichřice octla se na vrcholu a ačkoliv poslední jídlo nás všech bylo snídání, ani jeden muž nezdvihl svých nohou, aby se sháněl po obědě. Po celou noc jsme se řítili bouří a příští den nalezl nás dole na příjemných planinách Nebrasky, neustále jedoucí vpřed. Byli jsme mimo bouří a za pohoří. Bledé slunce zářilo nad usměvavou zemí, ale my jsme nejedli ničeho po celých dvacet čtyř hodin. Dozvěděli jsme se, že vlak měl přijeti kolem poledne do města: pamatuji-li se dobře, bylo nazváno Grand Island. Učinili jsme mezi sebou sbírku a poslali jsme telegram úřadům tohoto města. Text tohoto poselství byl, že osmdesát pět zdravých, hladových hoboů přijede tam kolem deváté hodiny a že by to byl velmi dobrý nápad, kdyby byl pro ne připraven oběd. Úřady v Grand Islandu měly vůči nám dvojí cestu: Buď by nás nakrmily anebo by nás vsadily do vězení. V posledním případě musely by nám dát najísti tak jako tak a proto se moudře rozhodly, že nakrmiti nás bude lacinější.

Když vlak vjel o polednách do Grand Islandu, sedli jsme si na schody vozů a vystavili jsme své údy paprskům slunečním. Celá policie v městě byla shromážděna, aby nás přijala. Odvedli nás po hloučkách do různých hotelů a restaurantů, kde byl pro nás připraven oběd. Byli jsme šest a třicet hodin bez jídla a věděli jsme dobře, co máme učiniti. Po nasycení kráčeli jsme zpět k stanici dráhy. Policie zcela chytře přiměla vlak, aby na nás počkal. Ten se rozjel zvolna a osmdesát pět nás hrnulo se podél kolejí, hemžíc se na postranních plošinách. »Zajali« jsme ten vlak.

Toho večera jsme nevečeřeli – aspoň celá ta »smečka« nejedla, já však ano. Právě ve chvíli večere, když vlak vyrazil z jednoho malého města, nějaký muž se vyšplhal na vůz, kdež jsem hrál »černého Petra« se třemi jinými tuláky. Košile onoho muže byla podezřele nadutá. V ruce nesl kovový čtvrták, z něhož vystupovala pára. Ucítíl jsem »Jávu«. Vrátil jsem karty jednomu z chlapíků, který se na nás díval a omluvil jsem se. Na to na druhém konci vozu, pronásledován závistlivými zraky, posadil jsem se s mužem, který se vyšinul na

plošinu a vyklopil svoji »Jávu« a hrst toho, co mu vzdouvalo košili. Byl to Švéd.

Kolem desáté z večera přijeli jsme do Omahy.

»Setřes se sebe tu čeládku,« pravil ke mně Švéd.

»Ano,« odvětil jsem.

Když vlak vjel do Omahy, připravili jsme se na to, že tak učiníme. Ale obyvatelé v Omaze byli také připraveni. Švéd i já pověsili jsme se na poboční strany vozu, připraveni k seskoku. Ale vlak se zde nezastavil. Kromě toho celá tlupa policistů, jichž mosazně knoflíky a hvězdy zářily v elektrickém světle, byla seřazena na každé straně vlaku. Švéd i já domyslel jsem si, co by se nám stalo, kdybychom padli v jejich ruce. Zastali jsme tedy na boční straně a vlak hnál se dále přes řeku Missisipi ke Council Bluffs.

»Generál« Kelly s armádou dvou tisíc hoboů ležel táborem v Chautauque parku, několik mil opodál.

Dodateční branci, jimiž jsme byli my, tvořili zadní voj generála Kellyho. Sestoupivše u Council Bluffs, dali jsme se na pochod k táboru. Noc byla chladná a silné nárazy větru, provázeného deštěm, prochvívaly a bily do nás. Hlíдалo nás mnoho policistů a hnalo nás do tábora. Švéd i já vyčkali jsme na šťastnou náhodu a provedli jsme úspěšný pokus uhnouti se s cesty.

Dešť počal přecházeti v liják a ve tmách, kdy nebylo možno viděti ani našich rukou, vztýčených před našimi obličejí, jako pár slepých mužů doklopytali jsme se ke stanům. Náš pud nám posloužil, neboť za nedlouho jsme stanuli před »saloonem« – nikoliv ovšem před saloonem, jenž byl otevřen a kde se obchodovalo, neboť saloon našeho druhu byl zavírán před nocí; nebyl to saloon se stálými hosty a se stálou adresou, nýbrž byl vystavěn z velkých dřevěných sloupů s válci vespod, takže se mohl pohybovati s místa na místo. Dveře byly zamčeny. Průvan větru a deště vnikal do našeho těla. Nemohli jsme váhati. Pod naším kopnutím prudce se rozletěly dveře a vstoupili jsme dovnitř.

Už jsem prodělal několik »ležení« v době svého toulání, »nesa prapor« v městech s pekelnou pověstí, ležel jsem v kalužinách, velkých jako rybníky, spal jsem ve sněhu pode dvěma příkrývkami v čase, kdy líh v teploměru ukazoval sedmdesát čtyři stupně pod nulou

(což jest téměř maličností proti sto šesti stupňům mrazu); ale říkám upřímně, že jsem nikdy neprožil horšího noclehu, mizernější noci, než když jsem strávil noc se Švédem v kočovném saloonu v Council Bluffs. Předně tato budova, týčící se do vzduchu, měla v podlaze celé množství otvorů, jimiž hvízdal vítr. Za druhé bar byl prázdný. Nebylo zde oteplovající »ohnivé vody«, v níž bychom se mohli »umýti« a zapomenouti tak na svoje muka. Neměli jsme pokrývek a ve svých vlhkých šatech, promočení až na kůži, snažili jsme se usnouti. Já jsem se svalil pod bar a Švéd se stočil pod stůl. Díry a rýhy v podlaze činily nám spánek nemožným a na konec po půl hodině vyšplhal jsem se na povrch baru. O chvíli později Švéd vylezl si na stůl.

A zde jsme se chvěli a toužili po denním světle. Víím, že jsem se třásl, až jsem se již ani déle nemohl chvětí a až moje svaly chvěním byly vyčerpány a strašně bolely. Švéd vzdychal a sténal a každou chvilku mezi drkotajícími zuby zamumlal: »Již nikdy, již nikdy!« Pronášel tato slova ustavičně, bez přestávky a snad tisíckrát. A když usnul, šeptal je i ve spánku.

Při prvním šedém záblesku dne opustili jsme dům této hrůzy a venku jsme shledali, že jsme se octli v plískanici, temnotě a chladu. Táпали jsme touto plískanicí, až jsme došli ke kolejím dráhy. Chtěl jsem se vrátiti do Omahy, abych tam sehnal snídani. Můj soudruh s o chystal do Chicaga. Chvilé odjezdu se přiblížila. Naše namrzlé ruce se spojily. Oba dva jsme se chvěli. Když jsme se snažili promluvit, naše zuby nám drkotaly tak, že jsme museli zůstatí tiší. Stáli jsme zde sami, štvání světem a jakoby od něho odříznuti. Vše, co jsme viděli, byla nepatrná délka kolejí železnice, jichž oba konce mizely v postupující mlze.

Stáli jsme a dívali jsme se tupě jeden na druhého, stiskající si sympaticky svoje sevřeně dlaně. Švédův obličej byl promodralý zimou a věděl jsem, že i můj musí vypadati stejně.

»Již nikdy, což?« snažil jsem se slabikovati. Slova snažila se vyraziti ze Švédova hrdla, zprvu slabá a jakoby z dálky, v tichém šepotu, jakoby prýštila z nejhlubšího dna jeho zmrzlé duše, a pak se ozvala slova:

»Již nikdy nebudu hoboem!«

Zarazil se a když se vzpamatoval, jeho hlas sebral všechnu svou sílu a svěžest, jakoby zvítězil nad nim svoji vůlí:

»Nikdy již nechci býti hoboem. Budu pracovati. Udělal bys dobře, kdybys učinil totéž. Noc, jako byla tato, jest příčinou rheumatismu.«

Stiskl mi ruku.

»Bud' s bohem, Bo!« pravil.

»Bud' s bohem, Bo!« odpověděl jsem.

Na to jsme se oddělili od sebe, každý jiným směrem do mlhy. Byla to naše poslední cesta. Kde pak asi jste, mr. Švéde? Myslím, že jste se věnoval práci.

ROAD-KIDOVÉ A GAY-CATOVÉ.*⁵⁶

Vždy za čas nalézám v novinách, časopisech a v životopisných pojednáních líčení svého života, kdež v delikátních větách seznávám, že bylo zcela správně, že jsem studoval sociologii praktickým životem tuláka. Jest to velmi hezké a duchaplné od spisovatelů píšících životopisy, ale není to přesné. Byl jsem trampem – dobrá, protože byla v mém živote a v krvi touha po toulání, která mne nechťela opustiti. Sociologie byla při tom nahodilou věcí; vrátil jsem se s ní asi tak, jako když jsem měl ještě kůži mokrou po křtu. Kráčel jsem »Cestou«, protože jsem z ní nemohl sejít, protože jsem neměl ve svém kabátě na zaplacení jízdního lístku, protože jsem byl takový blázen, že jsem si nedovedl upravit svůj celý život »podle téže směny«, protože – inu, právě proto, že to bylo silnější než já.

Stalo se to v mém rodném městě v Oaklandě, kdy mi bylo šestnáct. V tu dobu nabyl jsem velké vážnosti ve svém vyvoleném kruhu dobrodruhů, u nichž jsem byl znám jako »Princ ústřicových pirátů«. Jest pravda, že ti, kdož stáli bezprostředně stranou od mého kroužku, jako počestní přístavní plavci, kormidelníci, majitelé yacht a zákonní vlastníci ústřicových polí, nazývali mne »ničemou«, »holobrádkem«, »špinavcem«, »zlodějem«, »lupičem« a různými jinými jemnými jmény – ale ta všechna byla pro mne jen poctou a sloužila k tomu, aby zvyšovala nesmyslnost povýšeného místa, na němž jsem seděl. V oné době jsem ještě nečetl »Ztracený ráj« a později, když jsem četl Miltonovo »lépe kralovati v pekle, nežli otročiti v nebi«, byl jsem plně přesvědčen, že velcí duchové plují a řítí se týměž řečištěm, kterým kráčím i já.

Bylo to v léto době, kdy nahodilá shoda okolnosti vyslala mne na první dobrodružství na »Cestě«. Stalo se, že právě zde nebylo tehdy žádných ustřic; že v Benicii, čtyřicet mil odtud, měl jsem několik pokrývek, jež jsem chtěl zváti svými; a že u Porte Costa, několik mil od Benicie, ležel na kotvách ukradený člun, který byl v uschování

⁵⁶ Děti tuláci a veselá koťata (nepřeložitelné pojmy tulácké hantýrky pro touhající se děti různého věku).

konstabla.*⁵⁷ Nuže, tento člun patřil jednomu z mých přátel, jménem Dinny Mc Creovi. Byl mu ukraden a zanechán v Porte Costa od Whiskey Boba, jiného mého přítele. (Ubohý Whiskey Bob! Poslední zimy bylo jeho tělo nalezeno na písčíně břehu, prostřeleno mnoha ranami a nevyšetřilo se, kdo to udělal.) Sešel jsem dolů »po řece« několikrát před tím a sdělil jsem Dinny Mc Creovi místo, kde onen člun ležel; a Dinny Mc Crea ihned mi nabídl deset dolarů, abych mu ho připravil dolu do Oaklandu.

Silná doba spočívala v mých rukou. Seděl jsem v dokách a mluvil jsem o této nabídce s Řekem Nickeyem, jiným pověstným pirátem uštic. »Pojď se mnou,« řekl jsem mu – a Nickey byl k tomu ochoten. Byl »měkkého srdce«. Měl jsem padesát centů a malou lodici. Napřed jsem si opatřil a nalodil do ní lodní suchary, krabice s hovězím masem a knedlíky a deseticentovou lahvičku francouzské hořčice (byli jsme v té době na francouzskou hořčici jako diví). Pak pozdě odpoledne napnuli jsme malou plachtu a vypluli jsme. Pluli jsme po celou noc a příštího rána při prvním nádherném vzedmutí přílivu, majíce za sebou svěží vítr, dostali jsme se do proudu u Carquinez Straits, směrem k Porte Costa. Tam ležel ukradený člun, ani ne dvacet pět kroků od přístaviště. Pluli jsme stranou k němu a stáhli plachtu. Poslal jsem Nickeye na příď, aby vytáhl kotvu, mezi tím co jsem počal rozvazovati provazce u kovového roubení.

Jakýsi muž přiběhl ku předu a jal se na nás volati. Byl to konstabl. Rázem mne napadlo, že jsem zapomněl opatřit si od Dinny Mc Crea písemné osvědčení, že se mohu uvázat v držbu tohoto člunu. Také jsem věděl, že konstabl bude chtít odměnu asi dvacet pět dolarů za chytení člunu od Whiskey Boba a jeho opatrování. Ale mých posledních pět centů bylo utopeno v krabici s hovězinou a francouzské hořčici a moje odměna byla celkem pouze deset dolarů. Vrhł jsem napřed pohled na Nickeye. Měl kotvu poněkud vytaženou a namáhal se s ní. »Přeraž ji!« zašeptal jsem k němu a obrátil jsem se a začal jsem křičet na břeh na konstabla. Výsledek toho byl, že já i on jsme hovořili současně, takže naše mluvené myšlenky se srazily uprostřed vzduchu a staly se nesrozumitelnými.

⁵⁷ pobřežní strážník.

Konstabl přešel do prudšího rozkazovacího tónu a snažil se, abych ho slyšel. Nickey se namáhal s kotvou, až jsem si myslel, že si strhá žily. Když konstabl byl hotov se svými hrozbami a varováním, zeptal jsem se ho, kým vlastně jest. Doba, kterou ztratil hovorem se mnou, stačila Nickeyovi, aby vytáhl kotvu. Já mezitím provedl jsem rychle v duchu výpočet. U nohou konstabla směřoval dolů do doku žebřík a k žebříku byl připoután člněk. Vesla byla v něm. Ale člun ten byl uzamčen na řetěz. Vsadil jsem vše na tento řetěz. Cítil jsem, jak mi vítr bije ve tvář, pozoroval jsem, jak se zdvihá příliv, přehlédl jsem rázem zbývající provazce, jež udržovaly plachtu, vrhl jsem oči na kladku a zdvihací rahna a přesvědčil jsem se, že jest vše v úplném pořádku, načež jsem odhodil dosavadní přetvářku.

»Ku předu na člun!« vykřikl jsem na Nickeye; skočil jsem ku předu k provazcům, rozvázal je a poděkoval jsem své dobré hvězdě, že Whiskey Bob je zauzlil v obyčejné uzly na místo v uzly námořnické.

Konstabl svezl se mezitím dolů po žebříku a namáhal se se zámkem, snaže se odemknouti řetěz. Kotva právě v témž okamžiku dospěla na palubu a poslední provazec byl uvolněn ve chvíli, kdy konstabl uvolnil člun a hnal se k veslům.

»Přední táhlo!« rozkázal jsem svému mužstvu a v touž dobu jsem se stočil k střednímu provazci. Plachta s pleskotem vyletěla vzhůru. Uvázal jsem ji a hnal jsem se ke kormidelnímu vratidlu.

»Natáhni ji!« vzkřikl jsem na Nickeye, který dlel v předu. Konstabl právě sledoval k střední části našeho člunu. Zachytili jsme náraz větru, vyrazili v před. Bylo to báječné! Kdybych byl měl po ruce černou vlajku, vím, že bych jí byl vyvěsil na znamení našeho vítězství. Konstabl povstal ve své lodici a kalil nám slávu dne živostí svého jazyka. Také bědoval nad tím, že si s sebou nevzal pušku. Vidíte, tohle bylo nové nebezpečí, jemuž jsme se vystavili.

Celkem vzato, nebyli jsme zloději tohoto člunu. Nenáležel konstablovi. Připravili jsme ho pouze o poplatek, který byl jedním ze zvláštních druhů jeho výdělků. A i tak neodcizili jsme tobolo poplatku pro sebe, nýbrž pro svého přítele Dinny Mc Crea.

Benicie dosáhli jsme v několika minutách a v dalších několika minutách byly i moje pokrývky na palubě. Zakormidloval jsem s člunem dolů ku vzdálenějšímu konci přístavu parníku z kteréhož

mihla náhodou mohli jsme viděti každého, kdo by se k nám blížil. Nebylo však zde ani řeči o nebezpečí. Konstabl z Porta Costa mohl ovšem telefonovati konstablovi v Benicii. Měl jsem proto s Nickeyem válečnou poradu. Položili jsme se na palubu, zahřívání teplým sluncem, při čemž svěží větřík vanul nám do tváří a příliv šuměl a čeřil se za námi. Bylo nemožno vyplouti k Oaklandu před večerem, dokud nenastane odliv. Ale soudili jsme, že konstabl bude asi dávat pozor u Carquinezské úžiny, jakmile nastane odliv a že nám tedy nezbude nic jiného, nežli vyčkati doby druhého odlivu o druhé hodiny příštího rána, kdy bychom mohli proklouznouti tomuto Cerberovi ve tmách noci.

A tak jsme si lehli na palubu, kouřili cigarety a byli jsme rádi, že jsme živi a zdraví. Vyplivl jsem stranou do moře a posuzoval jsem rychlost proudu.

»Za tohoto větru mohli bychom plouti tímto proudem přímo až do Rio Vista,« prohodil jsem.

»A na řece jest právě doba ovoce,« odvětil Nickey.

»A na této řece jest proud vody velmi pomalý,« řekl jsem na to já. »Jest to nejvhodnější doba v roce, abychom dostihli Sacramento.«

Posadili jsme se na palubě a podívali jsme se jeden na druhého. Nádherný zapadni vítr plynul nad námi jako víno. Oba dva plivli jsme opět stranou do vody a zkoumali proud. Nyní tvrdím, že vše to, co se stalo, bylo vinou tohoto přílivu a příznivého větru. To přímo vyzývalo náš námořnický pud. Kdyby nebylo toho všeho, celý řetěz událostí, který mně přivedl na »Cestu«, byl by se sřítíl v niveč.

Neřekli jsme si ani slova, ale vytáhli jsme kotvu a napnuli plachtu. Naše příhody na řece Sacramento netvoří část tohoto vypravování. Dostihli jsme k městu Sacramentu a uvázali jsme člun v dokách. Voda byla příjemná i věnovali jsme mnoho času na koupání.

Na písčitém břehu pod železničním mostem padli jsme na několik hochů, kteří se zde také koupali. Mezi koupáním lehli jsme si na břeh a hovořili. Mluvili zcela jinak nežli hoši, se kterými jsem se pravidelně stýkal. To bylo pro mne cennou novinkou. Byli to »road–

Kidové«⁵⁸) a každým slovem, jehož použili, půvab »Cesty« zmocňoval se mne stále prudčeji.

»Když jsem byl dole v Alabamě,« počal na příklad jeden hoch; nebo jiný: »Když jsem přišel na trať C & Z z K. C.«; na to třetí hoch: »Na C & A nemají slepé vagóny schůdků.« A já musel ležeti tiše a na písku a poslouchati. »Bylo to u jednoho městečka v Ohio u jezer Lake Shore a Michigan Southern,« počal jiný hoch, a další: »Jel jste někdy Cannon–ballem k Wabashu?« A opět další: »Nikoliv, ale jel jsem na White–Mail z Chicaga.« »Mluvíš o cestách vlakem – počkej, až se octneš v Pennsylvanii, tam jsou čtyry koleje, žádné vodní nádržky a voda se běře letmo při jízdě, to uvidíš něco!« »Severní Pacifická dráha má nyní špatné koleje.« »Calmas je mizerné hnízdo a „býkové“⁵⁹ jsou zde špatní.« »Byl jsem „polapen“ u El Passo společně s Moke Kidem.« »Když už mluvíte o „výpalném“, počkejte, až se octnete ve francouzském kraji u Montrealu – neuslyšíte ani slova anglického – řeknete: Mongee, Madame, mongee, no spika da French,«⁶⁰ při čemž si hladíte žaludek a děláte hladové pohledy, až ona vám dá kus tlačanky a kus suchého »punku«.

Já při tom stále ležel v písku a poslouchal. Tito tuláci způsobili, že moje ústřicové pirátství vypadalo při tom jako by stálo za třicet centů. Nový svět mne volal každým slovem, které bylo proneseno – svět železničních kol a závor, cestujících na slepo a postranních dveří Pullmanových »bullů«⁶¹ a »brzdařů«, skoků na vlak a žvýkání, lapení policií a »útěků«, »silných rukou«, »binde–stiffů«, »punků« a »profesionálů«. To vše páchlo dobrodružstvím. Nuže dobrá, chci ochutnat tohoto nového světa. Porovnával jsem se s těmito dětmi–tuláky. Jsem právě tak silný, jako kdokoliv z nich, právě tak rychlý, stejně nervově tekavý a můj mozek byl stejně v úplném pořádku.

Po koupání, když nastával večer, chlapci se oblékli a odešli do města. Kráčel jsem s nimi. Hoši počali »bušiti« do »hlavních vrat«, slídíce po »lepších kouscích«, čili jinými slovy jali se vyžebrať peníze na hlavních třídách. Ve svém životě dosud nikdy jsem nežeb-

⁵⁸ děti tuláci.

⁵⁹ Přezdívka pro strážníky (bulls).

⁶⁰ Znamená: Mon Dieu (pro bůh), Madame, Mon dieu nemluví francouzsky

⁶¹ policisté.

ral a bylo to pro mne velmi tvrdé sousto do žaludku, když poprvé jsem se takto uvedl na »Cestu«. Měl jsem přemrštěné názory o žebvání. Moji filosofií až do této doby bylo, že jest ušlechtilější krásti než žebřati a že loupežení bylo ještě lepší, protože odvaha a trest při něm byly nepoměrně větší. Jako pirát ustříc často jsem měl zápletky s rameny spravedlnosti a kdybych se byl nesnažil z nich se dostat, bylo by to vyžadovalo, abych byl zavřen ve státním vězení na déle než tisíc let. Lupičství bylo činem mužnosti; žebvání bylo cosi ponižujícího a opovržlivého. Ale během doby, která teprve přišla, rozvinul jsem se tak, že jsem došel k jinému náhledu o žebrotě, že totiž jest to veselý šprým a hra, jakož i dobré cvičení pro nervy.

Onoho prvního večera nedovedl jsem se však na žebvání zmoci; výsledek toho byl, že když hoši se chystali odejiti do restaurantu na večeři, já nemohl s nimi. Byl jsem deprimován. Meeny–Kid, myslím, že to byl on, dal mi trochu peněz a tak jsem tam mohl přece jen vejíti s nimi. Ale mezitím, co jsem jedl, počal jsem uvažovati. Říkalo se, že přijímatel jest stejné špatný jako zloděj: Meeny–Kid žebřal a já z toho měl prospěch. Rozhodl jsem tuto věc tak, že přijímatel jest mnohem horší nežli zloděj a že se mi tohle již nikdy nesmí státi. A také se to nestalo. Obrátil jsem se již příštího dne a namáhal jsem žebrotou své nohy tak dobře, jako vždy přistě.

Touha Řeka Nickeye netíhla k toulání. Nedovedl s úspěchem namáhati své nohy i odplul mi jedné nocí ve člunu dolů po řece do San Franciska. Sešel jsem se s nim pouze jednou asi před týdnem při pěstních zápasech. Učinil velký pokrok. Seděl na čestném místě v kruhu. Jest nyní jednatelem zápasníků o ceny a jest na to pyšný. Fakticky v malém okruhu své činnosti, v domě sportu, jest téměř zářícím sluncem.

»Žádný Kid není Kidem–tulákem, dokud nepřešel hory« – takový jest zákon »Cesty«, jak jsem se dozvěděl v Sakramentu. Nuže, přešel jsem přes hory a měl jsem proto právo, býti zapsán mezi tuláky. »Horami«, budiž to podotknulo, jsou zde Sierra Nevada. Celá naše tlupa vypravila se tehdy právě na výlet přes tyto hory a následkem toho jsem se tam dostal i já. Bylo to první dobrodružství Frencha–Kida na »Cestě«. Tento Kid právě utekl od své rodiny v San Francisku. Bylo na něm i na mne, abychom prokázali své dobré vlastnosti. Mimochodem musím připomenouti, že můj starý titul

»Prince« zanikl. Dostal jsem svou »moniku«. Byl jsem nyní »Sailor–Kid« a později mne znali pode jménem »Frisco–Kid«, když jsem měl Rockies*⁶² za sebou a byl jsem tak pokřtěn.

V 10.20 večer transkontinentální vlak centrální Pacifické dráhy vyjel z nádraží v Sakramentu na východ – toto zvláštní číslo z nádražní návěštní tabule se mi vrylo nesmazatelně v paměť. Bylo nás zde asi tucet z celé naší tlupy a všichni jsme se hnali ve tmě před vlak, připraveni na to, abychom naň vskočili.

Všichni místní Kidové–tuláci, které jsem zde poznal, přišli se s námi rozloučiti – a také nás po případě »vypíchnouti«, kdyby se jim to zdařilo. To byl jejich obyčejný žert, ale bylo jich pouze čtyřicet na to, aby to mohli provést. Jejich vůdcem byl známý ničema a Kid–tulák, jmenující se Bob. Jeho rodištěm bylo Sakramento. ale toulal se »Cestou« velmi pěkně všude po celé krajině. Ten vzal si Frencha–Kida a mne stranou a upozornil nás asi těmito slovy: »Pokusíme se právě „vypíchnouti“ vaši tlupu, víte to? Vy dva jste však příliš slabí. Ostatní tlupa může se postarat sama o sebe. Proto jakmile se chytíte dvou pák na slepém voze, hleďte se dostat na střechu. A zůstaňte na ní, až přejedete Roseville Junction, ve kterémžto městečku jsou konstablové zlí a zbijí každého, koho spatří.«

Lokomotiva zahvízdla a transkontinentální vlak vyrazil. Byly na něm tři »slepýši« – místa tedy dosti pro nás všechny. Tucet nás, kteří jsme se snažili dostat se na ně, byli by se nejraději na plošiny vyšplhali ve vší tichosti. Ale našich čtyřicet přátel nashromáždilo se s největší okázalostí a nestoudnou zjevností tak, aby je každý zpozoroval. Dík Bobovu upozornění, ihned jsem vlezl na střechu, to jest vyšplhal jsem se nahoru na kryt jednoho z nákladních vozů. Tam jsem si lehl, při čemž mi srdce bušilo silnými údery a naslouchal jsem jejich zábavě. Veškeré mužstvo vlaku vrhlo se do předu a nastalo rychlé a zuřivé vyhazování. Když vlak ujel půl míle, zastavil se a mužstvo opět zakročilo a vyhodilo ty, kteří zde dosud zbyli. Pouze já jsem zůstal na vlaku.

Vzadu v nádraží, maje kolem sebe dva nebo tři hochy z tlupy, kteří byli svědky jeho neštěstí, ležel French–Kid s uříznutýma oběma

⁶² hory.

nohama. French–Kid buď sklouzl nebo zakopl – to bylo vše – a kola to dodělala.

Takový byl počátek mého toulavého života. Bylo to o dvě léta později, když jsem zase poprvé spatřil Frencha–Kida a prohlédl jsem si jeho »pahýly«. Byl to akt zdvořilosti. Mrzáci mají totiž vždycky radost, když jim někdo přehlíží jejich znetvořené údy. Jest skutečně zajímavé podívání, když se našinec na toulkách setká se dvěma mrzáky. Jejich společná vada jest jim velmi úrodným pramenem rozmluvy. Povídají si, jak se jim to přihodilo, popisují vše, co vědí o své amputaci, proberou v kritickém posudku svého vlastního lékaře a lékaře jiných pacientů a pak se odeberou stranou, rozváží své obvazy a obaly a srovnávají si svoje pahýly.

Ale tehdy bylo to teprve o několik dnů později, dole v Newadě, kdy tlupa hochů mne dostihla a pověděla mí o nehodě Frencha–Kida. Tlupa sama došla za velmi špatných okolností. Prošla srážkou na dráze a sněhovými závějemi. »Šťastný Joe« šoural se o berlich, maje obě nohy potlučený a ostatní léčili své rány a trhliny na kůži.

Já mezitím jsem se válel na střeše nákladního vagónu, snaže se vzpomenouti si, zda Roseville Junction, před kterýmžto městečkem mne Bob varoval, bylo první nebo druhou stanicí. Abych si byl jist, nesestoupil jsem na plošinu slepého vagónu až na druhé zastávce. Ale ani pak jsem neslezl dolu. Tato zábava byla pro mne novinkou a cítil jsem se bezpečnější tam, kde jsem byl. Ale nikdy jsem neřekl tlupě hochů, že jsem se držel na střeše po celou noc, jeda úplně napříč přes Sierry, uprostřed sněhových vánic a skrze tunely a dolů na Truckee na druhou stranu hor, kamž jsem dospěl o sedmé hodině ranní. Takové vypravování jest velmi nevděčno, neboť bych se byl stal předmětem všeobecného výsměchu. Zde jest to poprvé, co jsem přiznal pravdu o své první jízdě přes hory. Pokud šlo o tlupu hochů, ta rozhodla, že jsem si počínal přesně a když jsem přišel zpět přes hory do Sakramentu, stal jsem se již úplně opeřeným tuláckým hochem.

Avšak musel jsem se ještě mnohému přiučiti. Bob byl mým učitelem a dovedl to velmi dobře. Vzpomínám si jednoho rána (bylo to v době trhu v Sakramentu, kdež jsme se potloukali kolem a měli dobré žně), kdy jsem ztratil v zápase klobouk. Chodil jsem po ulicích prostovlasý a byl to Bob, který mi pomohl. Vzal mne stranou od

ostatní tlupy a pověděl mi, co bych měl učiniti. Byl jsem trochu bázliv, maje provésti jeho pokyn. Právě jsem vyšel z vězení, kdež jsem dlel tři dny a věděl jsem, »lapne-li« mne policie znovu, dostanu co proto. Na druhé straně nesmím nikomu ukázati bílé peří. Byl jsem přes hory, byl jsem úplně opeřen v tlupě hochů a bylo nyní na mne, abych prokázal, co dovedu. Proto jsem přijal Bobovy pokyny a on kráčel opodál mne, aby pozoroval, zda to provedu dobře.

Zaujali jsme svoji posici na třídě K., na rohu, myslím, třídy Páté. Bylo časně z rána a třídy se již hemžily lidem. Bob si důkladně prohlížel pokrývku hlavy každého Číňana, který kráčel mimo nás. Vždy jsem se divil, jak mohli všichni tuláci hoši nositi »pětidolarové« Stetsony s tuhou střechou – a nyní jsem to poznal. Dostávali je od Číňanů podobně jako jsem ho měl dostati i já. Byl jsem nervosní – neboť zde kolem bylo plno lidí: ale Bob byl chladný jako ledovec. Několikráte, když jsem postoupil k Číňanovi, všecken se chvěje a odhodlán na vše, Bob srazil mne zpět. Přál si, abych dostal dobrý klobouk, který by mi dobře padl. Šel kolem klobouk, který by mi byl dobře padl, ale nebyl nový; na to po tuctu nemožných klobouků přišel zase klobouk, který byl sice nový, ale neměl správných rozměrů; a když zase šel mimo klobouk nový a správné míry, jeho střecha byla příliš široká, aneb naopak nebyla dosti široká. Můj Bob byl vybíravý. Byl jsem tak rozechvěn, že bych byl sáhl po každém druhu pokrývky hlavy.

Konečně přišel klobouk, jediný klobouk v Sakramentu, určený pro mne. Seznal jsem hned, jak jsem se na něj podíval, že je to ten pravý. Podíval jsem se na Boba. Mrskl slídívým pohledem kol doko-la po policii, načež přikývl hlavou. Strhl jsem klobouk s Číňanovy hlavy a vrazil jsem ho na svou vlastní. Padl mi úplně. Zaslechl jsem, jak Bob vykřikl a videi jsem, jak zarazil rozhněvanému Mongolu cestu a podrazil mu nohy. Mezitím jsem utíkal. Obrátil jsem se za nejbližší roh a kolem něho ještě za druhý. Tato ulice nebyla již tak oživena jako K., i jal jsem se kráčet klidně, chytaje dech a blahopře-je sám sobě ke klobouku a k uniknutí.

V tom najednou za rohem za mými zády běžel můj Číňan s odkrytou hlavou. S nim hnal se celý zástup jiných Číňanů a v jejich stopách běželo asi půl tuctu lidí a hochů. Skočil jsem znovu za nejbližší roh, přeběhl napříč ulici a zatočil jsem se za následující roh.

Byl jsem přesvědčen, že jsem mu tentokráte nadobro utekl, i jal jsem se zase kráčetí zvolna. Ale za nejbližším rohem v mých patách hnal se opět vytrvalý Mongol. Bylo to jako stará pohádka o zajíci a želvě. On nemohl běžeti tak rychle jako já, ale běžel vytrvale, klopýtaje ku předu šmatlavým a na palce si šlapajícím krokem, maře mnoho zdravého dechu v ustavičném bědování a nadávkách. Volal celé Sakramento za svědka zneuctění, které jsem mu způsobil a značná část Sakramenta ho slyšela a hromadila se za ním. Já při tom utíkal jako zajíc a onen vytrvalý Mongol se mi neustále držel v patách se zástupem stále rostoucím. Ale na konec, když se s pronásledovatelem spojil policista, musel jsem napínati všechny své síly. Kličkoval jsem a vracel jsem se, a přísahám, že jsem na konec musel jistě proběhnouti dvaceti bloky domů v této honbě. Ale pak jsem již toho Číňana nikdy nespatriil. Klobouk byl jako pro dandyho,^{*63} z brusu nový Stetson. právě koupený v kráme, a budil závist u celé naší tlupy. Kromě toho byl symbolem, že jsem vykonal statečný čin. Nosil jsem ho celý rok.

Kidové–tuláci jsou zcela hodní hoši – když se s nimi setkáte samotnými a vypravuji vám, »jak se to stalo«; ale věřte mému slovu, mějte se před nimi na pozoru, když se hrnou ve smečce. Pak jsou to vlci a jako vlci jsou schopni uštvať i nejsilnějšího muže. Tentokráte neznají bázně. Krouží kolem člověka a drží ho mocí síly svých svalnatých těl, až ho znává a učiní bezmocným. Viděl jsem je nejednou, jak to provádějí a vím, co mluvím. Podnětem k tomu obyčejně bývá loupež. A proto se střežte jejich »silné ruky«!

Každý hoch ve smečce, s nímž jsem cestoval, měl v tom směru vlastní zkušenosti. I French–Kid byl v tom mistrem, dříve než ztratil své nohy.

Právě mi živě napadá podívaná na to, co jsem kdysi viděl »ve Vrbínách«. Vrbiny byla skupina stromů na pustém místě na pevnině blízko tratě a nádraží, ne více než pět minut cesty od středu Sakramenta. Jest noc a scéna jest osvětlována matným světlem hvězd. Vidím silného dělníka uprostřed smečky Kidů–tuláků. Jest rozrušen a nadává jim, ale nejeví ani trochu strachu, jsa si vědom své vlastní síly. Váží asi sto osmdesát liber a má svaly tvrdé jako z ocele. Ale nedovede si uvědomiti, koho má proti sobě. Kidové jen vrčí. Není to

⁶³ hejsek.

hezké. Dorážejí na něho se všech stran a on je kope a točí se do kolečka. Barber–Kid stojí vedle mne. Když se muž otáčí, Barber–Kid skáče vpřed a provede svůj hmat. Jeho koleno ocitá se na zádech onoho muže. Kolem jeho krku ze zadu ovinuje se jeho pravá ruka a kost v zápěstí tiskne se na mužovu krční tepnu. Barber–Kid trhne pak celou váhou svého těla zpět. Jest to mocná páka. Rázem muž nemůže popadnouti dechu a jest hotov. To jest »silná ruka«. Muž se brání, ale jest již celkem bezmocný. Kidové–tuláci jsou semknuti kolem něho z každé strany, visí mu na rukou, nohou a celém těle, a jako vlk na hrdle losa, Barber–Kid visí na něm a stahuje ho dolů nazpět. Muž se převrací a padá pod smečku. Barber–Kid mění posici vlastního těla, ale nikterak nepopouští. Mezitím několik hochů »prohledává« svou oběť, kdežto jiní ho drží za údy, takže nemůže kopati a setřásti je dolů. Používají vhodné této chvíle a zouvají muži boty. Jest hotov. Jest přemožen. Také co se týče »silné ruky« a jeho krku, jest již bez dechu. Snaží se prudce chroptěti, ale hoši pospíchají. Nemají naprosto úmyslu, aby ho zadusili. Vše jest hotovo. Na jediné slovo všechna pouta jsou uvolněna a hoši lupiči utíkají pryč, jeden z nich odnášeje s sebou boty – ví dobře, kde za ně může dostat pět dolarů. Muž se posazuje a dívá se kolem sebe polo omámen a bezmocný. I kdyby chtěl pronásledovati jich bos, byl by v temnotách bezmocný.

Chvíli se zde zdržují a pozorují ho. Ohmatává si krk, z něhož vyrážejí suché sténivé zvuky a pokyvuje hlavou podivným způsobem. Jakoby se chtěl přesvědčiti, zdali jeho šíje není rozlámana. Na to jsem se odplížil pryč, abych se spojil s ostatní tlupou a nespátl jsem již toho muže – ačkoliv ho budu stále viděti před sebou, jak tam sedí za svitu hvězd, polo omráčen, polo poděšen, ale hlavně potrhán a jak hloupě pokyvuje hlavou a šíjí.

Opilí muži jsou zejména kořisti Kidů–tuláků. Oloupení opilce jmenují »převaliti stuhlého« a ať se nalézají kdekoliv, neustále jsou na číhané po opilých. Opilec jest jejich obzvláštní pochoutkou, jako moucha jest zvláštní pochoutkou pro pavouky. »Válení stuhlého« jest často zábavnou podívanou, zvláště když opilec jest bezbranný a když zakročení policie jest pravdě nepodobné. Při prvním útoku peníze a skvosty »tuhého« zmizí. Na to si hoši sednou kolem své obětí, jako

při pow-wow.*⁶⁴) V některém hochu zrodí se touha po opilcovu nákrčníku. Zmocní se ho. Jiný zase pase po spodním prádle. Vezme si je a nůž rychle zkrátí rukávy a nohavice. Někdy si přivolají známého hobo, aby si vzal kalhoty a kabát, které jsou příliš velké pro hochy. A na konec odrazí, zanechavše podél »tuhého« hromadu svých odložených svršku.

Napadá mi jiný výjev. Jest tmavá noc. Moje smečka kráčí po chodníku v předměstí. Před námi pod elektrickým světlem jakýsi muž kráčí napříč ulicí. V jeho chůzi jest něco matného a nerozhodného. Chlapci větrí rázem kořist. Muž jest opilý. Klopýtá napříč ulice na protější chodník a mizí ve tmách, aby přešel přes prázdné náměstí. Neozvalo se žádné lovecké heslo, ale přes to smečka se žene ku předu v rychlém pronásledování. Uprostřed prázdného náměstí ho dohánějí. Ale, co jest to? – Ječící a podivné přízraky, malé a tmavé, budiči hrůzu, vrážejí mezi smečku a její kořist. Jest to jiná tlupa Kidů–tuláků a v přestávce oddechu mezi nepřátelstvím seznáváme, že kořist patří jim, že jí pronásledují již přes více než tucet bloků domů a že my do toho neprávem zasahujeme. Ale jest to prvotní svět. Tito vlci jsou pouhá vlčata. (Na důkaz tohoto tvrzení vzpomínám, že každý z nich byl něco málo přes dvanáct nebo třináct let star. Setkal jsem se s podobnými vlčaty i později a dozvěděl jsem se, že právě toho dne přešli hory a že pocházejí z Denveru a ze Salt Lake City.) Celá naše smečka vyráží ku předu. Vlčata vyjí a ječí a rvou se jako malí démoni. Všechno kolem opilce zuří v zápasu, aby se ho zmocnilo. Ten upadne v tahanici a boj rozpoutá se o jeho tělo po vzoru Řeků a Trojanů nad tělem a zbroji padlého hrdiny. Za křiku, slz a bědování vlčata jsou rozprášena a naše smečka kupí se kolem »tuhého«. Ještě do dnes vzpomínám si na tohoto ubohého »tuhého« a na jeho zmatečné překvapení nad náhlým vypuknutím boje na prázdném náměstí. Vidím ho znovu, matně se rýsujícího ve tmách, kymácejícího se ve strnulé–n úžasu, dobrácky pokoušejícího se vžívat se do role prostředníka míru v tomto zápase davu, jehož významu nedovedl pochopiti a jeho opravdu reelní chvatnou změnu výrazu v jeho obličejí, když, ač jim neublížil, byl uchopen mnoha rukama a stažen v chumlu a tlačení k zemi.

⁶⁴ Indiánské zaklínání.

»*Bindle–stiffové*« jsou rovněž oblíbenou kořistí Kidů – tuláků. *Bindle–stiff* jest pracující tulák. Dostali jméno od balíku pokrývek, které s sebou nosí a jimž se říká »*bindle*«. ⁶⁵ Protože *bindle–stiff* pracuje, dá se očekávat, že má obyčejně u sebe trochu drobné měny, již mají kidové–tuláci rádi. Nejlepším lovištěm na *Bindle–stiffy* jsou kolny, stodoly, dvory s dřívím, nádražní výkladiště atd. na konci města a vhodnou dobou honu jest noc, kdy *bindle–stiff* vyhledává oněch míst, aby rozbil své příkrývky a uložil se ke spánku.

»*Gay–catové*« ⁶⁶ dostávají se pohříchu také do rukou dětí – tuláků. V kamarádské mluví tichošlápkové jsou nazýváni »krátkonohými«, »*chechaquos*« »novými košťaty« nebo »měkkonohými«. *Gay–cat* jest tulák nově nastupující »*Cestu*« a jest již dospělým mužem aneb aspoň dospělým mladíkem. Naproti tomu hoch na »*Cestě*« bez ohledů jak jest »zelený«, nenazývá se nikdy *gay–catem*. Jest vždy *road–kidem* nebo »punkem« a když pracuje s »profesionálem«, jest znám jako jeho majetek a sluje »*prushun*«. Já jsem nebyl nikdy *prushunem*, neboť jsem nestrpěl, abych někomu jinému patřil. Byl jsem napřed *road–kidem* a pak »*profeshem*«. Protože jsem počal již jako *jinoch*, z praktických důvodů přeskočil jsem dobu učennictví jako »*gay–cat*«. Po krátkou dobu, nežli jsem vyměnil svoji moniku »*Frisco–Kid*« v moniku »*Sailor–Jack*«, potácel jsem se v podezření, že jsem »tichošlápek«. Ale při bližším seznámení s tlupou, která mne takto podezřívala, rychle se rozptýlilo toto mínění o mně a v krátké době nabyl jsem neklamných znaků a vzezření profeshe »vyfouknutého ze skla«. A budiž sděleno, že »*profeshové*« jsou jakýmsi šlechtici mezi tuláky na »*Cestě*«. Ti jsou pány a mistry, útočnými muži, aristokraty prvotních dob, »*rusé bestie*«, jak je nazývá Nietzsche.

Když jsem se vrátil přes horstvo Nevadské, shledal jsem, že nějaký poříční pirát ukradl *Dinny Mr. Creův* člun. (Podivuhodná věc jest, že se nemohu upamatovati do dnešního dne, co se stalo s lodicí, v níž Řek *Nickey* a já jsme odpluli z *Oaklandu* do *Port Costa*. Víím, že konstabl nám ji nezabavil a víím dále, že jsme po ní nepluli po řece *Sakramentu* – ale to je vše, co o lodici víím.) Následkem ztráty člunu *Dinny Mr. Crea* byl jsem sveden na »*Cestu*«. A když vzrostla moje

⁶⁵ Balík.

⁶⁶ tichošlápkové.

omrzlost v Sakramentě. řekl jsem s bohem svojí smečce, (kteráž zcela po přátelsku snažila se shoditi mne s vlaku, na němž jsem opouštět město) a vydal jsem se na »*passear*«⁶⁷ dolů k údolí San Joaquina. »Cesta« mne uchopila do svých spárů a nechtěla mne pustiti; a později, když jsem procestoval moře a prodělal ve světě všelicos, vrátil jsem se zase k »Cestě« a dělal jsem další výlety: byl jsem »*kometou*« a »*profeshem*« a vnořil jsem se do lázni sociologie, která mně promáčela až na kůži.

⁶⁷ Španělsky: procházeti se, toulati se.

DVA TISÍCE »STIFFŮ«.

»Stiff«^{*68} jest tolik co tramp.^{*69} Měl jsem jednou štěstí, že jsem se po několik týdnů toulal s jejich »smečkou«, která čítala na dva tisíce osob. Byla známa jako »Kellyova armáda«. Přes divoký a zvlněný Západ, přímo z Kalifornie generál Kelly a jeho hrdinové dělali útoky na vlaky: ale byli odrazeni, když překročovali reku Missouri a táhli proti vysílenému Východu. Východ však neměl nejmenšího úmyslu dopřáti volného přejezdu dvěma tisícům hoboům. Kellyova armáda ležela proto nečinně nějaký čas v Council Bluffs. V onen den, kdy jsem se s nimi spojil, rozzlobena tímto odkladem vykročila armáda s úmyslem, že se zmocní vlaků.

Byl to imposantní pohled!

Generál Kelly seděl na nádherném černém koni a setnina za setninou ve dvou divisích s vlajícími prapory a vojenskou hudbou pištců a bubeníků dala se v počtu dvou tisíc »stiffů« na pochod za ním; zamířili podél trati k městečku Westonu, sedm mil cesty. Protože jsem byl nováček, byl jsem v poslední setnině posledního pluku v druhé divisi a k tomu v poslední řadě zadních stráží. Armáda položila se táborem u Westonu u tratí dráhy – lépe řečeno podél trati dvou drah, které tudy projížděly: k Chicagu, Milwaukee a do St. Paulu a na Rock Island.

Naším záměrem bylo, abychom obsadili první vlak, ale železniční úředníci »skržížili« naši hru – a vyhráli. První vlak vůbec nevyjel. Zarazili dopravu na obou tratích a zastavili na cestě všechny jedoucí vlaky. Mezitím, co jsme leželi u mrtvých kolejí, dobrý lid z Omahy a Council Bluffs počal se rozkyvovati k činu. Staly se přípravy, aby se utvořila četa, která by zajala vlak v Council Bluffu, sjela s ním dolů k nám a darovala nám ho. Železniční úředníci zmařili nám však i tuto hru. Nečekali, až přijde zástup. Časně z rána druhého dne parostroj s jediným soukromým vozem přibyl na stanici a zastavil se na poboční

⁶⁸ Tuhý.

⁶⁹ Tulák.

kolej. Na toto znamení oživení mrtvých koleji celá armáda seřadila se podél trati.

Ale nikdy nebyl obnoven život na některé mrtvé trati v takových rozměrech jako na těchto dvou tratích. Od západu ozvalo se hvízdání lokomotivy. Příjížděla v našem směru na východ. My táhli také na východ. Šum příprav proběhl čarou našich řad. Hvízdot ozýval se rychle a příšerně, ale vlak bouřil proti nám s velikou rychlostí. Hobo, který by se byl odvážil vskočiti na vlak, byl by obětoval život. Hned na to jiná lokomotiva zahvízdala a jiný vlak projížděl s touž rychlostí a pak zase jeden a další, vlak za vlakem, vlak za vlakem, až na konec poslední vlaky byly složeny z osobních kupé, z nákladních vagonů, z plochých vozů, nevytopených lokomotiv, dobytčích a poštovních vozů, vozů odklízecích a z celé směsice zničeného a vyraženého materiálu železničního, který se nahromaduje na velkých nádražních prostorách. Když nádražní dvůr v Council Bluffs byl úplně vyčištěn, soukromý vůz s parostrojem odjel na východ a obě trati zase úplně odumřely.

Uplynul jeden den, pak druhý, ale nic se nehnulo a mezitím. Bičováno krupobitím, deštěm a sněhem, dva tisíce hoboů leželo táborem podél trati. Ale oné noci dobrý lid z Council Bluffs vyvrál tentokrát lépe na železniční úřady. Četa utvořená v Council Bluffs překročila řeku směrem k Omaze a zde se spojila s jinou tlupou k útoku na trať Union Pacific. Napřed se zmocnili lokomotivy, pak sestavili dohromady celý vlak a pak obě spojené tlupy vlezly si na plošiny, přejely Missouri a hnaly se dolů k Rock Islandu a obrátily vlak přímo směrem k nám. Železniční úřady snažily se skřížiti tyto plány, ale nepovedlo se jim to, kromě toho, že způsobily smrtelný strach jednomu představenému železniční sekce a jednomu členu dopravní sekce, spějícím do Westonu. Tito dva následkem tajného telegrafického rozkazu snažili se vyšinouti nákladní vlak našimi sympatizujícími přáteli s kolejí. Stalo se však, že jsme je měli v podezření a měli jsme všude hlídky. Chycen při činu, když chtěl vyšinouti vlak a obklopen dvaceti sty rozzuřených hoboů, představený sekce a jeho pomocník chystali se k smrti. Nepamatuji se již na to, co je zachránilo: možná, že to byl příjezd vlaku.

Ale věc se zase obrátila v náš neprospěch a my jsme to odnesli důkladně. Ve chvatu ony dvě tlupy zapomněly utvořiti vlak dosti

dlouhý. Nebylo zde dostatečného místa pro jízdu dvou tisíc hoboů. Oba zástupy a hoboové konali spolu porady, bratřili se, zpívali písně a pak se rozloučili, tlupy odešedše se zajatým vlakem zpět do Omaha, hoboové pak vyrazivše příštího rána pochodem stočtyřiceti mil k des Moines. Nezbylo, než aby Kellyova armáda překročila Missouri, jakmile se dala na pochod a po té již se nedostala na vlak. Stálo to dráhy dosti velké obnosy peněz, ale jednaly zásadně a vyhrály.

Underwood, Leola, Menden, Avoca, Walnut, Marno, Atlantic, Wyoto, Anita, Adair, Adam, Casey, Stuart, Dexter, Carlham, De Soto, Wem Meter, Booneville, Commerce, Valley Junction – jak jména těchto měst se vracejí do mé mysli, když jdu po mapě a sleduji naši cestu bohatým krajem Jowou! A jak byli pohostinní ti venkované v Jowě! Přijížděli nám vstříc s vozy a vezli naše zavazadla, podávali nám horký lunch v poledne podél silnic, starostové výstavných městeczek pronášeli k nám řeči na uvítanou a snažili se, urychlit naši další cestu; deputace malých dívek a pannen přicházely nám vstříc a také dobří občané přicházeli po stech, brali nás pod paždí a procházeli se s námi po hlavních třídách. Byl to vždy slavnostní den, když jsme přišli do nějakého města a každý den byl nám slavností, neboť těchto měst bylo mnoho.

Za večerů náš tábor byl přepadán vším obyvatelstvem. Každá četa měla svůj vlastní táborový oheň a kolem každého ohně se něco provádělo. Kuchaři v mé setnině, setnině to L, byli umělci ve zpěvu a tanci a přispívali mnoho k naší zábavě. V jiném oddílu ležení zpíval pěvecký klub – jedním z jeho hlavních hlasů a hvězd byl »Dentist«,^{*70} který sem přešel ze setniny L a na něhož jsme byli velmi hrdi. On také vytrhával zuby celé armádě a protože trhání obyčejně se dalo v době jídla, bylo naše trávení podporováno různými příhodami. Zubař neměl uklidňujících prostředků, ale dva nebo tři z nás byli vždy na blízku, aby dobrovolně drželi pacienta u země. Přídavkem k zábavě v setninách a ku zpěváckému klubu byly pravidelně konány církevní bohoslužby za účasti místních kazatelů a vedle toho vždy bylo silně pěstováno politické řečnění. Všechny tyto události řítily se jedna po druhé; byly to pravé sváteční dny. Mezi dvěma tisíci hoboey našlo se dosti talentů. Vzpomínám si, že jsme sestavili

⁷⁰ Zubař.

baseballovou devítku*⁷¹ a vždy v neděli jsme ji pravidelně stavěli proti místním devítkám. Někdy jsme hrávali i dvakrát za neděli.

Minulého roku, když jsem dlel na přednáškovém tourné, přijel jsem do Des Moines v Pullmanovu voze – nemyslím tentokráte »v pobočních dveřích Pullmana«, ale ve skutečném voze. Na hranicích města spatřil jsem staré sušárny a moje srdce povyskočilo. Bylo to zde u sušáren, před dvaceti lety, kdež Armáda ležela táborem a skládala slavnou přísahu, že nepůjde dále, protože její nohy jsou celé schromlé. Obsadili jsme sušárny a sdělili jsme Des Moinesským, že zde zůstaneme – že jsme sem sice přišli, ale že jsme rozhodnutí odtud neodejít. Des Moineští byli sice pohostinní, ale tohle bylo přece jen mnoho dobrého najednou. Dej se trochu do počítání z paměti, ctěný čtenáři. Dva tisíce hoboů, kteří snědí denně trojí slušné jídlo, činí šest tisíc porcí za den, čtyřicet dva tisíc za týden a sto šedesát osm tisíc porcí jídel za nejkratší měsíc v kalendáři. To už jest slušná suma. My neměli peněz. Tohle vše měli tedy vydržeti Des Moinští.

Des Moinští byli z toho celí zoufalí. My jsme se zde rozložili táborem, řečnili o politických záležitostech, pořádali posvátné koncerty, vytrhávali zuby, hráli baseball a zelenou sedmu, jedli jsme svých šest tisíc obědů denně a Des Moinští to platili. Město Des Moines vyjednávalo s drahami o převoz, ale ty byly neústupné. Prohlásily, že nepojedeme a více o nás nejednaly. Dovoliti nám jízdu, znamenalo by, povoliti precedenční případ a k tomu nebylo žádné nálady. A tak jsme neustále jedli. To byl nejstrašnější činitel v celé situaci. Chtěli jsme se dostat do Washingtonu a Des Moinští byli by se museli usnésti na nových městských přírážkách, aby nám všem mohli zaplatiti jízdné, třeba jen za cenu sníženou. A kdybychom byli zde zůstali déle, byli by nuceni vypsati rovněž přírážky, aby nás mohli uživit.

Tu nějaký místní genius rozřešil rázem celý tento problém. My jsme nechtěli odejít pěšky. Velmi dobře. Měli jsme tedy jeti. Z Des Moines do Keokuku na Mississippi tekla řeka Des Moines. Tento místní proud řeky byl tři sta mil dlouhý. »Pojedeme po ní,« pravil místní genius, »a když již jednou budeme vypraveni plovoucími vory, budeme moci jeti dolů po Mississippi až do Ohia a pak po řece Ohio s krátkým přesunem přes horstvo do Washingtonu.«

⁷¹ Hra míčem.

Des Moinští vypsalí subskripci. Občané, mající smysl pro veřejnost, upsali několik tisíc dolarů. Klády, provazy, skoby a bavlna na ucpávky byla zakoupena ve velkém množství a na březích řeky Des Moines nastala horečná doba stavby lodí. Avšak Des Moines jest nepatrným proudem, neprávem označeným názvem řeka. V našich rozlehlých západních krajinách říkali by mu »potok«. Nejstarší obyvatelé potřásali proto povážlivě hlavami a říkali, že to nesvedeme, protože není v řece dosti vody. Des Moinští se však o to nestarali, jak pojedeme a my byli dobře krmenými optimisty, takže jsme se o to nestarali také.

Ve středu dne 9. května 1894 vydali jsme se na cestu a pustili jsme se do svého obrovského podniku. Des Moinští zbavili se nás tak velmi krásně a dnes je v tomto městě jistě bronzový pomník onoho místního hrdiny, který jim poradil, jak vyvážnouti z této nepříjemné situace. Jest pravda, Des Moines zaplatilo za naše čluny; snědli jsme šestašedesát tisíc porcí jídel u jejich sušáren. Kromě toho vzali jsme s sebou nádrávkem dalších dvanáct tisíc porcí, abychom byli zásobeni – byla to opatrnost proti hladu v divočinách: ale pomyslete si, co by to bylo znamenalo, kdybychom byli zůstali v Des Moines jedenáct měsíců, na místo jedenácti dnů! Také když jsme odjížděli, slíbili jsme Des Moinským, že se vrátíme, nebude-li řeka splavná.

Bylo to velmi výhodné, že jsme měli dvanáct tisíc porcí jídla u svého zásobovacího sboru a nebylo pochyby, že tento sbor »zásobovatelů« jich dovedl dobře použiti, neboť celý tento sbor se velmi rychle rozběhl a můj člun na příklad ho již nikdy, nikdy znovu nespatrił. Formace pluků byla úplně bezmocně roztříštěna cestou po proudu řeky. Při každém táboření najde se vždy určité procento lenochů nebo slabochů, stejně jako řádných a snaživců. Na mém člunu bylo deset mužů a ti všichni byli smetanou Čety L. Každý muž byl dřič. Ze dvou důvodů počítal jsem se mezi těchto deset. Předně byl jsem stejně dobrým dřičem jako »tažený na nohou!«, jako jsem byl »Sailor Jack«. Rozuměl jsem člunům a plavbě. Nás deset zapomnělo na ostatních čtyřicet mužů z čety L a ve chvíli, kdy zmizelo naše jídlo, zapomněli jsme ihned na zásobovací oddělení. Stali jsme se nezávislími. Pluli jsme dolu po řece »na svou vlastní pěst«, starajíce se sami o své »žvýkání«, předháníce každý člun a bohužel, musím to

řící, někdy jsme se zmocnili i zásob, které farmáři nahromadili pro Armádu.

Po dobrou část tři set mil byli jsme půl dne, ba i celý den cesty před Armádou. Podařilo se nám zmocniti se několika amerických »vlajek«. Když jsme se blížili k nějakému městečku, aneb když jsme spatřili nějakou skupinu farmářů, shromážděných na břehu, vytáhli jsme vlajky, prohlásili jsme, že jsme »člun předvoje« a tázali jsme se farmářů, vědí-li, zda jsou zde připraveny nějaké zásoby pro Armádu. Tak jsme zastupovali celou Armádu a následkem toho všechny potraviny byly snášeny nám. Ale nedělali jsme nic špatného. Nikdy jsme si nevzali více, než jsme potřebovali na cestu. Ovšem, že jsme si ze všeho vzali jen smetánku. Na příklad, když nějaký dobročinný farmář nám daroval tabáku v ceně několika dolarů, rádi jsme ho vzali všechn; stejně jsme brali máslo a cukr, kávu a zavařeniny; ale když zásoby sestávaly z pytlů mouky a bobů, nebo dvou nebo tří zabitých kusu dobytka, rázně jsme je odmítli a jeli dále, zanechavše farmářům rozkazy, aby tyto zásoby odevzdali člunům zásobovacího sboru, je-
hož povinnosti bylo jeti za námi.

Bože, jak nás deset žilo z tučných zásob této země! Dlouhý čas generál Kelly marně se snažil nás dostihnouti. Vyslal k nám dva veslaře v lehkém člunu s vypouklým dnem, aby nás chytili a zarazili naši pirátskou plavbu. Dohonili nás sice zcela dobře, ale byli jen dva, kdežto nás bylo deset. Byli od generála Kellyho zmocnění, aby nás zajali a řekli nám to. Když však jsme se vyjádřili, že nám ani nenapadne dáti se zajati, pluli kvapně vpřed k nejbližšímu městu, aby si vyžádali pomoci úřadů. My však jsme ihned přirazili ku břehu a uvařili si spěšně večeři, načež pod pláštěm temnoty unikli jsme městu a jeho úřadům.

Psal jsem si denník o části této Cesty a když ho nyní znovu procítám, pozoruji, že se v něm tvrdošíjně opakuje táž věta, totiž »Nádherné živobytí«. Ano, žili jsme tehdy nádherně. Již jsme opovrhovali i kávou, vařenou ve vodě. Vařili jsme ji v mléce, nazývající onen zázračný nápoj, pamatuji-li se správně, »bledou Viennou«.

Mezitím, co jsme pluli v čele Armády, sbírajíce jí všechnu smetanu a mezitím, co se nám zásobovací oddělení ztratilo daleko v zadu, hlavní Armáda hladověla, postupujíc uprostřed.

To bylo krušné pro Armádu! Připouštím to, tehdy nás deset bylo silnými individualisty. Měli jsme dobrý nápad a provedli jsme ho. Zuřivě jsme věřili, že lup patří tomu muži, kdo ho získá první a také »bledá Vienna« měla na nás silný vliv. Na jednom úseku Armáda táhla po osm a čtyřicet hodin bez potravy; pak dorazila k malé vesničce asi se třemi sty obyvateli, na jejíž jméno si již nevzpomínám, ačkoliv myslím, že to byl Rod Rock. Toto místo, následujíc příkladu všech měst, jimiž Armáda táhla, ustavilo zvláštní bezpečnostní výbor. Počítá-li se pět osob na rodinu, sestával Red Rock ze šedesáti domácností. Jeho výbor bezpečnosti byl proto silně poděšen vpádem davu tisíc hladovících hoboů kteří seřadili své čluny po dvou a po třech těsně podél břehu řeky.

Generál Kelly byl dokonalý muž. Neměl v úmyslu postupovati tvrdě proti této vesnici. Nemohl očekávati, že šedesát rodin zásobí jeho lidi potravou dvou tisíc porcí. Ale Armáda měla svoji pokladnu.

Tu výbor bezpečnosti ztratil hlavu. »Nedodávati odvahy těm ve-třelcům!« bylo jeho heslem a když generál Kelly chtěl nakoupiti potravu, komité vrátilo jeho posly. Nebylo nic na prodej. Peníze generála Kellyho nebyly pro toto místo »běrnou mincí«. Tu však generál Kelly přešel k činům. Polnice zahlaholily. Armáda opustila své čluny a utvořila na břehu bitevní čáru. Komité bezpečnosti přišlo se na ní podívali. Řeč generála Kellyho byla zcela krátká.

»Hoši,« pravil, »kdy jste jedli naposled?«

»Předevčírem,« vzkřikli.

»Jste hladoví?«

»Málo ne,« proniklo vzduchem přisvědčení ze dvou tisíců hrdel. Tu se obrátil generál Kelly na výbor bezpečnosti:

»Vidíte, gentlemani, naši situaci. Moji lidé nejedli ničeho po čtyřicet osm hodin. Pakliže je pustím na vaše město, neručím za to, co se stane. Jsou to zoufalci. Nabídl jsem vám, že potravu pro ně koupím, ale vy jste odmítli prodej. Nyní proto беру svou nabídku zpět. Na místě toho budu požadovati. Dávám vám pět minut na rozmyšlenou. Buď mi zabijete šest býků a dáte mi čtyři tisíce porcí, nebo pustím těmto mužům uzdu. Pět minut, gentlemani!«

Ohromené komité bezpečnosti rozhlédlo se po dvou tisících hladových hoboích a povolilo. Nebylo třeba čekati ani pět minut. Neby-

lo též radno čekali na nějakou náhodu. Zabíjení dobytka a shromažďování rekvirovaných potravin počalo rázem a Armáda se naobědvala.

A mezi tím těch deset nemilosrdných individualistů neustále se snažilo býti v čele a sbíralo vše, co spatřilo. Ale generál Kelly nás přece dostal. Poslal několik jezdců dolů po obojím břehu, aby varovali farmáře a obyvatele měst před námi. Ti provedli svou práci důkladně – všechna čest. Dříve pohostinní farmáři vrhali na nás nyní ledové pohledy. Také posílali na nás strážníky, když jsme se snažili přiraziti ku břehu, ba pustili na nás psy. Poznal jsem na své kůži, nač je toho loket. Dva z poslednějších zaskočili mně cestu mezi ostatným drátem a řekou. Nesl jsem právě dva hrnečky mléka na »bledou Viennu«. Neutrpěl jsem sice úhony na těle, ale museli jsme pít plebejskou kávu, vařenou jen v obyčejné vodě a byl jsem nucen vsunouti nohy do jiného páru kalhot. Divil bych se, milý čtenáři, aby se byl někdo někdy pokoušel ve chvatu přelézti plot z ostatného drátu s hrnečkem mléka v každé ruce. Počínaje oním dnem mám vůči každému ostatnému drátu určitou předpojatost a sebral jsem v tomto směru celou statistiku.

Protože jsme se nemohli počestně živiti, pokud generál Kelly měl své jezdce před námi, vrátili jsme se k Armádě a vyvolali jsme revoluci. Byla to zcela nepatrná událost, ale zničila četu L druhé divise. Kapitán čety L odmítl uznati nás za její členy. Prohlásil, že jsme sběhové, zrádcové a darebáci, a když dostal porce jídla pro četu L od zásobovacího oddělení, nechtěl nám z nich ničeho dáti.

Tento kapitán nás dobře neoceníl, jinak by nám nebyl odepřel potravu. Počali jsme ihned kouti pikle s prvním jeho poručíkem. Ten spojil s námi deset mužů na svém člunu a z vděčnosti zvolili jsme si ho kapitánem čety L. Kapitán čety L stropil rámus. Přišel k nám dolů sám generál Kelly, kolonel Speed a kolonel Bakel, ale nás dvacet stálo pevně a tak naše revoluce byla uznána.

Ale nikdy jsme se nespolehali na zásobovací oddíl. Naši horliví pracovníci přinášeli lepší příděly od farmářů. Náš nový kapitán nám však nevěřil. Nikdy nevěděl, kdy nás deset opět uvidí, když jsme se dávali ráno na cestu. A tak zavolal si kováře, aby jeho kapitánství přikoval. Uprostřed zádi našeho člunu na každé straně byly zadělány dva železné kruhy. Podobně na přídi jeho člunu byly zapuštěny dva

velké železné háky. Čluny byly k sobě přivázány konci, háky byly provlečeny železnými kruhy a tak jsme byli tvrdě a rychle spojeni. Nemohli jsme ztratiti kapitána, ale byli jsme nezkrotni. Ze svých pravých okovů urobili jsme nepřemožitelný prostředek, jenž nám umožňoval udržovati každý jiný člun za námi v řece.

Jako všechny velké vynálezy, tak i tento náš byl dílem náhody. Objevili jsme ho poprvé, když jsme se řítili vírem a peřejemi řeky. Člun v čele narazil a zastavil se a pobočný člun stočil se v proudu, otočiv se kolem předního člunu. Dlel jsem právě na zádi paluby na zadním člunu, řídě kormidlo. Marně jsem se snažil vyprostiti ho. Tu jsem přikázal mužům z předního člunu, aby přešli do zadního člunu. Hned na to přední člun jal se plouti dále a jeho mužstvo se zase do něho vrátilo. Potom ani úskalí, ani balvany, ani mělčiny a malé vodopády nebudily v nás hrůzy. Ve chvíli, kdy přední člun narazil, jeho mužstvo z něho vyskákalo do člunu zadního. Na příklad zase opačně přední člun přeplul překážku a zadní člun na ni narazil: jako v automatu dvacet mužů ze zadního člunu vyskákalo do člunu předního a zadní člun mohl plouti dále. Čluny, kterých používala Armáda, byly jeden jako druhý urobeny jako tisíce jiných a podle toho vypadaly. Byly ploché a jejich základnou byl pravoúhelník. Každý člun byl šest stop široký, deset stop dlouhý a půl stopy hluboký. Když naše dva čluny byly spolu shákovány, posadil jsem se uprostřed paluby a řídil kormidlo lodice, která byla vlastně dvacet stop dlouhá a v níž sedělo dvacet bujarých hoboů. kteří »střídali« jeden druhého u vesel a plachet. Lodice byla naložena pokrývkami, nářadím kuchařským a naší soukromou zásobárnou.

Ale stále jsme působili generálu Kellymu nesnáze. Odvolal své jezdce a nahradil je třemi policejními čluny, které pluly v čele a nedovolily ani jedinému člunu, aby je předejel. Lodice, která obsahovala četu M, jela těsně za policejními čluny. Byli bychom je předejeli zcela snadno, ale bylo to proti rozkazům. A tak jsme se drželi v úctyhodné vzdálenosti za nimi a čekali jsme. Před námi, to jsme věděli, byl panenský kraj farmářů, u nichž jsme dosud nežebrali a kteří byli velmi štědrí: ale čekali jsme. Bílá voda bylo vše, čeho jsme potřebovali. Když jsme se zatáčeli přes ohbí řeky a před námi se objevil prudký proud, věděli jsme ihned, co se stane. Prásk! Policejní člun číslo jedna najel na balvan a zastavil se. Prásk! Policejní člun číslo

dvě následoval za ním. Prásk! Policejní člun číslo tři potkal týž osud jako předchozí. V důsledku toho náš člun učinil totéž, ale – ráz, dva – muži vyskákali z předního člunu do člunu zadnějšího: ráz, dva a vyskákali opět ze zadního člunu do člunu předního: a ráz, dva, muži, kteří obsadili zadní člun, jsou již zpět a my letíme do předu.

»Stůjte, vy ničemové! « volá se z policejních člunů.

»Jak pak můžeme? Zastavte nějak tu prokletou řeku,« bědujeme plačtivě, když se vzchopujeme, strženi bezohledným virem, který nás sráží z dohledu a unáší do pohostinné krajiny farmářské, kteráž snad znovu naplní naši soukromou zásobárnu smetanou našich rekvisic. Opět pijeme »bledou Viennu« a uskutečňujeme zásadu, že potrava patří tomu, kdo si jí dobude.

Ubohý generál Kelly! Našel si proti nám jiný způsob zakročení. Poslal před nás celé loďstvo. Četa M druhé divise byla postavená na místo v linii, které jí původně patřilo, totiž na místo poslední. Ale trvalo to pouze jeden den, nežli jsme mu udělali novou »díru« do jeho plánů. Ležela před námi plavba dvacetipěti mil špatné řeky – byl tu samý vír, mělčina, peřeje a balvany. Bylo to právě nad touto částí vod, nad níž nejstarší obyvatelé Des Moinští potřásali hlavami. Skorem dvě stě člunů vniklo do těchto špatných vod před námi a všechny stroskotaly nejpříšernějším způsobem. My propluli stroskotaným loďstvem jako trám ohněm. Nebylo času, abychom se vyhýbali balvanům, peřejím a prahům, proto jsme měli vystoupiti na břeh. Ale my jsme se jim nevyhnuli. Jeli jsme přímo přes ně, ráz, dva, ráz, dva, přední člun, zadní člun, přední člun, zadní člun, všechno mužstvo dozadu a vpřed a pak zase vzad. Oné noci tábořili jsme samotni a leželi tábořem celý další den, mezitím co Armáda se trmácela. opravovala rozbité čluny a pachtila se za námi.

Naše šibalství nedalo se nijak zarazit. Vztýčili jsme si stěžeň, napnuli na něj plátno (naše pokrývky) a pluli jsme vždy pouze několik krátkých hodin, mezitím co Armáda pracovala přes čas, aby nás udržela v dohledu. Teprve pak generál Kelly obrátil se na cestu diplomatickou. Ani jeden člun nesměl se nás dotknouti přímou plavbou. Beze sporu byli jsme nejpodarenějším výkvětem tlup, které kdy odešly z Des Moines. Příkazy policejních člunů byly odvolány. Kolonel Speed byl vyslán do zadu a s tímto vybraným důstojníkem měli jsme čest dostihnouti první do Keokuku na řece Mississippi. A právě

zde přál bych si říci generálu Kellymu a Kolonelu Speedovi: »Zde jest moje ruka! Vy jste hrdinové, vy oba a praví muži. Lituji na konec deseti procent nepříjemností, které jsme vám způsobili s vedoucím člunem setniny M!«

V Keokuku celé loďstvo bylo připoutáno k sobě v jediný velký vor a když tento byl poháněn po celý den větrem, vzal nás do vleku parník a odtáhl nás dolů po Mississippi do Qiuney, stát Illinois, kdež jsme se utábořili za řekou na Goose Islandu. Zde bylo upuštěno od myšlenky voru, čluny byly svázány do skupin po čtyřech a přikryty na povrchu. Někdo mi řekl, že Quiney jest nejbohatším městem ze všech měst ve Spojených Státech. Jakmile jsem tohle zaslechl, byl jsem ihned přepaden touhou a neodolatelným pudem »namáhali tam své nohy«. Žádnému »ze skla vyfouknutému« profeshu nebylo lze minouti takové lákavé, mnoho slibující město. Přeploval jsem řeku u Guiney na malém vydlabaném člunu z kmene; vrátil jsem se však na velkém říčním člunu, ponořeném až po ponornou čáru, výsledku to mojí »námahy nohou«. Samozřejmě, že jsem si zadržel pro sebe všechny peníze, které jsem si tam vyžebal, ačkoliv jsem z nich zaplatil i majiteli lodice: také jsem si ponechal výběr spodního prádla, ponožek, starších odložených šatů, košil, starých bot a klobouků. A když četa M vzala si z toho vše, co potřebovala, zbyla zde ještě úctyhodná hromada, která byla předána četě L. Běda! Tehdy jsem byl příliš mlád a marnotratný! Povídal jsem na tisíce »historií« dobráckému obyvatelstvu v Quiney a každá tato historka byla »vhodná«. Ale od té doby, co jsem začal psát pro měsíčníky, často jsem litoval, že jsem promrhal ony spousty povídek a plodů své obrazotvornosti, kterou jsem hýřil v oněch dobách v guiney, ve státě Illinois.

Bylo to v Hanibalu ve státě Missouri, kdež se oněch deset nepřemožitelných rozpadlo na kusy. Nebylo to v našem plánu. Zcela přirozeně jsme se rozletěli na všechny strany. Kuchař a já jsme sběhli tajně. Téhož dne Sootty a Davy rychle »vyfoukli« k břehu Illinoiskému; také Mc Avoy a Fish se rozhodli dáti nám s bohem. Tohle dělalo celkem šest mužů z deseti; co se stalo se zbylými čtyřmi, nevím.

Jako příklad života na »Cestě« podávám zde tento výtah ze svého deníku o několika dnech, které následovaly po mém sběhnutí.

»Pátek, dne 25. května.

Boiler-Maker a já opustili jsme tábor na ostrově. Jeli jsme podél břehu na straně Illinoiské v loďce a pak jsme šli pěšky šest mil podél trati C. B. a Q. k Fell Creeku. Zašli jsme si šest mil s naší cesty, ale pak jsme padli na železniční draisinu a jeli jsme v ni šest mil k Hullu u Wabashe. Když jsme se zde vezli, setkali jsme se s Mc Avoyem, Fishem, Scottym a Davym. kteří se také odtrhli od Armády.

V sobotu, dne 26. května.

O 2.11 z rána zachytili jsme „dělovou kouli“, ^{*72} když jela volněji na křižovatce. Scotty a Davy byli vyhozeni ihned. My ostatní čtyři byli jsme vyhozeni teprve u Bluffsu, o čtyřicet mil dále. Odpoledne Fish a Mc Avoy chytli nákladní vlak, kdežto já a Boiler-Maker odešli jsme z vozů. abychom si opatřili něco k jídlu.

V neděli, dne 27. května.

O 3.21 z rána zachytili jsme znovu „dělovou kouli“ a našli jsme na slepém voze Scottyho a Davya. Byli jsme však všichni vyhozeni za svítání u Jacksonvillu. Vede tudy trať C. a A. a chystáme se na ni. Boiler-Maker nám zmizel a již se nevrátil. Možná, že chytil nějaký nákladní vlak.

V pondělí, dne 28. května.

Boiler-Maker se dosud neukázal. Scotty a Davy odešli se někam vyspat a nevrátili se v čas, aby dostihli osobní vlak K. C. o 3.30 z rána. Já ho zachytil a jel jsem na něm až do východu slunce do Mason City, s 25.000 obyvateli. Na to jsem zachytil vlak s dobyt看em a jel jsem v něm po celou noc.

V úterý, dne 29. května.

Přijel jsem do Chicaga o 7. hodině ráno...«

*

O léta později v Číně ke své lítosti jsem seznal, že způsob, kterého jsme použili při plavbě přes peřeje řeky Des Moines — jedna, dva, jedna, dva, přední člun, zadní člun — nebyl našim původním vynálezem. Seznal jsem, že čínští říční plavci používali po celé tisíce-

⁷² Expresní rychlovlak.

letí tohoto způsobu plavby po »špatné vodě«. Přes to jest to zcela dobrý nápad, i když jest nepřímý vypůjčen. To jest Dr. Jordanovi svědectvím pravdy: »Půjde to? Svěříme tomu svůj život?«

BULLOVÉ.*⁷³

Kdyby trampové znenadání zmizeli ze Spojených Států, mělo by to za následek, že by nastala nouze pro mnoho rodin. Trampové umožňují tisícům lidí, aby mohli počestně žít, vychovávat své děti a vést je k bázni boží a k pilnosti. Znímám to z vlastní zkušenosti. Můj otec byl také nějaký čas policistou a jeho životním povoláním byla honba na tuláky. Obec platila mu určitý obnos za hlavu každého trampa, kterého chytil a vedle toho také, myslím, měl mílový poplatek. Rovnováha v rozpočtu byla vždy tíživým problémem naší rodiny a množství masa na stole, nový pár bot, denní výdaje a sešit pro školu závisely vždy od štěstí mého otce při honbě. Pamatuji se dobře na potlačovanou nedočkavost a napjetí, s jakým jsem čekal, až se dozvím každého rána výsledek, zda jeho námaha poslední noci byla dobrá – kolik tuláků shromáždil a jaké naděje byly na jejich usvědčení. To bylo také příčinou, proč později, když jsem sám byl trampem, s úspěchem jsem vyvázl z drápů leckterému dravému policistovi, ale proč zároveň cítil jsem soustrast s malými hochy a děvčaty v rodině onoho policisty, připadalo mi to, jako bych zpronevěřoval těmto malým hochům a dívkám trochu blahobytu jejich života.

Ale to vše se přihází při každé hře. Hobo provokuje společnost a hlídací psi této společnosti mají z toho živobytí. Někteří hoboové dávají se zcela dobrovolně chytiti od těchto hlídacích psů – zejména v zimní době. Samo sebou se rozumí, že tito hoboové vyvolí si k tomu obce, kde jsou »dobrá« vězení, kde totiž není práce podmínkou a kde strava stojí za to. Také bývávali a jistě až dosud existují policisté, kteří se dělají o svůj výdělek s hobo, které zatknou. Takový policista nemusí podnikati honby, zahvízdne a předmět jeho hry padne mu přímo do rukou.

Jest překvapující, co peněz se vydělá ze zatknutých trampů. Na celém Jihu – aspoň v době, kdy já jsem »hobooval« – jsou celá ležení a plantáže, kdy čas zavřených hoboů se prodává farmářům a kde ho-

⁷³ Česky: býci; americké pojmenování policistů (bulls), jako u nás např. Kouti.

bo zcela prostě jest přinucen pracovati. Také jsou místa, jako na příklad lomy v Rutlandu ve státě Vermontském, kdež hobo jest vykořisťován, pokud jde o energii ladem ležící v jeho těle, kterouž si nahromadil při »potloukání se na svých tazích« nebo »syčením u dveří« a jež zde jest vykořisťována k blahu určité třídy lidské společnosti.

Já ovšem z vlastní zkušenosti ničeho nevím o lomech v Rutlandu ve státě Vermontském. Jsem velmi rád, že jsem těchto zkušeností nenabyl, ač si musím připomenouti, že jsem do nich měl blízko. Trampové o nich často hovoří a já jsem o nich slyšel poprvé, když jsem byl v Indianě. Ale když jsem se octl v New Englandu, slyšel jsem o nich ustavičně a vždy to bylo signálem nebezpečí, abych unikl. »V lomech potřebují lidi,« volal na mne cestující tramp, »a nikdy tam nedají ‚stiffovi‘ méně než devadesát dní.« Když jsem dostihl do New Hampshiru, byl jsem velmi pěkně poučen o těchto lomech i prchal jsem bázlivě před železničními strážníky i před »bully« a konstantně jako nikdy

Jednoho večera vystoupil jsem na nádraží v Concordu a našel jsem tam nákladní vlak připravený k odjezdu. Vyhlédl jsem si jeden prázdný vůz na zboží, otevřel jsem postranní dveře a vlezl do něho. Těšil jsem se nadějí, že k ránu dostihnu do White Riveru; tak bych se byl dostal do Vermontu a ne více než tisíc mil od Rutlandu. Ale po té, protože jsem směřoval na sever, vzdálenost mezi mnou a místem nebezpečí byla by se počínala zvětšovati. Ve voze srazil jsem se s jedním »gay-catem«, ⁷⁴ na němž jsem pozoroval neobvyklou bázeň, hned jak jsem tam vstoupil. Pokládal mne za »brzdaře«, ale když jsem mu sdělil, že jsem pouhý »stiff«, počal se mnou hovořit o lomech v Rutlandu jakožto příčině hrůzy, kterou jsem mu nahnal. Byl to mladý venkovsky hoch, který se dosud potloukal pouze po místních úsecích »Cesty«.

Nákladní vlak se vydal na cestu a my oba jsme ulehli v jednom koutě nákladního vozu a oddali se spánku. Asi dvě nebo tři hodiny na to, při jedné zastávce, byl jsem probuzen hřmotem na pravé straně dveří, které byly zlehka otvírány. »Gay-cat« spal. Ani jsem sebou nepohnul, pouze jsem bděl očima tak, abych jejich řasami a malou mezerou klapků mohl viděti kolem sebe. Dveřmi vsunula se sem sví-

⁷⁴ Tichošlápkem.

tilna a za ní následovala brzdařova hlava. Vypátral nás a chvíli nás pozoroval. Byl jsem připraven na to, že vybuchne prudce na nás anebo s obvyklým »koukej, ať vylezeš, ty synu pekla!« nás vyhodí. Na místo toho však brzdař opatrně vysunul ven lucernu a velmi, velmi opatrně zasunoval dveře. Naslouchal jsem a slyšel jsem slabě, jak zapadla závoru. Dveře na vnější sírane byly tedy zahákovány; zevnitř nedaly se otevřít. Jedna z cest pro náhlý Východ z tohoto vozu byla nám zaražena! Takhle by to nešlo. Čekal jsem několik vteřin, pak jsem se se odplížil ke dveřím po levé ruce a zkoumat jsem je. Ty nebyly ještě zavřeny na závoru. Otevřel jsem je a vylezl ven na zem. načež jsem je za sebou zastrčil. Pak jsem podlehl pod nárazníky na druhou stranu vlaku. Otevřel jsem dveře, které brzdař zasunul, vylezl znova na vůz a zavřel za sebou. Oba východy byly zase volné. »Gay-cat« dosud spal.

Vlak zase vyjel. Přibyl k nejbližší zastávce. Zaslechl jsem na písku kročeje. Na to se levá strana dveří hlučně rozevřela. »Gay-cat« se probudil a já jsem dělal, jako bych se byl také teprve nyní probouzel. Posadili jsme se a dívali jsme se na brzdaře a jeho lucernu. Ten nemařil času a přešel přímo k jednání.

»Chci tři dolary!« zvolal.

Povstali jsme a přiblížili jsme se k němu, abychom s ním vyjednávali. Dali jsme mu na jevu svou absolutní a oddanou vůli, dáti mu ony tři dolary, ale vysvětlili jsme mu zároveň svoje ubohé postavení, které nás nutilo, aby jeho žádost zůstala nesplněna. Brzdař zůstal nevěřícím. Smlouval s námi. Chtěl udělati narovnání na dva dolary. Litovali jsme, že jsme tak chudí. Po té nás zahrnul nepřítel lichotivými poznámkami, nazval nás bídny a ničemy a proklel nás, abychom se stali potravou peklu. Pak nám počal vyhrožovati. Dal nám na jevo, nesplníme-li jeho žádost, že nás zde zavře, odveze do White Riveru a tam nás předá úřadům. Vysvětlil nám také vše, co věděl o lomech v Rutlandu.

Ten brzdař si totiž pomyslel, že nás má jako mrtvé v pasti. Cožpak jedněch dveří nehlídal a nezastrčil-li sám závoru dveří na druhé straně právě před několika minutami? Když začal mluvit o lomech, poděšený »Gay-cat« skočil stranou k druhým dveřím. Brzdař dal se hlasitě do dlouhotrvajícího smíchu. »Nemějte tolik na kvap,« volal na něho. »Zavřel jsem ty dveře na vnější straně při poslední zastáv-

ce.« Tak pevně věřil, že ony dveře jsou zavřeny, a tato slova jen hořela přesvědčením. »Gay-cat« tomu uvěřil a byl celý zoufalý.

Brzdař nám dal ultimatum. Buď mu dáme dva dolary, nebo nás zavře a při návratu předá policii ve White Riveru – což by znamenalo devadesát dní práce v lomech. Nyní, milý čtenáři, představ si, že by ony druhé dveře byly zavřeny. Představ si bezcennost lidského života. Protože jsem neměl jediného dolaru, měl jsem býti odvečen do lomu a měl jsem pracovati zde po tři měsíce jako otrok v žaláři! Totéž by bylo stihlo i »Gay-cata«. Mne ani nepočítejte, protože já byl beznadějně ztracen; ale považte si toho tichošláпка! Až vyjde po devadesáti dnech, mohl by se oddati životu zločince. A později by vám mohl roztržiti lebku, ano, třeba právě vaši lebku nějakým kyjem v touze, aby se zmocnil vašich peněz aneb vaši osoby – a když ne vaši lebku, tedy hlavu nějakého jiného ubohého a nechráněného tvora.

Ale dveře byly nezamčeny a já jediný o tom věděl. »Gay-cat« i já jsme žebrovali o milost. Myslím, že jsem se tehdy připojil k přemlouvání a naříkání z pouhé bujnosti. Ale dělal jsem, co jsem dovedl nejlepšího. Vypravoval jsem mu »příhodu«, která by byla obměkčila srdce každého necity. Ale nebyl jsem s to obměkčiti srdce toho špinavého vyděrače peněz – brzdaře. Když došel k přesvědčení, že nemáme peněz, zašoupl dveře, zavřel je na závoru, pak váhal chvíli, v naději, že jsme ho přelstili a že mu teprve nyní nabídneme ony dva dolary.

Tehdy jsem to byl já, který mu řekl co proto. Nazval jsem nyní *jej* synem ničemy. Vynadal jsem mu ještě jinými výrazy, všemi, jimiž poctil on mne. Kromě toho jsem mu přidal ještě několik nových nadávek. Přicházel jsem právě ze Západu, kde lidé umějí jak se patří proklínati a já jsem se nedal přetrumfnouti od nějakého bídneho brzdaře na ubohé New Englandské »lokálce« co do živosti a síly výřečnosti. Brzdař snažil se zprvu sraziti mne smíchem. Pak učinil tu chybu, že se pokoušel odpovídati mi. Rozzuřil jsem se ještě více. Ťal jsem ho do živého a dovnitř do rány jsem mu ještě nasypal okřídlená a plameny sálající epitheta. Můj vztek nebyl ani jemný, ani žertovný, ani neužíval literárních výrazů. Byl jsem rozzloben na toto bídne stvoření, které k vůli jednomu dolaru chtělo mne zaprodati na tři mě-

síce do otroctví. Kromě toho jsem měl mlhavý dojem, že dostane podíl z policistovy odměny.

Ale dal jsem mu! Zbičoval jsem jeho cit a pýchu, mající cenu několika dolarů. Snažit se mne zastrašiti vyhrožováním, že později přijde za mnou a vykopá ze mne vnitřnosti. Opačně zase já slíbil jemu, že ho kopnu do obličeje, až sem za mnou poleze. Výhodu postavení jsem měl já a on to dobře věděl. Zavřel proto dveře a volal na pomoc ostatní mužstvo vlaku. Mohl jsem slyšeti, jak mu odpovídali a jak jejich boty chrupaly pískem, ženouce se za ním. Po celou tu dobu druhé dveře byly otevřeny, což oni nemohli věděti. A po celou tuto dobu »Gay-cat« umíral strachy.

Oh, byl jsem hrdina – maje za sebou čáru ústupu úplně volnou! Nadával jsem brzdaři a jeho soudruhům, až otevřeli dveře a já mohl pohleděti do jejich rozzuřených obličejů v záři luceren. Pro ně bylo to vše velmi jednoduché. Měli nás zatlačeny do kouta vozu a mohli jen jíti a stlouci nás. Postoupili ku předu. Mohl jsem kopnouti kohokoliv z nich do obličeje. Rozkopl jsem však raději protější dveře dokořán a »Gay-cat« i já vyrazili jsme ven. Mužstvo vlaku pustilo se za námi.

Přelezli jsme – pamatuji-li se správně – přes nějaký kamenný plot. Ale nepochyboval jsem o tom, že si oddechne, až se za ní octne. Ve tmách jsem náhle upadl přes náhrobní kámen. Duchové si museli asi pomyslit, že i my jsme z nich. Totéž si asi pomyslilo mužstvo vlaku, neboť když jsme se vynořili ze hřbitova a vrazili přes cestu do tmy lesa, brzdaři vzdali se dalšího pronásledování a vrátili se k vlaku. O chvíli později této noci »Gay-cat« a já octli jsme se u studny nedaleko nějaké farmy. Hnali jsme se po vodě, abychom se napili, avšak zpozorovali jsme tenký provazec, který spadl dolů po straně studny. Vytáhli jsme ho a našli na jeho konci konvici se smetanou. Tohle bylo pro nás nejbližším místem u lomů v Rutlandě, stát Vermont.

Když hoboové rozhlásí po světě, že rozhodli, že nějaké město má »nepřátelské bully«, pak se tohoto místa střežte aneb musí-li to býti, jděte jim co nejtíšeji. Jsou města, jimiž našince musí procházeti velmi opatrně. Takovým městem bylo Cheyenne na trati Union Pacifické dráhy. Mělo národní pověst, že bylo »nepřátelské« – a za to vše mohlo poděkovati úsilí jakéhosi *Jeffa Carra* – pamatuji-li se správně

na jeho jméno. *Jeff Carr* dovedl vskočiti na »frontu« hobia v jediném okamžiku. Nikdy se nepouštěl do dlouhých výkladů. Ve chvíli, když věřil nějakého hobia, v nejbližším okamžiku udeřil ho oběma pěstmi, nebo obuškem, nebo čímkoliv, co mel právě v ruce. Když hobia pořádně stloukl, vyhnal ho z města ven a slíbil mu ještě něco horšího, uvidí-li ho zde ještě jednou. *Jeff Carr* vyznal se ve své hře. Na Sever, na Jih, na Východ, na Západ až do nejzazších končin Spojených Států – pojímaje v to Kanadu a Mexiko – stlučení hoboové roznášeli heslo, že Cheyenne jest »nepřátelské«.

Na štěstí já jsem se nikdy nesešel s *Jeff Carrem*. Prošel jsem Cheyennem jako vichřice. Tehdy se mnou bylo osmdesát čtyři hoboů. Sila tohoto čísla činila nás úplně lhostejnými k mnoha událostem, nikoliv však vůči *Jeff Carrovi*. Pouhá zmínka o *Jeff Carrovi* vzněcovala naši obrazotvornost, dusila naši mužnou odvahu a celá naše tlupa tonula v smrtelném strachu před tím, aby se s ním nesetkala.

Velmi zřídka se vyplatí zastaviti se a pustiti se s »bully« do výkladů, když tito vypadají »nepřátelsky«. Rychlé uhnutí jest jediné, co dlužno učiniti. Trvalo to nějakou dobu, nežli jsem se tomu přiučil; poslední zásada v tom směru byla mi vštípena od jednoho »bulla« v New York City. A od této doby jest to u mne pouhý automatický proces, dáti, se do běhu, spatřím-li »bulla«, jak ke mně míří. Tento automatický proces nastane jako stisknutí nataženého péra, které mne samočinně odvádí pryč, jsouc stále napnuto a připraveno každé chvíle ke spuštění. Tohoto pocitu se již nikdy nezbavím.

Kdybych byl osmdesát let stár a plahočil se po ulicích o berlích a náhle ke mně zamířil nějaký policista, vím, že bych zahodil berle a utíkal jako divoký kanec.

Konečný kámen ve vrcholení mého chování ohledně »bullů« byl do mne položen jednoho parného odpoledne v New York City. Tehdy po celý týden bylo parné počasí. V tu dobu jsem si navykl »plahočiti se na svých nohách« z rána a odpoledne jsem trávil v malém parku, který sousedi s Newspaper Row a City Hallem. V blízkosti jsem si mohl nakoupiti knih od potulného knihkupce – byly to knihy poškozeně při tisku něho vazbě — a každá stála několik centů. Kromě toho právě v tomto parku byly malé stánky, kdež se prodávalo výtečné, jako led chladné sterilisované mléko a smetana sklenice za

jeden penny. Každého odpoledne seděl jsem zde na lavici a četl a hýřil jsem v mléce. Vypil jsem zde každého odpoledne pět až deset sklenic. Bylo tehdy strašlivé parno.

Jednou jsem tam seděl, tichý a snaživý hobo, milující mléko, a pomyslete si, co se mi přihodilo. Jednotu odpoledne přišel jsem do parku s čerstvou zásobou knih pod paždím a s příšernou žízni po smetaně pod svou košilí. Uprostřed ulice, jak jsem směřoval přímo k stánkům se smetanou, čelem k City Hallu, zpozoroval jsem, že se tam tvořil nějaký zástup.

Bylo to právě na místě, kde jsem přecházel ulici, i zastavil jsem se také, abych shlédl příčinu shluku zvědavých občanů. Zprvu neviděl jsem ničeho. Pak podle doslechu a podle toho, co jsem spatřil rychlým pohledem, seznal jsem. Že se jednalo o hlouček uličníků, kteří zde hráli pee-wee.*⁷⁵ Ale pee-wee není dovoleno hráti na ulicích New-Yorských. Tohle jsou dosud nevěděl, ale velmi brzo jsem to poznal. Zastavil jsem se tak asi na tři vteřiny a právě v té době jsem zvěděl příčinu shluku. V tom náhle jsem zaslechl, jak uličníci počali křičeti: »Bull.« Uličníci se vyznali ve své věci. Rozutekli se. Já nikoliv.

Zástup se rázem rozešel a to směrem k chodníku na obou stranách ulice. Já kráčel po chodníku směrem k parku. Asi padesát lidí z onoho zástupu kráčelo týmž směrem. Zvolna jsme se rozcházeli. Zpozoroval jsem »bulla«, důkladného to policistu v šedé uniformě.

Šel prostředkem třídy, beze všeho chvatu, sotva noha nohu mine. Náhodou jsem zpozoroval, že náhle změnil směr chůze a obrátil se na příč k témuž chodníku, po kterém jsem kráčel přímým krokem já. Šel zcela zvolna, nadchází se rozptylující se zástup a seznal jsem, že tento směr musí se srazit se směrem, kterým jsem kráčel já. Byl jsem si však tak úplně vědom své nevinnosti a opravdovosti svého jednání, že přes svoji výchovu, pokud se týče »bullů« a jejich praktik, nechápal jsem ničeho z jeho chování. Ani ve snu mne nenapadlo, že by ten »bull« pásl po mně. Z pouhé úcty k zákonu chystal jsem se právě v nejbližším okamžiku se zastavit a nechati ho přejíti podél sebe. Zastavení přesně nastalo, ale ne z mojí vůle: také to bylo vlastně zastavení směrem do zadu. Beze všeho varování ten »bull« náhle

⁷⁵ Hra o peníze přes čáru.

mne uchopil za prsa oběma rukama. V témž okamžiku také slovy vrhl se na mne a silně pošramotil můj rodokmen.

Všechna moje svobodná americká krev ve mně vzkypěla. Všichni moji svobody milovní předkové ve mně vzkřikli. »Co tím myslíte?« otázal jsem se. Jak vidíte, chtěl jsem vysvětlení. A dostal jsem je. Bác! Jeho gumový obušek dopadl na mou hlavu a já se zapotácel do zadu jako nějaký opilec, při čemž se zvědavé obličejе několika diváků míhaly přede mnou nahoru dolů, jako mořské vlny a moje drahé knihy vypadly mi z ruky do prachu; a viděl jsem, jak »bull« se ke mně přibližuje znovu s obuškem, připraven k nové ráně. A v tomto mátožném okamžiku měl jsem vidění. Viděl jsem, jak obušek mnohokrát dopadá na moji hlavu; viděl jsem sama sebe, zkrvácena a stlučena s vyděšeným pohledem stojícího před policejním soudcem. Slyšel jsem obvinění pro nepořádné chování, pro oplzlé řeči, pro odpor vůči zřízení státu a pro jiné příčiny, které mi přečte žalobce a už jsem se videi za Blackwellským Islandem. Oh, já znám tu jejich zábavu! Ztratil jsem všechn zájem pro to, abych mu něco vysvětloval. Ani jsem se nezastavil, abych si zdvihl své drahocenné, dosud nečtené knihy. Obrátil jsem se a práskl do bot. Byl jsem sice dosti zraněn a sláb, ale utíkal jsem. A budu utíkat až do dne své smrti, kdykoliv mi bude chtít nějaký »bull« něco vykládati s obuškem v ruce.

Kdysi po letech svého toulavého života, když jsem studoval na universitě v Kalifornii, navštívil jsem jednoho večera cirkus. Po podívané a po koncertu zdržel jsem se a pozoroval práce s převozem zařízení tohoto velkého cirku. Cirkus tohoto večera opouštěl město. Při světle pochodní došel jsem k skupině malých hochů. Bylo jich tam asi dvacet: a jak hovořil jeden s druhým, seznal jsem, že hodlají utéci s cirkem. Ale zřízcenci cirku nechtěli býti obtěžováni touto smečkou usmrkanců i zatelefonovali na policejní komisařství, aby jim »překazili« tuto zábavu. Četa deseti policistu objevila se na scéně, aby zatkla ony hochy, protože přestoupili zákaz, netoulati se po deváté hodině po ulicích. Policisté obklíčili osvětlené místo a plížili se těsně vedle sebe tmou. Na dané znamení vyrazili a každý z policistu chňapl jednoho z hochů, jako když se chytá do koše hladký úhoř.

Já ovšem nevěděl ničeho o příchodu policie a když jsem znenadání spatřil výpad »bullů« s mosaznými knoflíky a helmicemi, při čemž každý z nich napřahoval své obě ruce, všechna síla a jistota moji bytosti byla ta tam. Zbyl ve mně pouze automatický duševní proces, jenž mne nutil k útěku. Dal jsem se do útěku. Ani jsem nepozoroval, že utíkám. Nevěděl jsem nic. Bylo to, jak jsem již řekl, zcela automatické počínání. Nebylo pro mne žádného důvodu, abych utíkal. Nebyl jsem již hobo. Byl jsem občanem tohoto města. Bylo to město, kdež jsem se usídlil. Nebyl jsem si ničeho špatného vědom. Byl jsem navštěvovatelem koleje. Moje jméno dokonce bylo již známo z novin a nosil jsem slušné šaty, v nichž jsem už nespával. Ale nyní jsem utíkal – slepě, šíleně, jako štvaná divoká zvěř přes celý blok domů. A když jsem se vzpomatoval, seznal jsem, že neustále utíkám. Bylo potřetí pozitivního napjetí sil vši vůle, abych zastavil své nohy v běhu.

Ne! Nikdy již se toho nezbavím. Nemohu si pomoci. Jakmile se »bull« rozpráhne, utíkám. Ostatně mám neobyčejně nešťastnou schopnost, dostat se do vězení. Byl jsem ve vězení vícekrát, když jsem již nebyl hobo, nežli když jsem jím byl. Podnikl jsem na příklad jednoho nedělního rána výlet na velocipédu s jistou mladou dámou. Dříve nežli jsme se vypletli za hranice města, byli jsme zatčeni, že prý jsme přejeli nějakého chodce na chodníku. Rozhodl jsem se, že budu opatrnější. Nedávno jsem jel po bicyklu v noci a moje acetylenová lampička mi selhávala. Ošetřoval jsem její slabý plamének co nejpečlivěji, protože to bylo rozkázáno. Měl jsem na spěch, ale jel jsem co nejpomaleji, aby mi blikající plamének neshasl. Dostihl jsem obvodu města; nyní jsem byl mimo pravomoc onoho nařízení; šlápl jsem proto na stupátka, abych nahradil ztracený čas; ale asi o míli dále byl jsem »sebrán« od »bulla« a nejbližšího rána zaplatil jsem u policejního soudu pokutu. Město totiž zrádně rozšířilo svůj obvod o míli dále na venkov a já to nevěděl – to bylo vše. Vzpomínám si na mírumilovné zhromáždění a na své nezadatelné právo volnosti řeči; i vystoupil jsem na bednu od mýdla, abych ze sebe vypustil své speciální národohospodářské mouchy, které mi bzučely v mozku pod čepici, ale náhle »bull« stáhne mne s bedny a odvádí do městského vězení a pak odcházím na záruku. Není to než můj osud... V Koreji jsem byl uvězněn na několik dalších dnů. Totéž se mi přihodilo v Mandžurii. Naposledy, když jsem dlel v Japonsku, dostal jsem se za

mříže pro podezření, že jsem ruským vyzvědačem. Nebylo to podezření moje, ale dostal jsem se tam. Nemám již zde na světě žádné jiné naděje. Jest mým osudem, abych shnil jako »Vězeň Chilonský«. To mně bylo prorokováno.

Kdysi jsem hypnotisoval jednoho »bulla« v Boston Commonu. Bylo to po půlnoci a on mne zaskočil; ale nežli jsem měl záležitost s ním vyřízenou, položil mi do dlaně stříbrný čtvrtzlatník a dal mi adresu do restaurantu, který je otevřen po celou noc. Byl také jeden »bull« v Bristolu, stát New Jersey, který mne zatkl a nechal mne odejiti, ač nebesa vědí, že měl dosti příčin, aby mne odvedl do vězení. Vrhł jsem se tehdy na něho tak prudce, jak jsem se dosud neodvážil v celém svém životě. Přihodilo se to takto: Kolem půlnoci obsadil jsem nákladní vlak, který jel z Philadelphie. Brzdaři mne shodili. Vlak jel však dosti pomalu přes výhybky a koleje z nádraží. I vyskočil jsem opět na něj, ale byl jsem znovu shozen. Víte, naskočil jsem »po straně«, neboť to byl zrychlený nákladní vlak, který měl všechny dveře zavřeny a zaplombované.

Byl jsem tedy shozen po druhé a brzdař mi dával při tom ponaučení. Pravil mi, že dávám v šanc svůj život, že jest to zrychlený vlak a že podle toho pojedu. Odpověděl jsem mu, že jsem na to zvyklý, ale nepomohlo to. Pravit mi, že nemůže dovoliti, abych zde spáchal sebevraždu, a tak jsem slezl dolů. Ale naskočil jsem na vlak po třetí, dostav se mezi nárazníky. Byly to nejtenčí nárazníky, které jsem kdy viděl – nemohu je vylíčiti jako opravdové nárazníky, železné nárazníky, které jsou spojeny spojovacími řetězy a které tlačí celou tíhou na sebe – ty nárazníky, jež zde popisuji, vypadaly jako tyče, či spíše jako silné plechové plotny, které se křížily na koncích vagónu právě nad nárazníky. Když se jede na náraznících, stojí se na těchto plechách, při černi se každá noha opírá o jeden z nich a nárazníky jsou mezi nohama přímo pod nimi.

Ale nárazníky čili plechové plotny, na nichž jsem se octnul, nebyly tak široké, jako ony pořádné plechy, jež se užívaly v té době u nákladních vozů. Právě naopak, byly velmi úzké – ne více, nežli půl druhé stopy v šíři. Nemohl jsem na nich stát ani polovinou své podrážky. Kromě toho nebylo zde ničeho, oč bych se mohl zachytiti rukama. Ovšem byla tam čela dvou nákladních vozů; ale tato čela byla hladká a měla kolmé stěny. Nebylo na nich ničeho, čeho bych se

mohl zachytiti. Mohl jsem pouze tlačiti plochy svých dlaní proti čelům obou vozů a tak se držeti. A tohle by bylo šlo dobře jen tehdy, kdyby plochy pro moje nohy byly přiměřeně široké.

Když tento nákladní vlak vyjel z Philadelphie, počal zvyšovati svoji rychlost. Tu teprve jsem pochopil, co brzdař myslel pod slovem sebevražda. Vlak rozjížděl se stále rychleji s rychleji. Byl to zrychlený nákladní vlak a nebylo ničeho, co by ho bylo mohlo zastaviti. V této části Pennsylvanie jezdí čtyry vlaky podle sebe a můj nákladní vlak, směřující k východu, nemusel se starati o projíždějící vlaky, směřující k západu, ani o expressní vlaky, jedoucí naopak k východu. Měl samostatnou kolej a jel proto po ní jako expressní vlak. Byl jsem v prožluklé situaci. Stál jsem jediné okrajem nohou na úzkých výstupcích, dlaně svých rukou tlače v zoufalství proti plochým, kolmým stěnám obou spolu sousedících vozů. A tyto vozy pohybovaly se celkově s vlakem a vedle toho pohyboval se každý z nich zvlášť, nahoru, dolů, vzad a vpřed.

Viděli jste někdy v cirkus jezce, stojícího na dvou běžících koních, s jednou nohou na zádech každého koně? Nuže, totéž jsem dělal i já, ale s několika rozdíly. Jezdec v cirkus má otěže, kterých se drží, kdežto já neměl ničeho; jezdec stojí na celé šíři chodidel svých nohou, kdežto já stál jenom na jejich kraji; prohýbá své tělo i nohy. získává pevnosti měněním svého těžiště a získává tím stálosti nízkého středu rovnováhy, kdežto já byl nucen státi stále zpříma a míti nohy rovně nataženy: on jede tváří vpřed, kdežto já jel stranou těla: a také, kdyby spadl, svalí se pouze do pilin, kdežto pode mnou byla tvrdá zem a já bych se rozbil na padrť pod koly vlaku.

A tento nákladní vlak jel opravdu jako ďábel, s řevem a sténáním, kroutě se šíleně v zatáčkách, burácející přes pražce; jeden konec vozu se vymrštil vzhůru právě ve chvíli, kdy druhý srazil se dolů, aneb mrskl sebou na pravo v témž okamžiku, kdy druhý vůz hodil sebou na levo; a se mnou to třáslo, tak že jsem si přál a těšil se jen naději, že se konečně vlak zastaví. Ale nezastavoval se. Nemohl ani! Poprvé a naposled a pouze jednou za celou dobu své »Cesty« dostal jsem plně co proto! Opustil jsem nárazníky a snažil jsem se dostat se na poboční žebřík: byla to nebezpečná práce, neboť jsem dosud nikdy nevyzkoušel koncových stěn vagónů, které byly stejně skoupé,

pokud jde o ruční držadla a opěradla pro nohy, zejména na těchto vozech.

Pak jsem uslyšel, jak parostroj zahvízdl a cítil jsem, že mírní rychlost. Věděl jsem, že vlak nezastaví, ale byl jsem v mysli odhodlán použití této vhodné příležitosti k seskoku, jakmile vlak pojedě dostatečně pomalu. Trať na tomto bode se zahýbala, vlak zamířil přes most nad průplavem a cílil k městu Bristolu. Tato komplikace vyžadovala zmírnění rychlosti. Navěsil jsem se na poboční žebřík a čekal jsem. Nevěděl jsem, že to bylo město Bristol, k němuž jsme se blížili. Nevěděl jsem tehdy také, co bylo příčinou zmírnění rychlosti. Vše, co jsem věděl, bylo, že jsem toužil dostati se dolů. Napínal jsem oči do temnoty, nespátím-li nějakou křížovatku, na niž bych mohl seskočiti. Byl jsem hezky dole vzadu vlaku, ale dříve, nežli můj vůz se octl ve městě, parostroj už byl za stanicí a mohl jsem cítiti, jak počíná zase svoji rychlost. Tu přišla ulice. Bylo příliš temno, než aby se mohlo viděti, jak jest široká, nebo co jest na její druhé straně. Věděl jsem, že potřebují celé šíře této ulice, mám-li se udržeti na nohou, až seskočím. Sklouzl jsem na bližší straně. Vypadá to zcela snadné. »Sklouznutí« však značí toto: Především vysunul jsem na pobočném žebříku své tělo co nejdále, pokud jen jsem mohl, do předu a to ve směru, jímž vlak jel – čímž získáno co možná nejvíce místa pro ten okamžik, kdy při seskoku budu stržen vzad. Pak jsem se sklonil a to stranou a dozadu, hlavně dozadu co jsem nejvíce mohl a spustil tělo dolů – v touž chvíli pak hodil jsem sebou vzad tak, jako bych hodlal dotknouti se země zadem své hlavy. Celé moje úsilí směřovalo k tomu, abych překonal co možno nejvíce první okamžik zpětného nárazu, který vlak sdílel mému tělu. Když se moje nohy dotkly půdy, moje tělo leželo nazad ve vzduchu v úhlu čtyřicetipěti stupňů. Tak jsem poněkud zmírnil okamžik pohybu vpřed, neboť když moje noha se zarazila o zem, nemohl jsem tak hned padnouti na obličej. Naopak, moje tělo vztyčilo se do kolmé polohy a počalo se nakláněti vpřed. Ve skutečnosti moje vlastní tělo se stále ještě drželo vzad do tohoto okamžiku, co mé nohy dotýkaly se země a ztratily všechnu podporu tohoto okamžiku. Tento okamžik, který nohy ztratily, byl jsem nucen nahraditi tím, že jsem je pozdvihl, co nejrychleji jsem mohl, a posunul vpřed, abych je udržel pod svým tělem, pohybujícím se vpřed. Výsledek toho byl, že moje nohy v prudkém a vybuchujícím cvalu letěly napříč ulice. Nebylo možno jich udržeti. Kdybych to

byl neučinil, byl bych se natáhl napřed. Bylo nad mojí sílu, zadržeti jejich běh.

Byl jsem bezděčným projektilem, máje pouze strach před tím, co bude na druhé straně ulice, a doufaje, že to nebude ani kamenná zeď, ani telegrafní tyč. A v tu chvíli právě jsem do něčeho vrazil. Hrůza! Spatřil jsem to teprve okamžik před srážkou – pro všechny svaté. byl to »bull«, stojící zde ve tmě! Svalili jsme se oba dva, válejíce se jeden přes druhého, a automatický duševní proces v tomto bídném tvoru vyvrcholil v tom, že v okamžiku srážky mne uchvátil, zaryl se do mne a již mne nepustil. Byli jsme oba dva celí pomatení a on mne držel jako pravého beránčího hoboja, když se vzpamatoval.

Kdyby byl měl onen »bull« nějakou obrazotvornost, byl by mne musel pokládati za cestovatele z jiných světů, za muže, který právě spadl s Marsu; neboť ve tmách nemohl mne viděti, jak jsem se sesunul s vlaku. Vskutku také jeho první slova byla: »Odkud jste sem přišel?« Další otázka, kterou mi dal, dříve než jsem nabyl času odpověděti mu na prvou, zněla: »Mám určitý úmysl vraziti vás do vězení, co?« Tato poslední slova, jsem o tom přesvědčen, pronesl jaksi automaticky. Byl to v pravdě »bull« s dobrým srdcem, neboť když jsem mu vypravoval »svou historii« a pomohl mu oprášiti jeho šat, dal mi lhůtu, abych odejel z města nejbližším nákladním vlakem. Umluvil jsem s ním dvojí: předně, že tento vlak pojede na východ a za druhé, že to nesmí býti zrychlený vlak, který by mel všechny dveře zaplombované a zavřené. Svolil k tomu a tak podle znění této »Smlouvy Bristolské« unikl jsem

Vzpomínám si ještě na jinou noc, v těžce části tohoto kraje, kdež jsem se vyhnul jen náhodou styku s »bullem«. Kdybych byl do něho vrazil, byl bych ho v pravém slova smyslu vešrouboval do sebe jako dalekohled, neboť jsem přicházel dolů s výše, máje všechny končetiny ve vzduchu, ale několik jiných »bullů« v patách za sebou již již po mne sahajících. Přihodilo se to takto: Bydlel jsem v jedné prázdné stáji ve Washingtonu. Měl jsem k dispozici celé jedno pažení stáje a mnoho koňských pokrývek, všechny sám pro sebe. V odplatu za takovéto přepychové pohodlí musel jsem se starati každého rána o určité množství koni. Byl bych zde ještě dodnes, kdyby nebylo »bullů«.

Jednoho večera kolem deváté hodiny vracel jsem se do stáje, abych se šel vyspat a tu jsem shledal, že se tam hraje v plném proudu

»crap«. Byl tehdy den trhu a všichni černoši měli peníze. Bude záhodno vylíčiti poněkud polohu tohoto místa. Umíněná stáj směřovala průčelím do dvou ulic. Vešel jsem tam hlavním vchodem, prošel předsíní a došel k chodbě mezi dvěma řadami stájí, které vedly podél celé délky budovy, otvírající se do jiné ulice. Uprostřed této chodby mezi plynovým kotlem a mezi pažením pro koně povalovali se silní černoši. Bylo jich asi čtyřicet. Připojil jsem se k nim jako divák. Byl jsem tehdy bez peněz a nemohl jsem s nimi hrát. Jeden černoch mel bank, ale nevybíral výhry. Byl přesvědčen o svém štěstí ve hře a při každém tahu zdvojnásoboval sázku. Na stole a na podlaze ležely všechny druhy peněz. Byl jsem ohromen. Hrál o své štěstí a při každém tahu jeho naděje prohry vzrůstala strašlivě proti ostatním černochoům, kteří začínali stále novou hru. Vzrušení bylo nesmírné; a právě v tu chvíli došlo k našemu sluchu hromové zaklepání na domovní vrata, která se otvírala do zadní části ulice. Několik černochoů jalo se prchatí v opačném směru. Zastavil jsem se při svém úprku na okamžik a hrábl jsem do peněz všeho druhu, jak ležely na zemi. Nebyla tu krádež; byl to pouhý zvyk. Každý muž, jenž ještě neprchl, si do nich sáhl. Dveře se dokořán otevřely, ba rozletěly a jimi vyhrnula se celá smečka »bullů«. Hnali jsme se ven druhou stranou. V předsíní stájí byla tma a úzké dveře nedovolily nám všem, abychom jimi proběhli současně na ulici. Nastala notná tlačénice. Jeden černoch vyskočil oknem, unášeje s sebou celou půlku okenního rámu a za ním běželi jiní černoši. V patách za námi »bullové« zatýkali provinilce. Jeden ohromný černoch a já vyrazili jsme současně dveřmi. Černoch byl mnohem větší nežli já, odstrčil mne stranou a proběhl první. V nejbližším okamžiku obušek udeřil ho do hlavy, takže padl na zem jako dobytče. Jiná smečka »bullů« čekala již venku na nás. Věděli, že nezarazí náš shon rukama a proto mávali proti nám svými obušky. Zakopl jsem přes padlého černocho, který mne prve odstrčil, uhnuv se ráně obušku, proklouzl jsem mezi nohama »bullů« a byl jsem venku. A nyní jsem to jak se patří nabíral. Právě přede mnou utíkal nějaký hubený mulat a já mu běžel přímo v patách. Znal město lépe než já a zpozoroval jsem, že jedině cesta, kudy on uháněl, vede k záchraně. Naproti tomu však on pokládal mne za pronásledujícího »bulla«. Ani jednou se neohlédl. Neustále upaloval. Můj běh byl vytrvalý, držel jsem se stále v jeho stopách a byl bych ho málem uštvál k smrti. Na konec slabostí klopýtl, padl na kolena a vzdal se mi na milost a

nemilost. Ale když seznal, že nejsem »bullem«, vše, co mne zachránilo, bylo, že se mu nedostávalo dechu.

Tohle bylo příčinou, proč jsem opustil Washington – nikoliv ovšem k vůli tomuto mulatovi, ale k vůli »bullům«. Odešel jsem na nádraží a vskočil jsem ni první slepý vůz expresního vlaku Pennsylvánské dráhy. Když se vlak rozejel a já upozoroval rychlost, s jakou uháněl, zmocnil se mne pocit zklamání. Octl jsem se na čtyřkolejný trati, na níž lokomotivy braly vodu při jízdě. A nyní mi dovolu, abych vám to vysvětlil. Mezi kolejemi jsou mělké nádrčky z kovu. Když parostroj plnou parou přes ně jede, jakási páka spadne do nádrčky. Výsledek toho je, že voda vyrazí podél páky nahoru a naplní tendr.

Kdesi mezi Washingtonem a Baltimorem, když jsem seděl na plošině slepého vozu, počal náhle plniti vzduch jemný déšť. To mne překvapilo. Aha. pomyslnil jsem si, to povídání o nabírání vody při prudké jízdě jest pouhý žvást, neboť by to bylo špatné pro hoboa, sedícího na prvním slepém voze. Co však znamená taková nepatrná prská? Počal jsem jeviti údiv nad tímto zařízením. To byla jízda po dráze! Hanba primitivní dráze na západě! – Ale právě v tu chvíli se počal tendr plniti a to ještě nedostihl konce nádrčky. Silná vlna vody přelila se nad zadní části tendr u a nade mnou. Byl jsem rázem mokrý až na kůži – ano, tak mokrý, jako bych byl právě spadl přes palubu.

Vlak vjel do Baltimore. Jak je zvykem ve velkých městech na Východě, koleje vedou pod rovinou ulic na dně velkého »zářezu«. Když vlak se vehnal do osvětleného nádraží, snažil jsem se býti tak maličkým, jak jen bylo možno na »slepýši«: ale nádražní strážník mne upozoroval a nastala honba. Ještě dva jiní se s ním spojili. Octl jsem se za nádražím i hnál jsem se přímo dolů po trati. Ubíhal jsem rovně. Po každé mojí straně zdvíhaly se příkré stěny zářezu a kdybych se byl pokusil vyšplhati na ně a ztratil rovnováhu, vím dobře, že bych byl spadl přímo do drápů »bullů«. Hnál jsem se proto dále. zkoumaje stěny zářezu, zda bych nenalezl příhodnějšího místa, abych se na ně vyšplhal. Na konec spatřil jsem takové místo. Objevilo se mi právě, když jsem proběhl pod mostem, který vedl nad úroveň ulice přes zářez. Vyšplhal jsem se po příkré stěně, chytaje se rukama i nohama. Tři železniční »bullové« šplhali se rovnou za mnou.

Nahoře octl jsem se na prázdné ploše: na jedné straně byla nízká zeď, která oddělovala toto místo od ulice. Nebylo času, abych zde celé minuty zkoumal terén. »Bullové« byli mi v patách i zamířil jsem ke zdi a přeskočil ji. Ale právě zde to bylo, kde jsem prožil velké překvapení svého života. Člověk je zvyklý pomyslet si, že jedna strana zdi je právě tak vysoká jako strana druhá. Ale tato zeď se od onoho zdání lišila. Hle, prázdné prostranství leželo mnohem výše, nežli úroveň ulice. Na mé straně byla zeď nízká, ale na druhé straně – když jsem skočil přes její vršek všemi čtyřmi do vzduchu, zdálo se mi, že padám přímo do nějaké propasti. Zde pode mnou na chodníku pod světlem uliční lampy stál »bull«; myslím, že to bylo as devět něho deset stop na onen chodník, ale po prvním nárazu překvapení, uprostřed vzduchu zdálo se mi, že tato vzdálenost je dvakrát tak velká.

Narovnal jsem pokud možná ve vzduchu své tělu a sletěl jsem dolů. Napřed jsem myslel, že »přistanu« přímo na »bullovi«. Moje šaty se však o něho jen otřely, jak se moje noha hlučným nárazem dotkla chodníku. Byl to zázrak, že ho neranila mrtvice, neboť neslyšel můj příchod. Byl to opět kousek muže s Marsu. »Bull« na mne vyrazil. Uskočil však hned ode mně jako kuň, který se lekl auta: ale pak se počal na mne sápati. Nečekal jsem na vysvětlení. Ponechal jsem to svým pronásledovatelům, kteří se velmi opatrně škrábali dolů se zdi. Honbu však jsem úplně vyhrál. Utíkal jsem z ulice do ulice, klíčkoval jsem kolem rohu a tak naposled jsem unikl.

Když jsem utratil něco měďáků, jež jsem urval ze hry crapu, a zabil asi hodinu času, vrátil jsem se do železničního zářezu, a to stranou od osvětleného nádraží a čekal jsem na nový vlak. Moje rozbouřená krev se poznenáhlu usazovala, ale trásl jsem se zimou ve svých promočených šatech. Na konec vlak vyjel ze stanice. Ležel jsem tiše ve tmách a s úspěchem jsem na něj vyskočil, když se hnal kolem mne: vybral jsem si tentokráte dobrý vůz na druhém »slepýši«. Už mne nezaplaví tolik vody při prudké jízdě. Vlak jel celých 40 mil k první zastávce. Seskočil jsem v osvětleném nádraží, které mi připadalo nápadně známé. Byl jsem opět ve Washingtonu! Po těchto příhodách, po rozrušení v zacházce na Baltimore, kdy jsem se hnal ulicemi, klíčkoval, vracel a uhýbal, otočil jsem se cestou kol do kola. Vybral jsem si nepravý vlak. Ztratil jsem celou noc spánku, byl jsem

promočen na kůži, byl jsem honěn na život a na smrt. A za všechny tyto svoje útrapy octl jsem se tam, odkudž jsem vyjel. Oh, život na »Cestě« není jen samé jahody a slasti! Ale do oněch stájí jsem se již nevrátil. Podařilo se mi tam velmi krásně a úspěšně hrábnuti do peněz, ale nepřál jsem si setkati se tam znovu s černochoy. Proto jsem zachytil nejbližší vlak a na snídani jsem si pochutnával v Baltimore.

Konec

JACK LONDON:
CESTA.
(THE ROAD).

DLE AMERICKÉHO ORIGINÁLU PŘELOŽILA
Marie Mašková.
Autorisované vydání.

1923.

NAKLADATEL B. KOČÍ, KNIHKUPEC.
PRAHA I., MASARYKOVO NÁBŘ. 14